

Analiza investicijskih potencijala naftne industrije

Projektna skupina Student investor

SADRŽAJ

Analiza makrookruženja Hrvatske i Slovenije 3

Analiza naftne industrije 16

Analiza poduzeća Ina d.d. 58

Analiza poduzeća Petrol 71

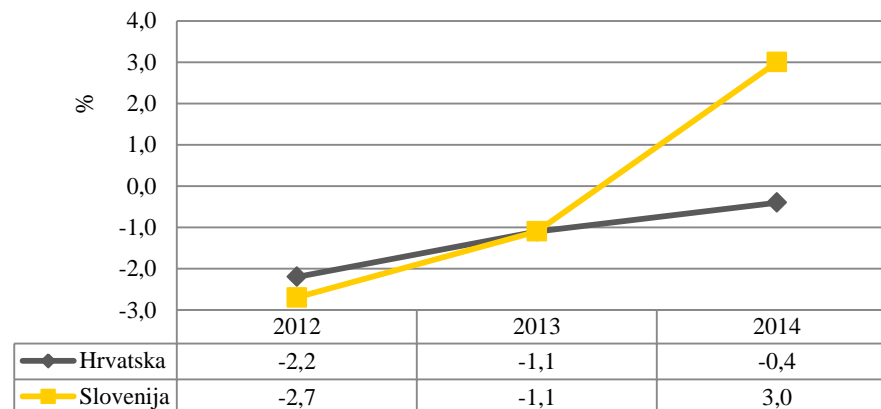
Analiza makrookruženja Hrvatske i Slovenije

Realni sektor

Struktura i kretanje bruto domaćeg proizvoda (BDP)

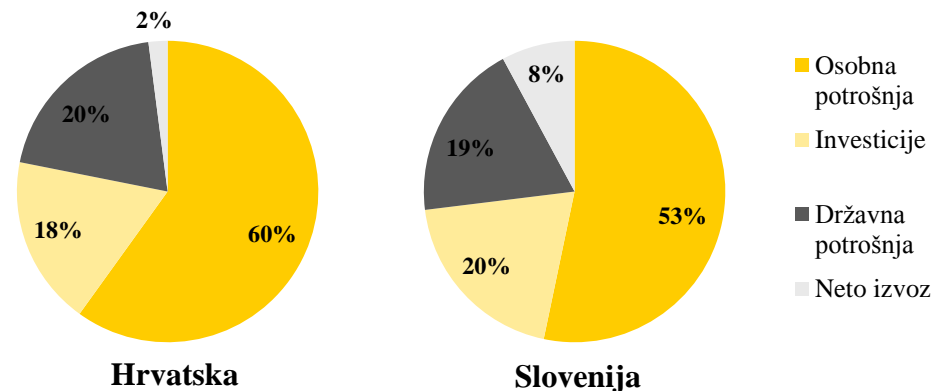
- Nominalni BDP **Hrvatske** se u 2014. godini kreće na razini od 43 milijarde eura, od čega na osobnu potrošnju otpada čak 26 milijardi ili 60% ukupnog BDP-a. Državna potrošnja se kreće na razini od 20% BDP-a, dok investicije zauzimaju ukupno 18%. Neto izvoz je na veoma niskoj razini i iznosi svega 2% BDP-a.
- S obzirom na osobnu potrošnju i investicije, **Slovenija**, s nešto manjim iznosom nominalnog BDP-a (36 milijardi eura), pokazuje vrlo slične udjele, dok se razlika pojavljuje na razini osobne potrošnje koja zauzima manji dio u odnosu na Hrvatsku, oko 53%. Slovenski neto izvoz veći je od Hrvatskog za 6 postotnih poena.
- U razdoblju od 2012. do 2014. godine zabilježen je pad osobne i državne potrošnje te rast udjela neto izvoza u obje države, dok je u Sloveniji zabilježen i rast investicija.
- Realna kretanja BDP-a u Hrvatskoj su od 2012. godine bila popraćena negativnim predznakom, čime je realna stopa rasta BDP-a (-2,2% u 2012.) bila negativna sve do 2014., kao posljedica krize čiji su efekti uzrokovali višegodišnji pad ekonomije na međunarodnoj razini.
- Usprkos negativnom predznaku, ipak je vidljivo povećanje realne stope rasta BDP-a iz godine u godinu za cca. 1 postotni poen. Slovenija je iskazala sličan trend, međutim, za razliku od Hrvatske, ostvarila je pozitivnu realnu stopu rasta BDP-a u 2014. u iznosu od 3%, dok je Hrvatska te iste godine ostvarila negativnu realnu stopu rasta BDP-a od -0,4%.
- Prema podacima Svjetske banke, Hrvatska je u 2014. godini u ukupnom poretku od 212 svjetskih zemalja bila na 54. mjestu s obzirom na veličinu BDP-a per capita koji je te godine iznosio 10.157 eura po stanovniku. Slovenija je u nešto boljem položaju, u ukupnom poretku zauzima 37. mjesto s iznosom BDP-a per capita od 18.100 eura.

Stopa rasta realnog BDP-a, %

Izvor. Eurostat

Dekompozicija BDP-a u 2014. godini

Izvor. Eurostat

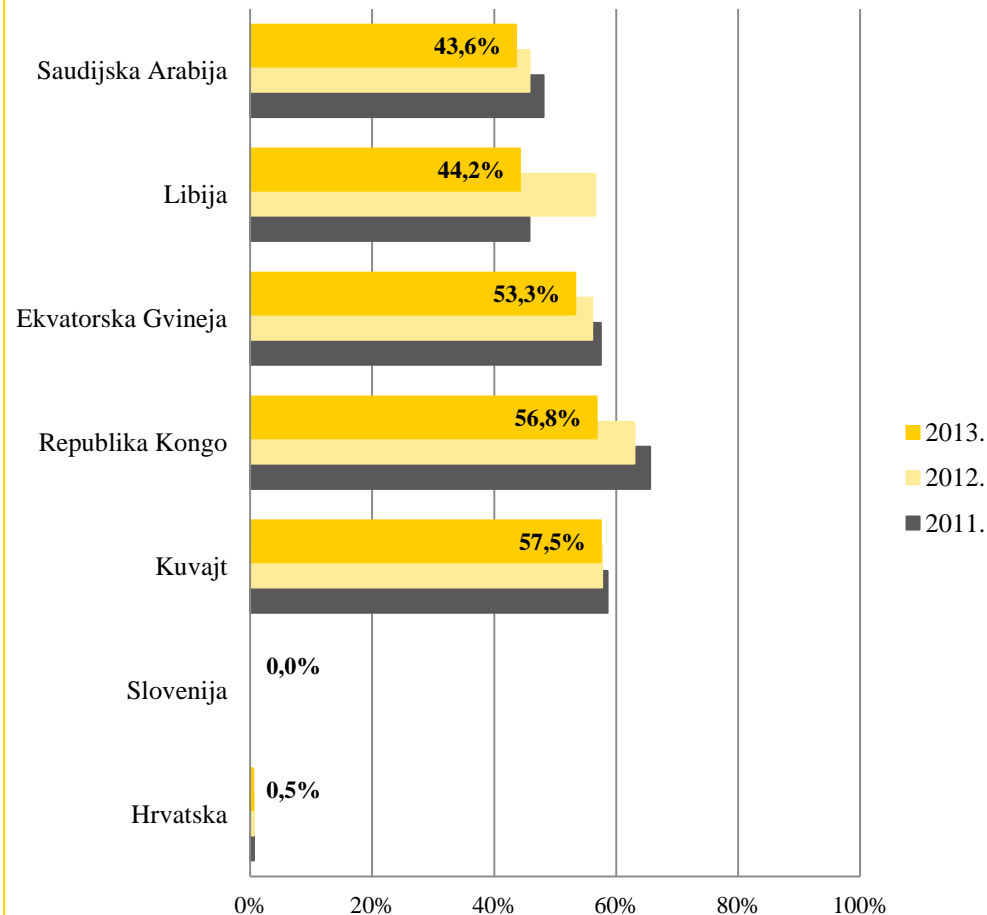
Analiza makrookruženja Hrvatske i Slovenije

Realni sektor

Udio nafte u BDP-u

- Prosječni udio energetskog i naftnog sektora u ukupnom outputu Hrvatske iznosio je 8,4%, dok je udio slovenskog energetskog i naftnog sektora u ukupnom outputu bio manji te je iznosio prosječno 5,8%. Usprkos očekivanom pozitivnom učinku nakon ulaska Hrvatske u EU, energetski sektor i dalje prolazi kroz izazovno razdoblje, pri čemu je ključan čimbenik poslovanja poduzeća u energetici bio nedostatak gospodarskog oporavka. Energetski i naftni sektor su i dalje veoma regulirani i pretežno u državnom vlasništvu.
- Tržište naftnih derivata liberalizirano je 2014., čime je ukinut državni nadzor nad maloprodajnom cijenom derivata te je ona u potpunosti prepuštena tržištu.
- 2009. godine, uvozilo se preko 50% energije te je u Strategiji zaključeno kako se ovisnost o uvozu energije povećava. Tijekom 2011., taj je trend nastavljen, tako da je vlastita opskrbljenost energijom iznosila 48,9%, dok je u 2013. povećana na 54%.
- Prema strukturi ukupne potrošnje energenata, tekuća goriva i prirodni plin još su uvijek najznačajniji energenti (67% ukupne potrošnje u 2011.).
- U 2014. bila su registrirana 4 poslovna subjekta za djelatnost vađenja sirove nafte i prirodnog plina, 14 poslovnih subjekata za proizvodnju koksa i rafiniranih naftnih proizvoda te 560 poduzeća za djelatnost opskrbe električnom energijom, plinom, parom i klimatizacijom pa bismo mogli reći da u sektoru energetike i naftne industrije nema mnogo poduzeća.
- Ukupna potrošnja energije u Hrvatskoj u 2012. godini smanjena je za 4,7% u odnosu na 2011., dok je u 2013. povećana za 4,1%. Proizvodnja sirove nafte u Hrvatskoj u 2013. u odnosu na 2012. porasla je 0,1%. Potencijalne zalihe nafte i plina u Hrvatskoj su u 2014. iznosile 747 milijuna tona ekvivalentne nafte, od čega se 184 milijuna odnosi na naftu, koju Hrvatska godišnje troši u iznosu od tri milijuna tona.
- Prema veoma niskom udjelu nafte u BDP-u, možemo zaključiti kako je Hrvatska s 0,5% daleko od bogatih zemalja čiji udio nafte u ukupnom outputu iznosi oko 40-60%, no u boljem je položaju u odnosu na Sloveniju.

Udio nafte u BDP-u

Izvor: Eurostat

Analiza makrookruženja Hrvatske i Slovenije

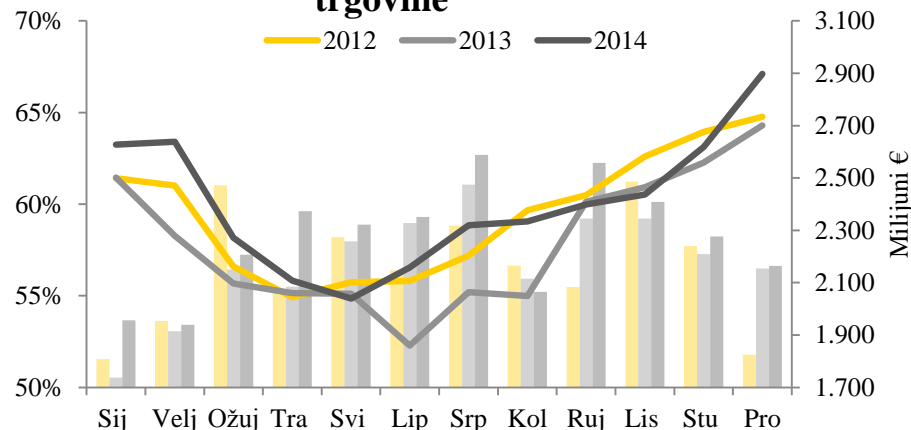
Vanjskotrgovinska razmjena Hrvatske

- Obujam robne razmjene Hrvatske s inozemstvom u 2014. godini iznosio je 27,2 milijardi eura, što predstavlja rast od 5,28% u odnosu na 2012. godinu.
- Uvoz je rastao 2,59% 2013., te 4,5% 2014. Izvoz je u 2013. bio veći 0,3% u odnosu na 2012, dok je u 2014. rastao za 8,96%. Glavni pokretač izvoza bio je rast izvoza prerađivačke industrije od 8,56% (tj. 7,56% kontribucije u rastu izvoza) gdje se posebno ističe rast izvoza odjeće(56,51%) i prehrambenih proizvoda(18,11%).
- Povećanje vrijednosti izvoza pripisuje se pristupanju EU čija je finalna potrošnja u 2014. rasla 1,2%, pa je tako rast izvoza u zemlje članice u 2013. iznosio 6,43%, a u 2014. 12,75%. Uvoz zemalja članica EU u RH rastao je sporijim tempom (4,47% u 2013., te 7,98% 2014.) zbog stagnacije rasta hrvatskog gospodarstva.
- Navedena kretanja dovela su do povećanja pokrivenosti uvoza izvozom koji je za 2014. iznosio 71,8%, no oporavkom domaće potražnje i rastom uvoza koeficijent pokrivenosti mogao bi opet promijeniti smjer kretanja.

Vanjskotrgovinska razmjena nafte i naftnih derivata

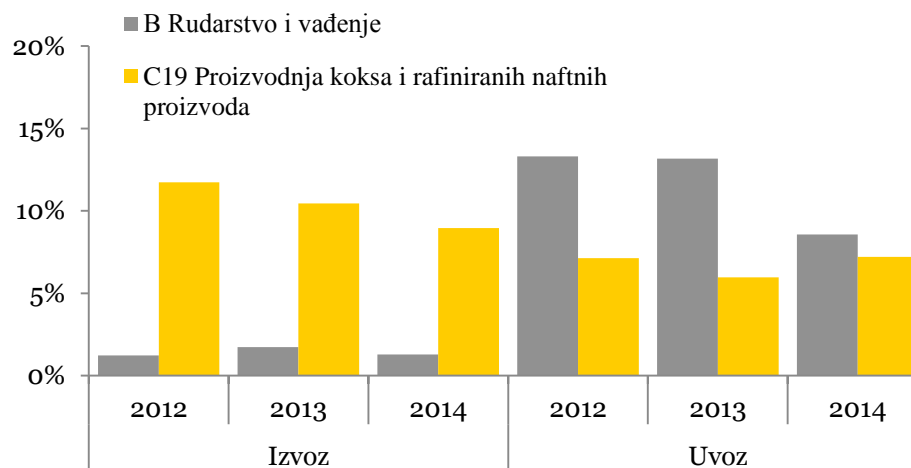
- Iako na području Hrvatske postoje naftna polja, ona su nedostatna da se podmiri domaća potražnja, pa se sirova nafta pretežno uvozi i rafinira te se u prosjeku 45% rafinirane nafte izvozi.
- U 2012. proizvodnja je iznosila 614 tisuća, a 2014. 595 tisuća tona sirove nafte, dok je uvoz za navedene godine iznosio 2.829 tisuća, odnosno 2.353 tisuća tona, dok izvoza iste nije bilo.
- Dok je realni pad uvoza iznosio 3,09%, vrijednosno izraženo taj je pad iznosio čak 30,98% u odnosu na 2012. godinu. Razlog tako velike stope pada vrijednosno izraženog uvoza je smanjenje cijene sirove nafte u drugoj polovici 2014. nakon što je bila relativno stabilna u 2012. i 2013. godini.
- Hrvatska podjednako uvozi i izvozi rafiniranu naftu, točnije u 2014. uvezla je 1579, a izvezla 1549 tisuća tona, a izraženo vrijednosno kao udio ukupnog izvoza/uzvoza, vidljivo je blagi trend pada izvoza, kao i rasta uvoza u 2014. Glavni je razlog smanjenje domaće proizvodnje od gotovo 12%, pa je dio domaće potražnje morao biti nadomješten uvozom.

Pokrivenost uvoza (3mma); Obujam vanjske trgovine

Izvor: Državni zavod za statistiku

Udio u ukupnom izvozu i uvozu (u%)

Izvor: Državni zavod za statistiku

Analiza makrookruženja Hrvatske i Slovenije

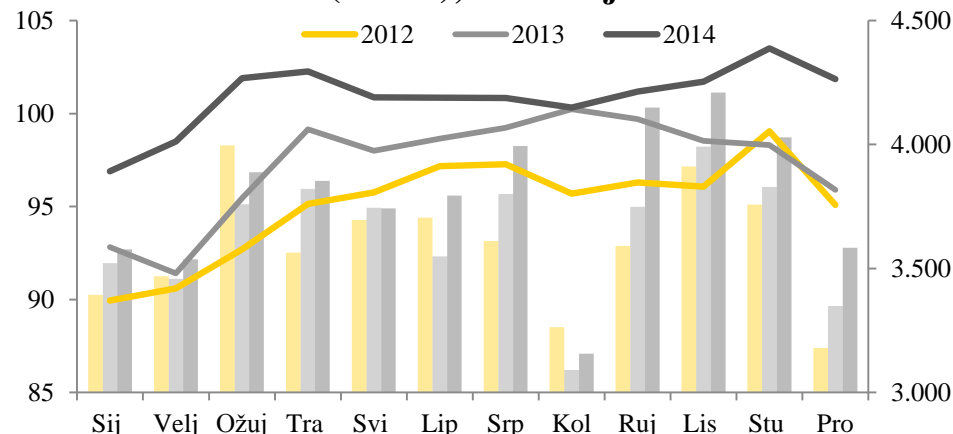
Vanjskotrgovinska razmjena Slovenije

- Obujam robne razmjene Slovenije s inozemstvom u 2014. godini bio je 5,51% veći u odnosu na 2012. godinu. Prema podacima iz 2014. trgovinska razmjena sa zemljama članicama EU činila je čak 77,3% ukupne trgovine.
- Izvoz Slovenije u 2013. bio je 2,32% veći nego 2012., a 2014. je izvoz zabilježio rast od 6,44% u odnosu na prethodnu. Najznačajniji pokretač rasta izvoza, kao i u slučaju Hrvatske, bio je rast izvoza prerađivačke industrije s 6,6% rasta. U kontekstu ekonomskih grupacija, tu je ulogu zauzeo izvoz u zemlje EU s rastom od 8,44%, dok je izvoz u treće zemlje rastao tek 0,45%.
- Uvoz je u 2013. tek nezamjetno rastao 0,17%, dok se sljedeće godine povećao 2,11% potaknut rastom finalne potrošnje od čak 3%.
- Pokrivenost uvoza izvozom kontinuirano stabilno raste u promatranom periodu, te je prosječna stopa za 2014. iznosila 101,44%.

Vanjskotrgovinska razmjena nafte i naftnih derivata

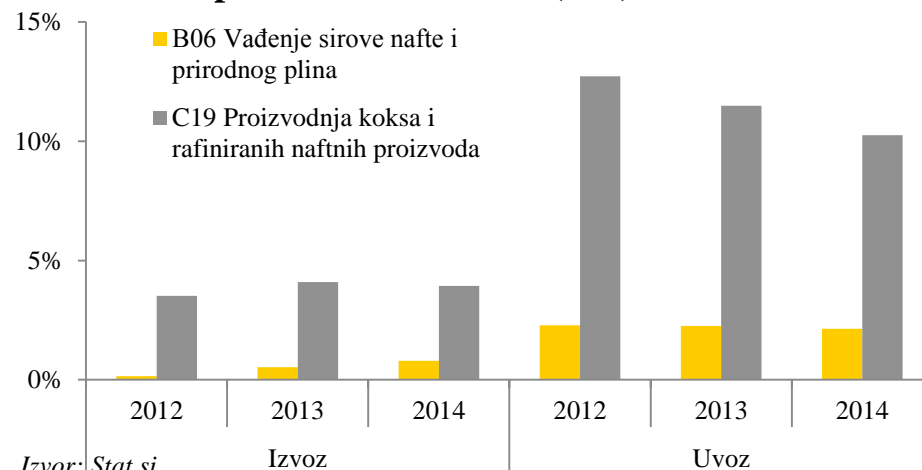
- Za razliku od Hrvatske, Slovenija je dominantan uvoznik i sirove i rafinirane nafte, posebice u slučaju sirove nafte s obzirom da njezina vlastita proizvodnja uopće ne postoji.
- Izvoz sirove nafte i prirodnog plina u 2014. iznosio je tek 0,43% ukupnog izvoza, što je ipak rast u odnosu na 2013. kada je iznosio neznatnih 0,15%. No taj se izvoz u većim djelom odnosi na izvoz prirodnog plina. Izvoz rafinirane nafte i koksa je stabilan na razini oko 4% ukupnog izvoza.
- Slovenija je veoma uvezno ovisna o nafti. U 2012. uvoz rafinirane nafte i koksa iznosio je 2,8 milijardi eura, dok je uvoz sirove nafte bio 369 milijuna eura. Udio uvoza i sirove nafte i prirodnog plina te rafinirane nafte dosegao je 15% ukupnog uvoza. Do 2014. taj se uvoz vrijednosno iskazano smanjio prvenstveno zbog pada cijena nafte na svjetskom tržištu.
- Petrol, kao najveća naftna kompanija u Sloveniji, zapravo je distributer naftnih derivata te on uvelike određuje volumen i strukturu uvoza nafte i njenih prerađevina, ali isto tako i izvoz svojim redistributivnim kanalima.

Pokrivenost uvoza (3mma); VT Obujam

Izvor: Stat.si

Udio u ukupnom uvozu i izvozu (u%)

Izvor: Stat.si

Analiza makrookruženja Hrvatske i Slovenije

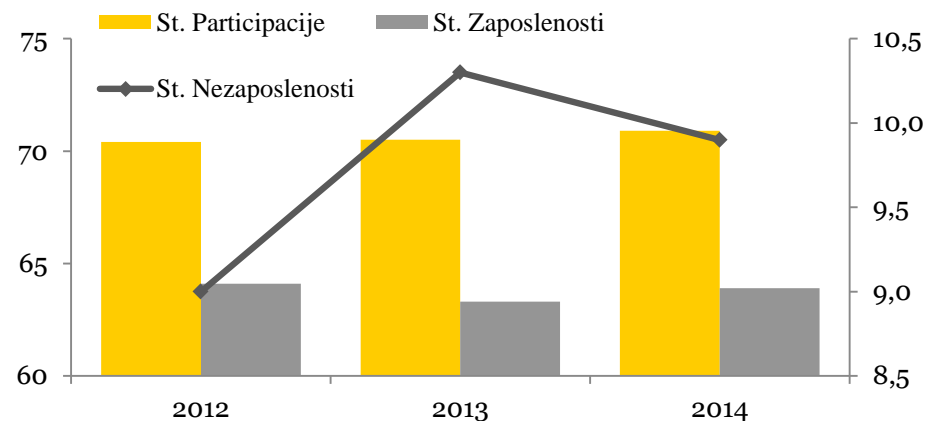
Tržište rada

- U 2014. godini Hrvatska je imala 2,826 milijuna radno sposobnog stanovništva, no tek je 66,1% aktivno sudjelovalo na tržištu rada prema anketi o radnoj snazi. Iako je to svojevrsno povećanje stope participacije u odnosu na 2012., kada je iznosila 63,9%, ona je još uvijek manja nego prosječna stopa EU koja iznosi 72,3%.
- Prema anketi o radnoj snazi u Hrvatskoj je u 2014. bilo zaposleno 1,541 milijuna stanovnika što je tek 1% više nego u 2012., pa je stopa zaposlenosti iznosila 54,6%. Rast stope zaposlenosti jednim je djelom posljedica rasta zaposlenosti radi polaganog oporavka gospodarstva (industrijska proizvodnja rasla je za 1,3%), dok je s druge strane i rezultat smanjenja radne snage.
- Stopa nezaposlenosti je u 2012. iznosila 16,3%, dok se sljedeće dvije godine zadržala na razini od 17,5%. Unatoč tome što je stopa nezaposlenosti ostala jednaka, nezaposlenost je u apsolutnom iznosu narasla za 2,7%.
- Prosječna mjesečna neto plaća u 2014. godini iznosila je 5.533 kune što je blago povećanje u odnosu na 2012. kad je iznosila 5.478 kuna.

Tržište rada u sektoru nafte i naftnih derivata

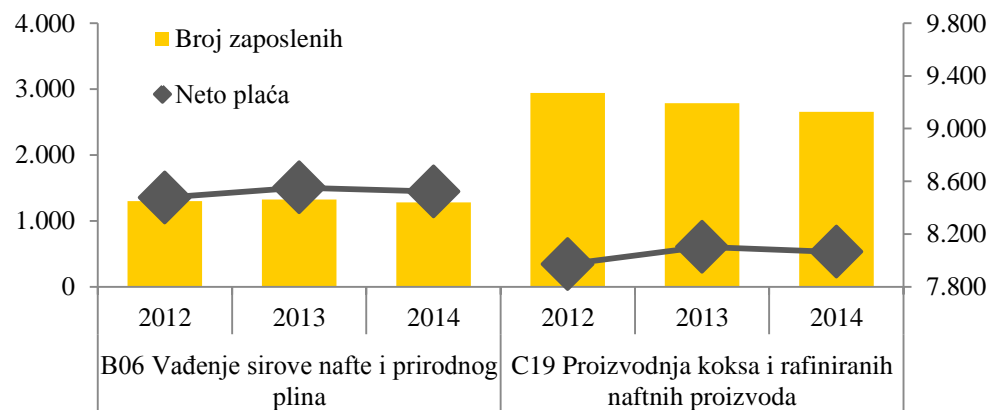
- U sektoru vađenja sirove nafte i prirodnog plina bilo je zaposleno 1.299 osoba u 2012., 1.326 u 2013. te 1.280 osoba u 2014. godini. Pad zaposlenih u 2014. možemo pripisati padu cijene nafte na svjetskom tržištu.
- U sektoru proizvodnje koksa i rafiniranih naftnih proizvoda broj zaposlenih je u blagom padu od 2012. godine te je on u 2014. godini iznosio 2.656 osoba. Udio zaposlenih u oba sektora povezana s naftom u ukupnom broju zaposlenih kod pravnih osoba je tek 0,36%.
- Prosječna mjesečna neto plaća kod vađenja sirove nafte i plina iznosila je u 2014. godini 8.522 kune, što je pad od -0,4% na godišnjoj razini. U usporedbi sa prosječnom plaćom u gospodarstvu, navedena je plaća za 54% veća.
- U sektoru proizvodnje koksa i rafiniranih naftnih proizvoda prosječna neto mjesečna plaća iznosila je 8.064 kuna u 2014. godini, te predstavlja pad od 0,5% na godišnjoj razini. I u ovom je sektoru prosječna neto plaća veća od prosječne plaće u gospodarstvu, i to za 46%.

Glavni indikatori tržišta rada

Izvor: Eurostat

Broj zaposlenih i prosječne mjesečne neto plaće

Izvor: Državni zavod za statistiku

Analiza makrookruženja Hrvatske i Slovenije

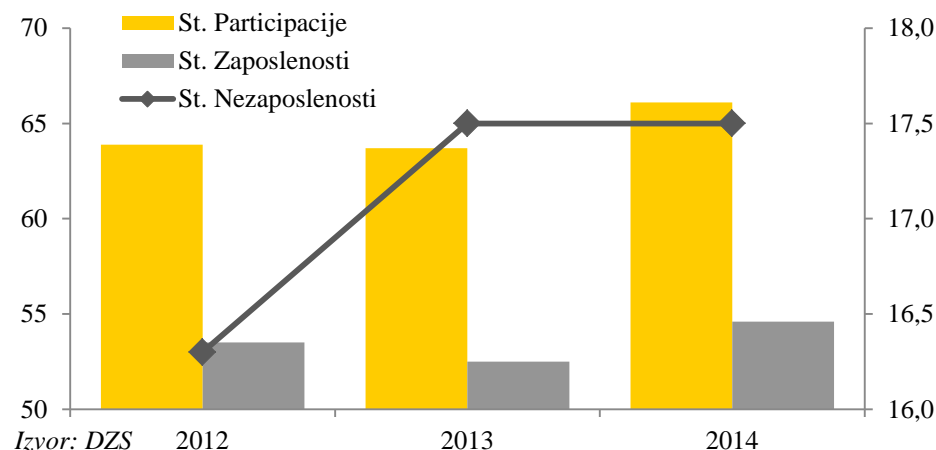
Tržište rada

- Slovenija je u 2014. imala 1,397 milijuna radno sposobnog stanovništva, a 70,9% radno sposobnog stanovništva je aktivno sudjelovalo na tržištu rada prema anketi o radnoj snazi. Što je tek 1,39 postotnih poena manje od prosjeka EU. Stopa participacije relativno je stabilna u promatranom razdoblju, pa je tako u 2012. bila tek neznatno manja na razini od 70,41%.
- Stopa zaposlenosti također je relativno stabilna na razini od 63,9% u 2014. godini. Broj zaposlenih je u 2013. pao za 2% usljed pada industrijske proizvodnje od 1,4%. No u 2014. broj zaposlenih je blago porastao za 0,5% na 892,5 tisuće zaposlenih, a rasla je i industrijska proizvodnja za 1,7%.
- Stopa nezaposlenosti relativno je niska. U 2014. je iznosila je 9,9% što je 0,5 postotnih poena manje od prosječne stope nezaposlenosti EU. Broj nezaposlenih je narastao u 2013. za 6,6 tisuća, usljed već navedenih razloga, dok je u 2014. pao za 1,2 tisuće te je iznosio 49,2 tisuće osoba.
- Prosječna mjesečna neto plaća je blago rasla u navedenom periodu, te je za 2014. godinu iznosila 1.005,34 eura.

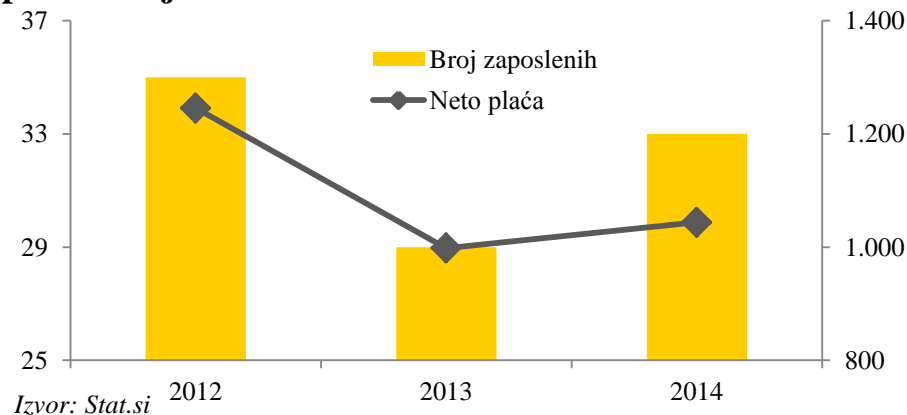
Tržište rada u sektoru nafte i naftnih derivata

- U sektoru vađenja sirove nafte (B06.1 prema NACE Rev. 2) u Sloveniji nije zaposlena niti jedna osoba u promatranom razdoblju.
- U sektoru proizvodnje sirove nafte (C19.2 prema NACE Rev.2) broj zaposlenih u 2012. bio je 35 osoba, 29 osoba u 2013. te 33 u 2014. godini. Broj zaposlenih u navedenom sektoru kao udio u ukupnom broju zaposlenih iznosi manje od 0,001%, te je on praktički zanemariv.
- Prosječna mjesečna neto plaća u 2014. iznosila je 1.043,75 eura, što je za 16,2% manje nego u 2012. S obzirom na zanemariv udio sektora na tržištu rada, besmisleno je detaljno analizirati razloge takvoga pada s makroekonomskog stajališta.
- Zanimljivo je još napomenuti kako su plaće ovog sektora tek 3,8% veće od prosječne plaće u slovenskom gospodarstvu.

Glavni indikatori tržišta rada

Broj zaposlenih i neto plaća u sektoru proizvodnje rafinirane nafte C19.2

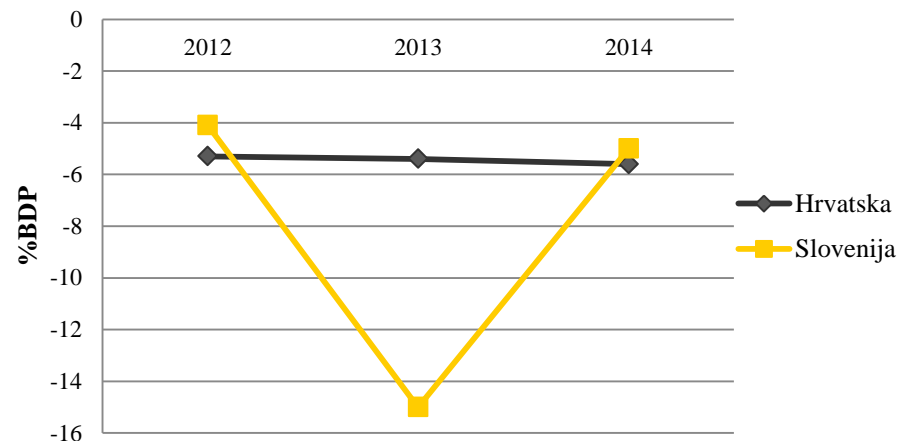
Analiza makrookruženja Hrvatske i Slovenije

Javni sektor

Saldo državnog proračuna i javni dug

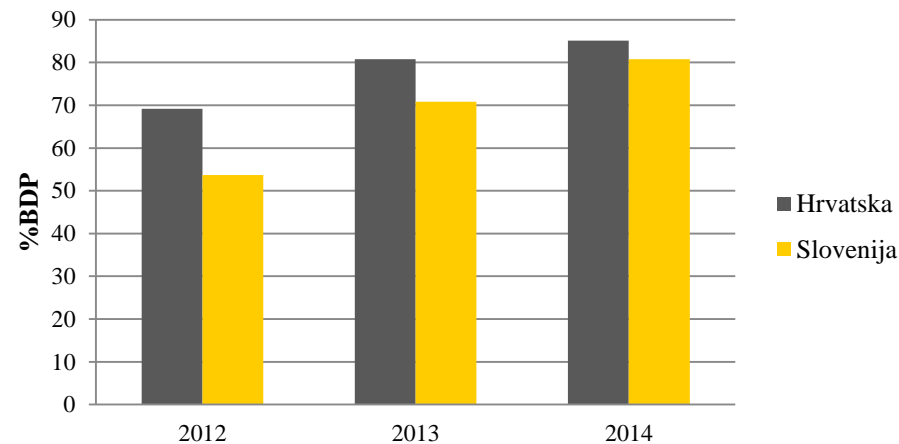
- Proračunski deficit Hrvatske u promatranom razdoblju stagnira na razini od oko 5% BDP-a te samo blago raste od 5.3% BDP-a u 2012. godini do 5.6% BDP-a u 2014. godini. Slovenski deficit bilježi znatno drugačija kretanja. Iako je u 2012. bio ispod hrvatskog na razini od 4.1%, već u 2013. godini raste na visokih 15% BDP-a te Slovenija time bilježi najveći proračunski deficit u Europskoj uniji.
- Razlog visokog slovenskog deficita je dokapitalizacija slovenskih banaka koje su bile pred bankrotom zbog velikih udjela loših kredita te su u tom razdoblju iz državnog proračuna primile ukupno 3.6 milijardi eura.
- Bez obzira na visoki deficit u 2013. godini, već u 2014. se saldo značajno smanjuje, ponovno ispod hrvatskog, na razinu od 5% BDP-a. Slovenija je u proceduri prekomjernog deficita od 2009. godine te je plan vlade bio smanjiti deficit do 2.9% BDP u 2015. godini što bi značilo izlazak Slovenije iz EDP-a te kraj sankcija Europske unije. Deficit je još uvijek na visokoj razini, uravnoteženje proračuna očekuje se tek u 2017. godini.
- Hrvatska je u proceduri prekomjernog deficita od 2014. godine zbog deficita proračuna koji je kontinuirano viši od 3%. Zahtjevi Europske unije su da deficit udovolji postavljenim kriterijima do 2016. godine, no prognoze u najviše slučajeva tvrde da se to neće dogoditi do najranije 2018. godine.
- Javni dug u obje zemlje kontinuirano raste u promatranom razdoblju. U svim godinama hrvatski javni dug viši je od slovenskog, no može se primjetiti da slovenski raste puno brže. Hrvatski javni dug je 2012. godine bio na razini od 69,2% BDP-a te se do 2014. godine povećao do razine od 85% BDP-a. Slovenski javni dug je 2012. godine bio na znatno nižoj razini od hrvatskog, oko 53% BDP-a te do 2014. godine dosega 80% BDP-a. I u slučaju Hrvatske i Slovenije predviđa se daljni rast javnog duga u narednim godinama te daljnje ugrožavanje kreditnog rejtinga uz izgledne mogućnosti ostanka proračunskog deficita na visokim razinama.

Saldo državnog proračuna, %BDP

Izvor: Eurostat

Javni dug, %BDP

Izvor: Eurostat

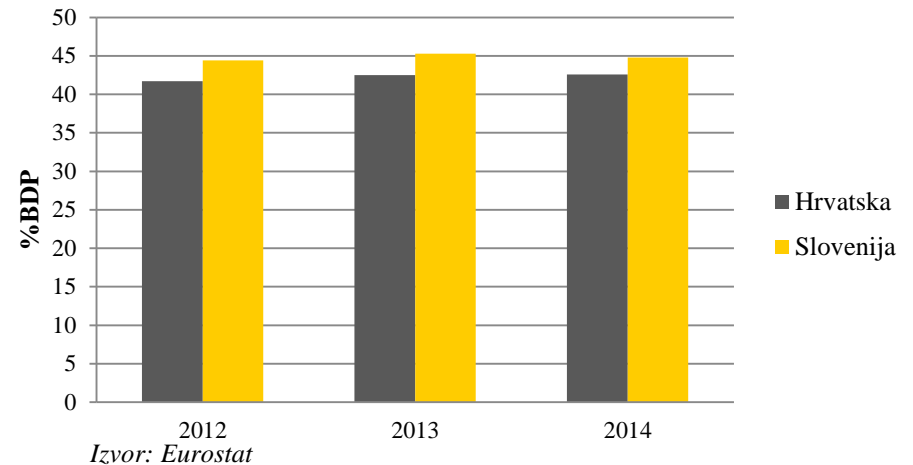
Analiza makrookruženja Hrvatske i Slovenije

Javni sektor

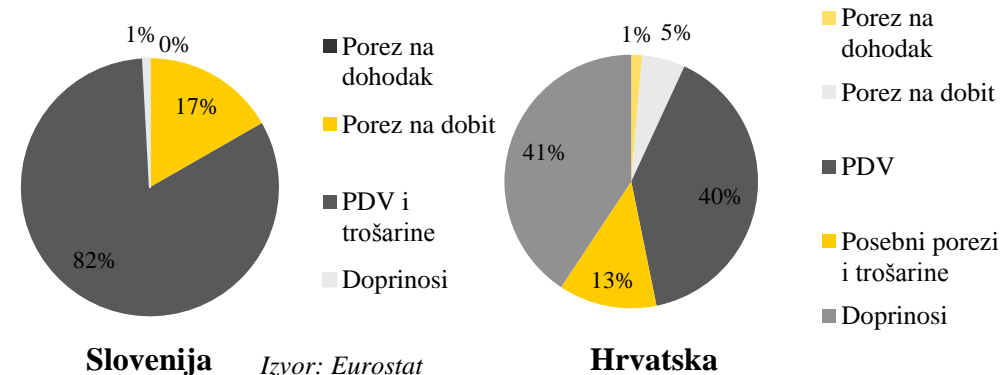
Struktura prihoda državnog proračuna

- Prihodi državnog proračuna se u obje zemlje kreću na gotovo istim razinama te stagniraju u cijelom promatranom razdoblju. Prihodi proračuna Slovenije su u svim godinama iznad Hrvatske za približno 3 postotna poena. Prihodi Hrvatske bilježe neznatno povećanje od 2012. godine s razine od 41.7% BDP-a na 42.6% u 2014. godini, dok slovenski rastu s razine od 44.4% BDP-a do 44.8% u 2014. godini.
- Pihodi od poreza u obje zemlje predstavljaju najvažniju i najveću stavku ukupnih prihoda proračuna. Zajednička crta struktura poreznih prihoda u obje zemlje je vrlo nizak i gotovo neznakažan udio poreza na dohodak. U strukturi slovenskih prihoda najznačajini su prihodi od poreza na dodanu vrijednost te trošarina koji čine ukupno 82% prihoda te iza njih prihodi poreza na dobit sa značajno manjim udjelom od 17% od ukupnih poreznih prihoda.
- Struktura hrvatskih poreznih prihoda je bitno drugačija. Najveći udio u ukupnoj strukturi imaju porez na dodanu vrijednost te doprinosu za mirovinsko i zdravstveno osiguranje s ukupnim udjelom od 81%. Posebni porezi i trošarine zauzimaju udio od 13%, dok porez na dobit pridonosi s niskih 5% od ukupnih poreznih prihoda.
- Slovenija u svojoj strukturi poreznih prihoda ima veće udjele i prihoda od poreza na dodanu vrijednost i poreza na dobit u odnosu na Hrvatsku, a u slučaju oba poreza ima niže porezne stope nego Hrvatska. Opća stopa poreza na dodanu vrijednost u Sloveniji je 22%, niža od PDV-a u Hrvatskoj gdje se primjenjuje stopa od 25%. Stopa poreza na dobit u Sloveniji iznosi 17% i jedna je od najnižih poreznih stopa u Europi, dok Hrvatska primjenjuje stopu od 20%.
- Stope poreza na dohodak u Sloveniji kreću se od 16 do 50% ovisno o primljenom dohotku i poreznom razredu, dok su u Hrvatskoj na nižoj razini od najnižeg razreda i 12% do najvišeg razreda i stope od 40%.

Ukupni prihodi državnog proračuna, %BDP

Struktura poreznih prihoda u 2014. godini

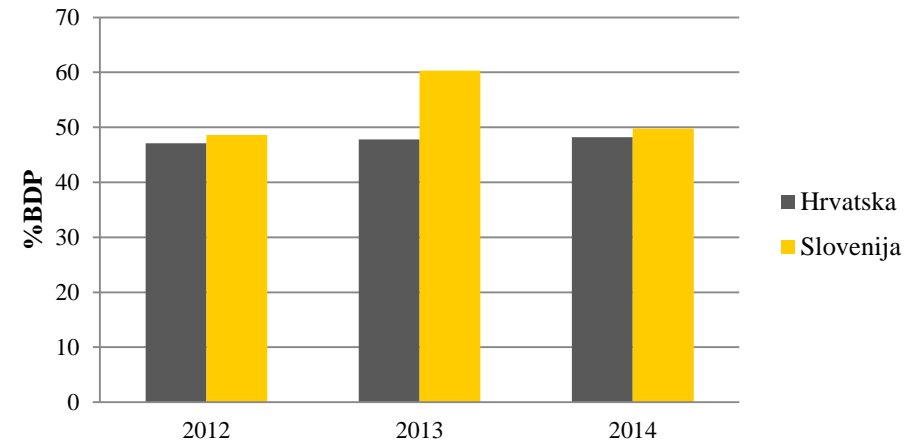
Analiza makrookruženja Hrvatske i Slovenije

Javni sektor

Struktura rashoda državnog proračuna

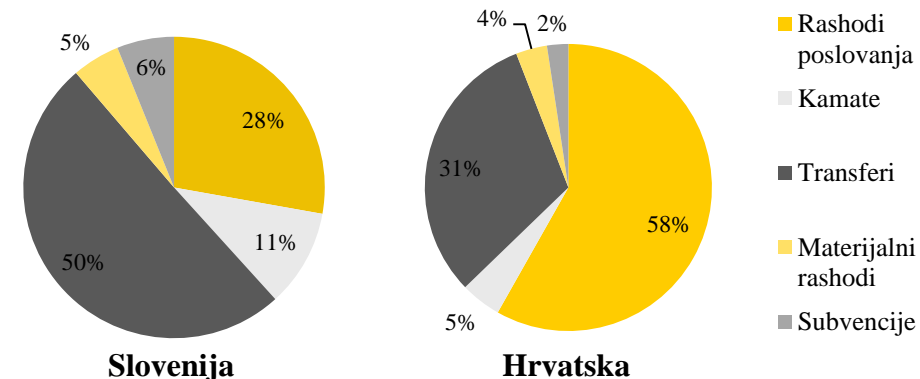
- Proračunski rashodi su u obje zemlje i u cijelom promatranom razdoblju veći od ukupnih prihoda što rezultira proračunskim deficitom i u Hrvatskoj i u Sloveniji.. Rashodi Slovenije su u sve tri promatrane godine veći nego rashodi Hrvatske, posebno u 2013. godini kada je Slovenija bilježila iznimno visok proračunski deficit uzrokovan dokapitalizacijom slovenskih banaka.
- Hrvatski rashodi bilježe samo blagi porast, od 2012. godine i razine od 47.1% do 2014. godine gdje iznose ukupno 48.2% BDP-a. Slovenski proračunski rashodi su se od 2012. do 2013. godine povećali za visokih 11.7 postotnih poena do razine od 60.3% BDP-a, da bi se do 2014. godine ponovno vratili na razinu iz 2012. od ukupno 49.8% BDP-a.
- U ukupnoj strukturi proračunskih rashoda Hrvatske najveći udio imaju rashodi poslovanja središnje države koji iznosi ukupno 58%. Unutar rashoda poslovanja najveći zauzimaju plaće za zaposlene u javnom sektoru. Drugi najveći udio u ukupnim rashodima imaju transferi, odnosno izdaci za mirovine, zdravstvo i razne oblike socijalne pomoći.
- Udio tranfera u ukupnim slovenskim rashodima znatno je veći nego u Hrvatskoj te zauzima ukupno 50% svih rashoda. Slovenski rashodi poslovanja su gotovo dvostruko manji nego u Hrvatskoj, ukupno 28% u ukupnoj strukturi. Izdaci za subvencije u Sloveniji su na 6%, a u Hrvatskoj na manjoj razini, na oko 2% ukupnih rashoda. Kamate plaćene na dug zauzimaju duplo veći udio u ukupnim rashodima, u iznosu od 11%, dok se u Hrvatskoj nalaze na razini od 5% ukupnih proračunskih rashoda.

Ukupni rashodi državnog proračuna, %BDP

Izvor: Eurostat

Struktura rashoda državnog proračuna u 2014. godini

Izvor: Eurostat

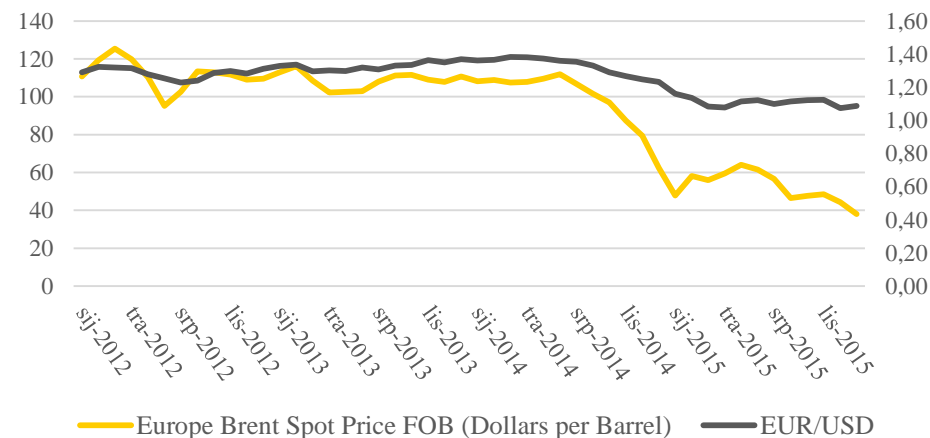
Analiza makrookruženja Hrvatske i Slovenije

Financijski sektor

Cijene i tečaj

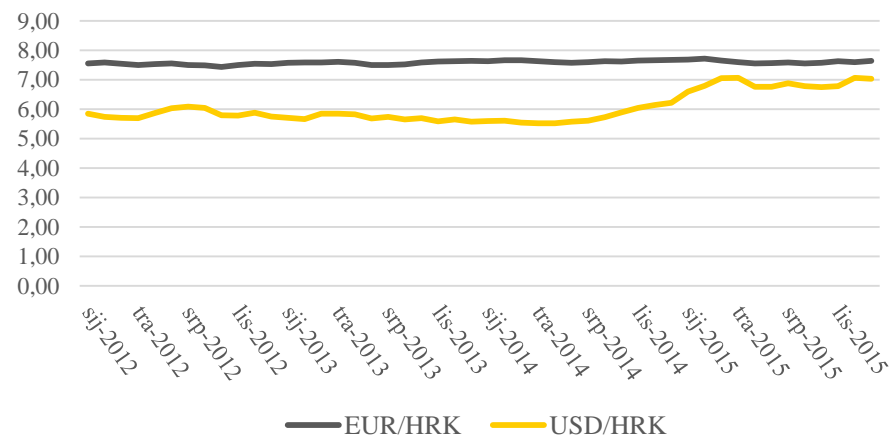
- Cijene sirove nafte su se u razdoblju od 2012. godine kretale vrlo stabilno i to većinom na razinama iznad 100 dolara po barelu. Na relativno visokoj razini zadržale su se i tijekom prve polovice 2014. godine kada se cijena barela sirove nafte tipa Brent kretala u rasponu između 104 i 115 USD za barel. Veliki šok na tržištu nafte dogodio se u drugoj polovici 2014. godine, kada je cijena barela nafte u samo 5 mjeseci pala sa 106,77 USD po barelu u srpnju te na 62,34 USD u prosincu iste godine.
- Postoji više uzroka koji su doveli do tolikog pada cijene sirove nafte. Prvenstveno se radi o povećanoj ponudi na tržištu do koje je došlo rastom proizvodnje nafte iz škrljevca u SAD-u, koji je do tada bio iznimno ovisan o uvozu nafte. Drugi važan faktor bio je slabija potražnja za naftom u svijetu, zbog nedovoljnog oporavka svjetske ekonomije od višegodišnje krize. Sve to je stvorilo viškove ponude nad potražnjom za naftu na svjetskom tržištu, što je uzrokovalo pad cijene.
- Sve do 2008. godine i početka globalne krize, govorilo se o snažnoj korelaciji između kretanja cijene sirove nafte i tečaja američkog dolara. Zbog velike uvozne ovisnosti, SAD bile su iznimno osjetljive na promjene cijene nafte, rast cijena uvozne nafte vodio je rastu deficita tekućeg računa, što je stvaralo deprecijacijski pritisak na dolar, povećavajući deficit tekućeg računa (za bilo koji volumen uvoza), što je uzrokovalo dodatno slabljenje dolara. No, nakon 2008. smanjena je uvozna ovisnost zbog rasta vlastite proizvodnje nafte iz škrljevca. U promatranom razdoblju skoro pa je nestala korelacija u kretanju cijena nafte i USD, stoga, kako je cijena nafte u posljednje vrijeme padala, a vrijednost dolara porasla, jedan trend ne objašnjava drugi.
- Kretanje tečaja američkog dolara prema euru u promatranom razdoblju bilo je relativno stabilno sve do 2014. u kojoj je američki dolar zamjetno ojačao. Tečaj američkog dolara prema euru na kraju 2014. iznosio je 1,22 EUR/USD, što je za 11,7% niže nego na kraju 2013. Glavni uzrok jačanja američkog dolara prema euru bio je slabiji oporavak i stagnacija eurozone, dok je američko gospodarstvo bilježilo ubrzani rast. Također tome su pridonijele i razlike u monetarnim politikama FED-a i ECB-a.

Cijena Brent sirove nafte i tečaj EUR/USD

Izvor: US Energy Information Administration, Eurostat

Tečaj EUR/HRK i USD/HRK

Izvor: Državni zavod za statistiku

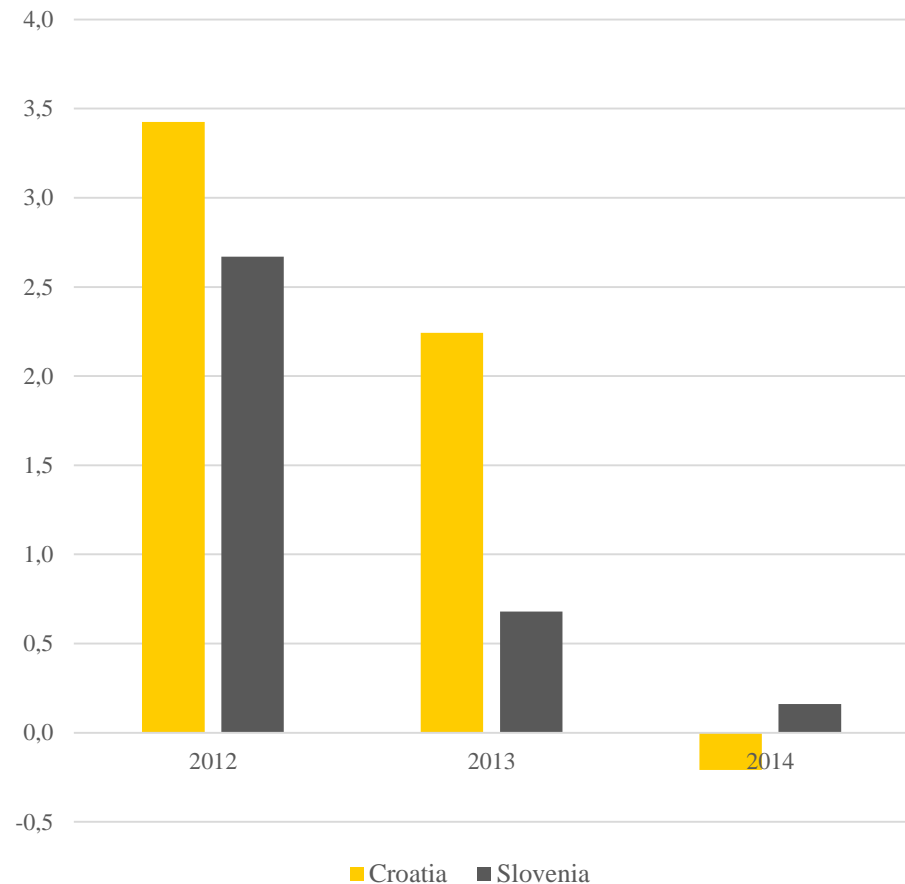
Analiza makrookruženja Hrvatske i Slovenije

Financijski sektor

Cijene i tečaj

- Nominalni tečaj kune prema euru u promatranom razdoblju bio je očekivano stabilan, što je u skladu s monetarnom politikom koju provodi HNB. Tijekom 2014. dnevni tečaj kune prema euru kretao se u rasponu od -0,9% do 0,6% oko prosječnoga godišnjeg tečaja koji je iznosio 7,63 EUR/HRK, te je bio za 0,7% slabiji nego u 2013. godini. U odnosu na kraj 2013. godine, tečaj je deprecirao samo za 0,3% te je iznosio 7,66 EUR/HRK.
- Nominalni tečaj kune prema dolaru je također bio vrlo stabilan sve do druge polovice 2014. kada je kuna je prilično snažno deprecirala prema američkom dolaru što je rezultat slabljenja eura prema dolaru u tom razdoblju. Tečaj kune prema američkom dolaru na kraju 2014. bio je tako za 13,6% slabiji u odnosu na kraj prethodne godine.
- U obje promatrane zemlje došlo je do smanjenja prosječnih godišnjih stopa inflacije potrošačkih cijena, u Hrvatskoj s 2,2% u 2013. na -0,2% u 2014., a u Sloveniji s 0,7% na 0,2%. Ovaj trend je u obje zemlje ponajviše uvjetovan prelijevanjem pada cijena sirovina, pogotovo sirove nafte, na svjetskom tržištu na domaće potrošačke cijene, posebno cijene prehrambenih proizvoda koji u košarici za izračun indeksa potrošačkih cijena imaju znatan udio. Oporavak gospodarske aktivnosti, kako domaće, tako i inozemne bio je slabiji od očekivanog što je također pogodilo smanjenju inflacije u 2014.. Na pad cijena prehrambenih proizvoda u Hrvatskoj utjecao je i rast konkurencije do kojeg je došlo ulaskom u EU, te značajan pad domaće potražnje.
- Inflatorni pritisci bili su djelomično potaknuti administrativnim odlukama poput povećanje trošarina na duhan i naftne derivate, uvođenje fiskalnih nameta na mobilne usluge te povećanje snižene stope PDV-a s 10% na 13%.

Indeks potrošačkih cijena (CPI), godišnje u %

Izvor: Eurostat

Analiza makrookruženja Hrvatske i Slovenije

Projekcije BDP-a i cijena nafte

- Svjetska ekonomija u 2016. godinu ulazi s niskim i neujednačenim realnim rastom te s naglašenom nestabilnošću financijskih tržišta. Makroekonomske projekcije rasta kreću se nešto iznad 3% (3.1% u 2015., 3.6% u 2016.), što predstavlja pad naspram 2014. godine, sudeći prema posljednjem listopadskom izdanju *World Economic Outlook*-a. Također, uz usporavanje svjetske ekonomije, istraživanje *Međunarodnog monetarnog fonda* predviđa umjereni rast razvijenih ekonomija te stagnaciju i usporavanje rasta ekonomija u razvoju, reflektirajući slabosti velikih izvoznih ekonomija, s primarnim naglaskom na naftno orijentirane zemlje (IMF,2015).
- Što se mogućih rizika tiče, *WEO* napominje veću vjerojatnost da rast bude ispod očekivanog nego obratno, a pritom ističe sljedeće faktore: manju potražnju za naftom i robama općenito, snažnije usporavanje kineske ekonomije, veću volatilnost financijskih tržišta te daljnju aprecijaciju dolara.
- IMF ističe potrebu za nastavkom upotrebe diskrecijskih mehanizama monetarne politike pri stabiliziranju rizika financijskih tržišta, a uz to predlaže fiskalnu ekspanziju kroz javne infrastrukturne investicije zemljama koje imaju prostora za takav stimulus (poput primjerice Njemačke) te daljne strukturne reforme, prvenstveno na tržištima rada.
- Što se cijene sirove nafte tiče, ona se prema *Bloomberg*-u trenutno kreće ispod 30 dolara po barelu, uz negativne kratkoročne trendove (15. siječanj, 2016) . Srednjoročne i dugoročne projekcije cijena nafte, imajući na umu sljedećih nekoliko kvartala, također ističu malu mogućnost rasta cijena, odnosno vjerojatnost daljnjeg pada.
- Općenito, primarni faktori utjecaja na cijenu sirove nafte su ponuda, potražnja te endogena reagiranja tržišta (svojevrsni keynesijanski *animal spirits*). Sama cijena se, pak, uspostavlja na *futures* tržištima, a velika većina tržišnih sudionika su špekulanti (naspram *hedgera* koji dolaze u posjed robe u pitanju). Uz ove faktore ističu se i ciklička kretanja, no s obzirom na povijesnu volatilnost cijena sirove nafte, ona čine sekundaran i minoran faktor. Usko vezano uz ponudu, često podcijenjen faktor je količina (trenutno dostupnih) naftnih rezervi, a koja u sadašnjoj geopolitičkoj situaciji ima značajnu ulogu.

Projekcije BDP-a i cijena nafte

- Uzroke za vjerojatnu stagnaciju ili pad cijena nafte u 2016. možemo tražiti u sporom ekonomskom rastu (nedovoljna potražnja, pogotovo očekivano usporavanje i moguća stagnacija Kine) te i dalje velikom ponudom nafte na tržištu, kojim dominira SAD (vađenje nafte iz škripljca) te Saudijska Arabija, članica OPEC-a, koja odbija smanjiti proizvodne kvote nauštrb ostalih članica kartela. Također, tržišta očekuju porast proizvodnje i izvoza Irana, nakon uklanjanja međunarodnih sankcija. Iran ima najveće zalihe prirodnog plina na svijetu (18%). (World Bank, 2015). Analitičari uz to napominju slabu potražnju u SAD-u od strane stanovništva, veliku rusku ponudu bez obzira na pad cijena, usporavanje BRICS zemalja (snažnija recesija u Brazilu) i čišćenje tržišta preko mehanizma prelijevanja povodom povećanja FED-ovog referentnog kamatnjaka (Smith, 2015).
- Zbog snažnog pada cijena, mnoga manja poduzeća su proglasila bankrot, dok većina ostalih posluje uz gubitak. Procjene pokazuju da je 250.000 ljudi samo u SAD-u dobilo otkaz u naftnoj industriji, a ulaganja u istraživanja, manufakturu i proizvodnju su snažno pala. Međutim, upravo pad investicija u istraživanje novih bušotina mogao bi biti faktor ponovnog rasta cijena u budućnosti. Naravno, geopolitika i dalje ima značajnu ulogu što se nafte tiče. Proizvodnja raste u SAD-u, Iranu, Saudijskoj Arabiji i Rusiji, a upravo Rusija trpi značajne posljedice po svoju ekonomiju zbog niske cijene nafte. Saudijska Arabija, pak, sa svojim velikim rezervama tvrdi da može izdržati cijenu ispod 20 dolara po barelu, no mnogi analitičari sumnjaju u takav scenarij, dok drugi impliciraju mogućnost koordiniranog pokušaja destabiliziranja ruskog gospodarstva. Konačno, relativni dobitnici su krajnji potrošači, a najveći gubitnici u makroekonomskom smislu su Venecuela, Nigerija, Ekvador i Rusija. (Krauss, 2016). Unatoč iznimno niskim cijenama sirove nafte, OPEC zasad uporno odbija smanjiti proizvodnju i time podići cijenu, a time otvara i mogućnost deflatornih pritisaka na razvijene ekonomije.

SADRŽAJ

Analiza makrookruženja Hrvatske i Slovenije 3

Analiza naftne industrije 16

Analiza poduzeća Ina d.d. 58

Analiza poduzeća Petrol 71

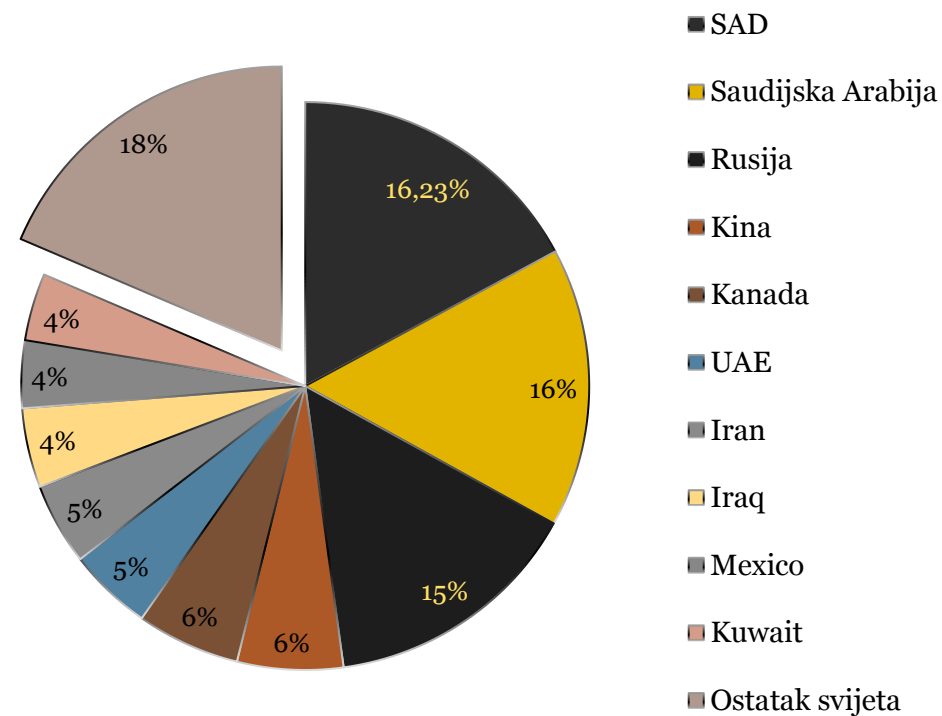
Analizirane zemlje

Ključni pokazatelji industrije

- Rast proizvodnje i potrošnje nafte na svjetskoj razini
- OPEC participira u ukupnoj svjetskoj proizvodnji sa nešto više od 41%
- Proizvodna kvota OPEC-a neće se mijenjati u 2016. (31,5 milijuna barela dnevno)
- EU četvrta po proizvodnji nafte i naftnih derivata
- Procijena pada cijene nafte na oko 30 \$/barel u skorije vrijeme
- Procijena rasta cijene nafte na 80\$/barel do 2020. – uzrokovano političkim krizama
- Proizvodnja nafte u SAD-u postupno opada – broj naftnih bušotina gotovo prepolovljen
- Proizvodnja nafte u Hrvatskoj postupno pada

Participacija pojedinih zemalja u proizvodnji nafte

Kretanje cijena nafte (2009.-2015.)

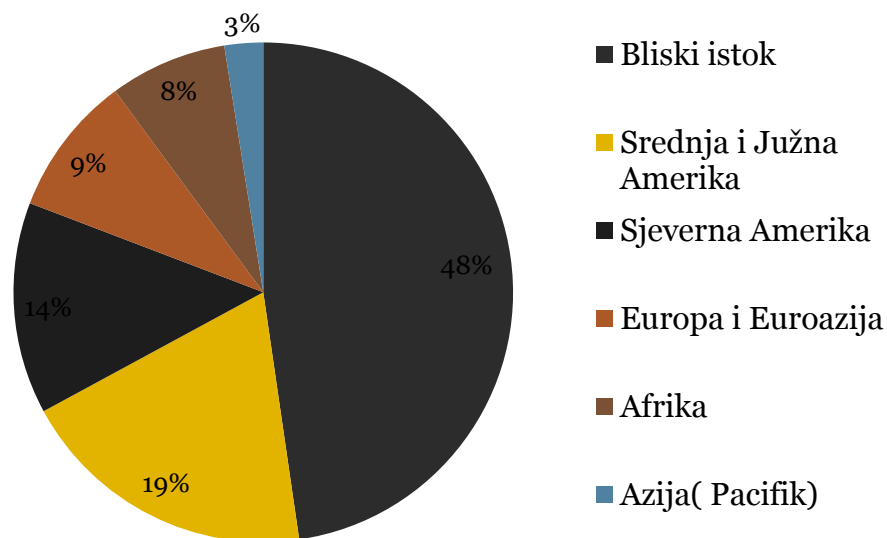

- Dodatan pad cijene će ubrzati zatvaranje bušotina koje imaju visok trošak proizvodnje te dovesti do otkazivanja novih investicija u naftnoj industriji, što će dugoročno smanjiti razliku između ponude i potražnje.

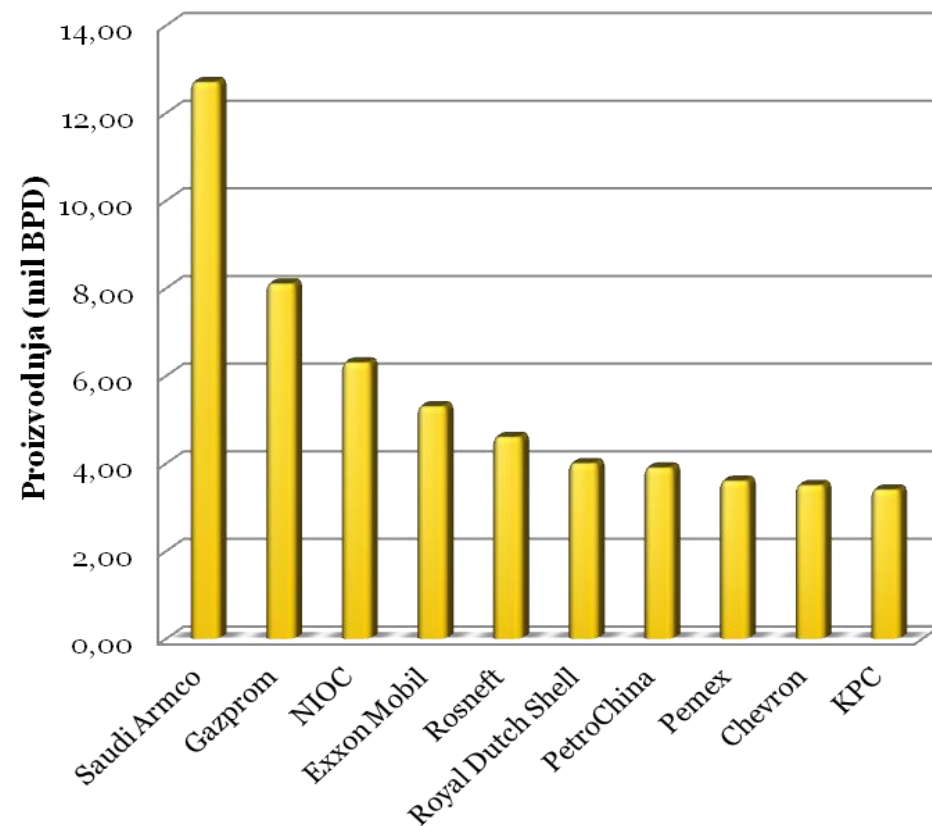
- Sve niža cijena će povećati potražnju nafte među krajnjim potrošačima, ali i velikim kupcima. Kina je već najavila da će u 2016. kupiti dvostruko više nafte nego ove godine kako bi iskoristila nisku cijenu i napunila strateške rezerve.

Distribucija zaliha nafte i ključni igrači

Distribucija svjetskih zaliha nafte

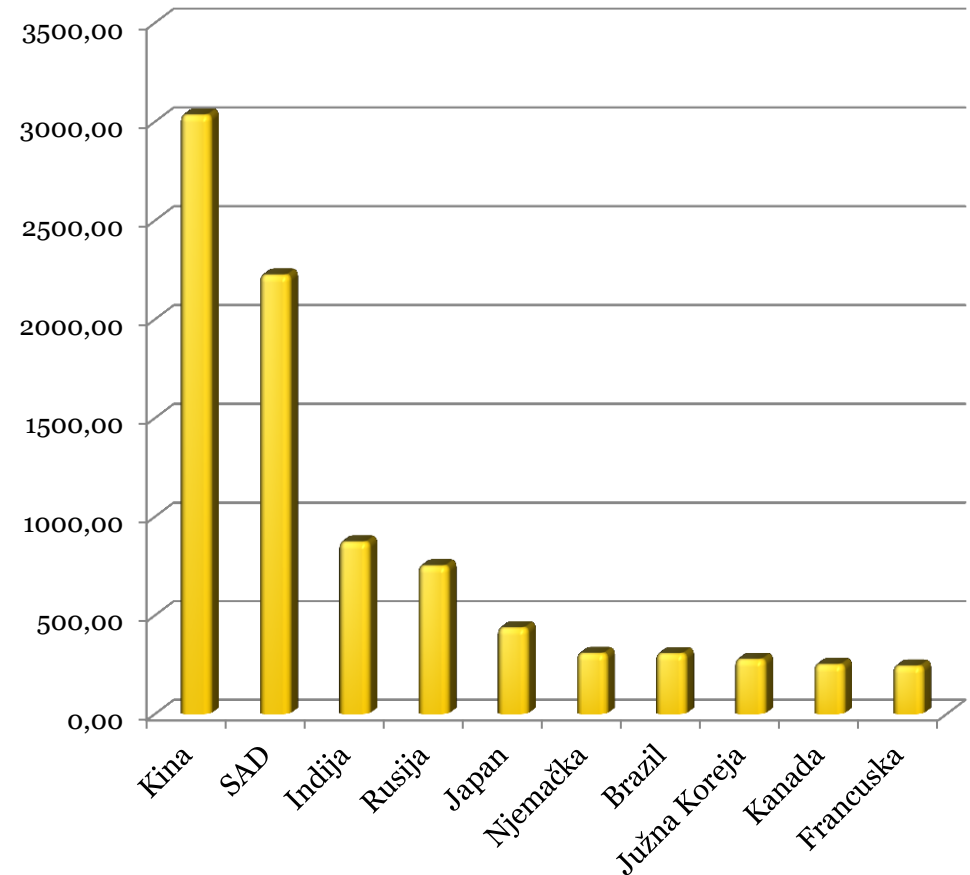
Najveće svjetske kompanije-proizvođači

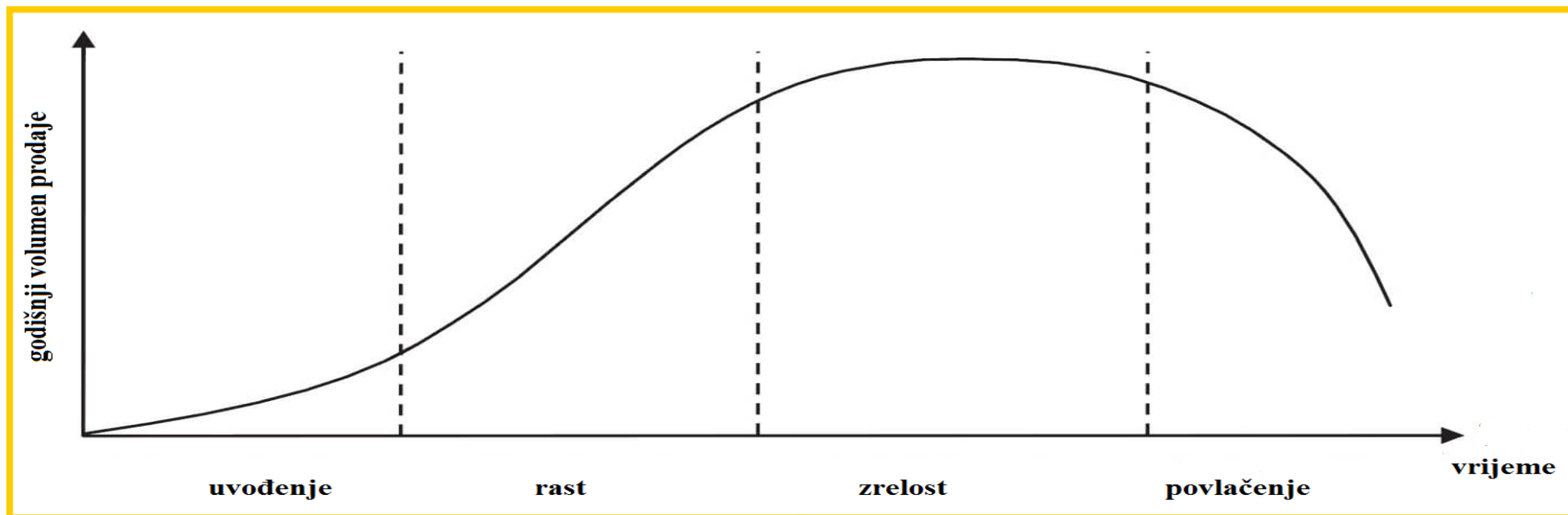
Ključni pokazatelji industrije i najveći potrošači

- Potrošnja nafte i naftnih derivata u 2015. godini dosegla je veličinu od 93 milijuna barela po danu (BPD)
- EU druga po potrošnji nafte i naftnih derivata – troši 16% svjetske proizvodnje
- Potencijalna prijetnja ovisnosti o uvozu nafte i derivata EU
- Razvoj Indije i Kine – potencijalno velik utjecaj na potrošnju tih dviju zemalja

Najveći potrošači nafte

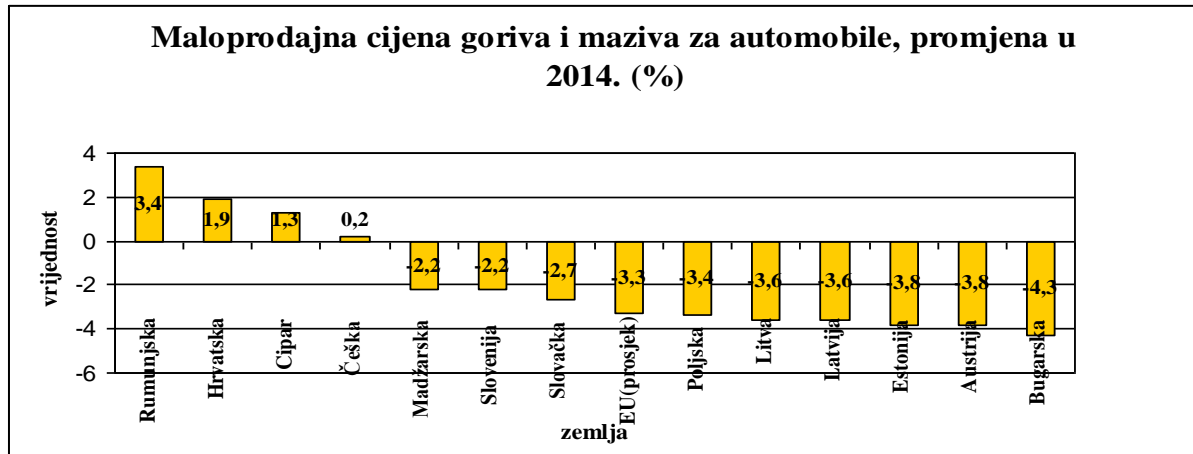

Životni vijek naftne industrije

- Naftna industrija se prema svojim karakteristikama danas nalazi u fazi zrelosti
- Razlozi koji upućuju na to mogu se vidjeti u različitim segmentima koji se koriste pri određivanju pozicije industrije
- Ako se promatra potražnja, nju karakterizira masovno tržište odnosno dolazi do ponavljanja kupovanja te kupci posjeduju znanje o proizvodima. Što se tiče tehnologije, dobro je rasprostranjen tehnički know-how te postoji zahtjev za tehnološkim poboljšanjem u proizvodnji i distribuciji.
- U segmentu proizvoda dolazi pomalo do smanjivanja diferencijacije među konkurentima, s tim da dolazi do pokušaja diferencijacije prema marki, kvaliteti, ujedinjavanju proizvoda/usluga. U segmentu proizvoda i distribucije dolazi do pojave prekapacitiranja, nespecializiranog rada, dugog proizvodnog ciklusa te nekoliko linija distributera. Što se tiče trgovine proizvodnja se širi u novije industrijalizirane zemlje, a potom u tranzicijske (u stadiju razvitka). Kod konkurencije dolazi do konsolidacije te porasta cjenovne konkurencije. U konačnici ključni čimbenici uspjeha u fazi zrelosti su troškovna učinkovitost kroz kapitalno intenzivnu proizvodnju, ekonomija obujma i mali troškovi inputa.

Kretanja maloprodajnih cijena goriva u nekim zemljama EU

- Tako se i na prosjeku 2014. godine uočava razlika između **Hrvatske** i velike većine ostalih članica EU: Hrvatska je s prosječnim rastom ovih cijena od **1,9%** među samo četiri članice (uz Rumunjsku, Cipar i Češku) u kojima je uopće realiziran rast, dok je kod preostalih 24 članice realiziran pad od najnižih -1,4% na Malti do najoštrijih -5% u Ujedinjenom kraljevstvu. Prosječan je pad na razini područja cijele **EU** iznosio **-3,3%**
- Razlozi tromijeg pada cijena naftnih derivata u Hrvatskoj (koja uvozom zadovoljava oko **85%** potreba za sirovom naftom te oko **40%** za rafinerijskim proizvodima) u odnosu na pad svjetskih cijena sirove nafte, leže u nizu elemenata, od **tečaja** (deprecijacija kune prema USD) i nedavne **liberalizacije tržišta** naftnih derivata (postoji prostor za razvoj konkurencije) do dublje i dugotrajnije **opće gospodarske krize** u usporedbi s ostalim članicama EU.

Hrvatska- INA

Naftna industrija u Hrvatskoj-INA

- Dobit iz osnovne djelatnosti 777 mil. kuna (pad 26% u odnosu na 2014.)
- EBITDA: 2015. 2142 mil. kuna (pad 10% u odnosu na 2014.)
- Pad duga u 2015. za 26%, što je utjecalo na smanjenje omjera duga i kapitala sa 22,3 % na 19,5 % (dug ispod 3 mlrd. kuna)
- 973 milijuna kuna kapitalnih ulaganja u prvih devet mjeseci 2015. godine (pad za 11% u odnosu na 2014.)
- Domaća proizvodnja nafte povećana za 21 %
- Porast izvoza za 12%

Kretanje cijena dionice INA d.d. (posljednje 3 godine)

PESTLE analiza

POLITIČKI ČIMBENICI

- Ministar pravilnikom propisuje najviše razine cijena naftnih derivata
- Velika davanja državi: cijena derivata sudjeluje u cijeni goriva s oko 52,5 %, dok davanja državi iznose čak 47,5 %)
- Cijena derivata ne formira se na temelju cijene barela, nego prema cijeni derivata na mediteranskom tržištu
- Složena vojno-politička situacija na Srednjem Istoku -moguć rast cijene nafte
- Koncesijske naknade (udvostručene u 2015.) – značajan utjecaj na poslovanje u industriji
- Stabilno političko okruženje u RH
- Raspisivanje javnog natječaja za istraživanje i proizvodnju nafte i plina u Jadranu

EKONOMSKI ČIMBENICI

- Postupne oporavak ekonomije predstavljen rastom BDP-a u zadnja tri tromjesečja
- Blago povećanje zaposlenosti
- Indeks potrošačkih cijena je relativno stabilan uz oscilacije ne veće od 0,5 %
- Rast gospodarstva SAD-a = utjecaj na cijenu nafte kroz međuovisnost cijene nafte i tečaja američkog dolara
- Usporavanje rasta kineskog gospodarstva – velikog potrošača nafte = potencijalni utjecaj na cijenu
- Deprecijacija kune prema dolaru – dolar ključna valuta uz koju se vezuje cijena nafte
- Prognoza porasta BDP-a u 2016. po stopi od 1 %, au 2018. po 1,8%
- Razdoblje recesije oslabilo gospodarstvo – zatvaranje poduzeća (smanjenje potrošnje nafte)

DRUŠTVENI ČIMBENICI

- Rast broja stanovnika u svijetu – veće potrebe za naftom
- Rast svjetskog gospodarstva - izlazak iz krize – veća potrošnja
- Razvijen obrazovni sustav – sve veći udio visokoobrazovanih – veća briga za zdravlje i očuvanje okoliša – težnja obnovljivim izvorima energije
- Starenje stanovništva- rast dobne strukture 65+ od 3 % u odnosu na popis 2001.
- Iseljavanje stanovništva
- Nizak prirodni priraštaj s tendencijom daljnjeg pada

PESTLE analiza

TEHNOLOŠKI ČIMBENICI

- Brzi razvoj i dostupnost suvremene tehnologije
- ISO 9001 norme
- Posjedovanje sigurnosno tehnoloških listova potrebnim za obavljanje pojedinih djelatnosti
- Uporaba suvremene tehnologije radi efikasnosti samog poslovanja (snižavanja troškova) ali i istovremenu odgovornost prema zajednici i okolini
- Orjentacija na obnovljive izvore energije – razvoj tehnologije

PRAVNI ČIMBENICI

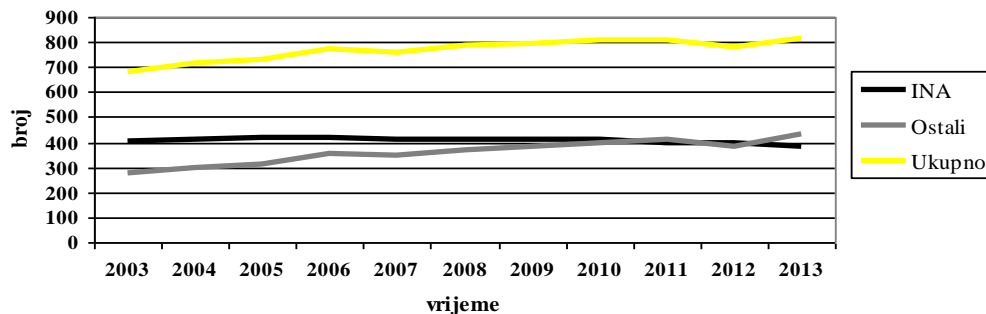
- Nedovoljno uređen pravni sustav
- Zakoni podložni čestim promjenama – nestabilnost zakonodavnog sustava
- Prema „Zakonu o tržištu nafte i naftnih derivata“ **cijene nafte utvrđuju se u skladu s uvjetima na tržištu**
- Vlika ovisnost cijelokupne industrije o zakonima donesenim na razini EU
- Mogućnost – Vlada može ograničiti cijenu i time bitno utjecati na tržišnu utakmicu
- Zakon o tržištu plina – proizvođači plina p obvezni su plin dostaviti po reguliranim cijenama odabranom opskrbljivaču na veliko

EKOLOŠKI ČIMBENICI

- Global Compact – najveća globalna inicijativa za održivo poslovanje
- Jačanje svijesti o održivom poslovanju
- Sve veća važnost zaštite okoliša
- Naglasak na obnovljivim izvorima energije
- Važnost znanja u proizvodnji energije – suvremeni načini
- Težnja razradi sustava zaštite zdravlja, sigurnosti i okoliša
- Prilagođavanje poslovanja zaštiti okoliša i zahtjevima šire društvene zajednice glede održivosti
- Zahtjevi za smanjenje emisije štetnih plinova u atmosferu

Porterov model pet sila u naftnoj industriji – rivalitet među postojećim konkurentima

Kretanje broja benzinskih postaja u RH

- Konsolidirana industrija (samo Ina ima više od 50% od ukupnog broja benzinskih crpki na teritoriju Hrvatske)
- Proces razvijanja konkurencije u zemljama Središnje Europe od godine **1991.** do danas važno je i korisno iskustvo Hrvatskoj i INI u smjeru pripreme za dolazak najvećih i najjačih konkurenata
- Od samostalnost Republike Hrvatske pojačan je ulazak novih kompanija i očekuje se u budućnosti promjene snaga na tržištu budući da se mreža benzinskih postaja u Europi više od dvadeset godina postupno smanjuje, pa nema drugoga prostora za širenje i rast mreže u Europi, osim tržišta bivše Istočne Europe i zemalja bivše Jugoslavije
- Velike naftne kompanije uvidjele su potrebu za osvajanjem većeg dijela maloprodajnoga tržišta u Hrvatskoj, da bi popravile općenitu eroziju profitabilnosti korporacija prouzročenu inflacijom troškova (radna snaga, prijeko potrebna eko-ulaganja, informatizacija, troškovi promocije) i **pritiskom na marže** zbog cjenovne konkurencije na zasićenim europskim tržištima.
- vodeći igrači su INA, Petrol, Crodux, Tifon, Lukoil, a ostatak čine privatne postaje
- INA više nema monopol na distribuciju naftnih derivata u Hrvatskoj, ona i dalje drži gotovo 60% od ukupnoga broja maloprodajnih mjesta u državi i ima najveći udio u maloprodaji naftnih derivata po prodanim količinama.

- Podržano rastućim gospodarstvom tijekom prošlog desetljeća, u Hrvatskoj se neprekidno povećavao broj vozila, uz povećanje količine dizelskih vozila gotovo za 6% i benzinskih vozila za 3%, nakon čega je došlo do stagnacije s nastupanjem gospodarske krize
- Unatoč tome što se broj osobnih vozila znatno povećao, još uvijek ima dovoljno prostora za daljnji rast.
- Oligopolska struktura industrije je karakteristična za naftnu industriju pa je tako i u Hrvatskoj gdje postoji manji broj kompanija koje sudjeluju u podjeli tržišta
- Visoki fiksni troškovi i neiskorišteni kapaciteti dovode poduzeća u iskušenje da snize cijene svojih proizvoda radi popunjavanja proizvodnih kapaciteta. Time stvaraju višak proizvoda na tržištu i povećavaju intenzitet suparništva. Dodatni troškovi uračunati u mehanizam određivanja cijena naftnih derivata uključuju troškove skladištenja, brojne vladine poreze i naknade (uključujući porez na uvoz), a tu su također uključene i trošarine, naknada za ceste i cestarina. Fiksni troškovi i troškovi skladištenja srednje utječu na razinu konkurencije među postojećim sudionicima u hrvatskoj industriji naftnih derivata
- Ono što **INA-u** razlikuje od ostalih konkurenata u hrvatskoj industriji maloprodaje derivata nafte jest **posjedovanje rafinerija** u Rijeci i Sisku, zatim razvijena maloprodajna mreža koja postoji po cijelom teritoriju Hrvatske
- Razina utjecaja različitosti konkurenata na ukupnu razinu intenziteta konkurencije među postojećim konkurentima u hrvatskoj industriji maloprodaje derivata nafte je visoka
- U Hrvatskoj bilježimo relativno nizak stupanj cjenovne diferencijacije naftnih derivata, a glavni je razlog nedovoljna diferencijacija premium vrsta derivata
- Unatoč cijeni izgradnje modernijih benzinskih postaja došlo je do širenja maloprodajne mreže. S razvitkom hrvatskoga gospodarstva i tržište se otvara za veća strana ulaganja, tako da se očekuje dalje širenje maloprodajne mreže.

Visoki strateški ulozi

Visoki strateški ulozi nekih područja utječu na porast suparništva među konkurentima. Strateški ulozi u hrvatskoj industriji maloprodaje naftnih derivata mogu se ocijeniti visokima zbog nekoliko razloga:

- a) atraktivnost hrvatskoga tržišta maloprodaje derivata nafte dokazana je (su)vlasništvom najvećih europskih naftnih kompanija i njihovim zanimanjem za strateška povezivanja i akvizicije domaćih benzinskih postaja (MOL, Petrol - Lukoil);
- b) visoke stope rasta potrošnje derivata i visokoga prometa motornih goriva po benzinskoj postaji u Hrvatskoj u odnosu na EU, ali niže trgovačke marže zbog državnih ograničenja;
- c) neuspjeh na hrvatskome tržištu negativno se može reflektirati na ukupan imidž inozemnih kompanija u cijeloj regiji, a osobito u istočnome dijelu Europe;
- d) tržište je konsolidirano i manji broj konkurenata dijeli većinu industrijskih profita;
- e) Hrvatska ima prilično visoku potrošnju derivata po stanovniku i turistički je razvijena zemlja;

Visoke izlazne barijere

- Visoka ulaganja u infrastrukturu jedne benzinske postaje teško je iskoristiti za neku djelatnost različitu od maloprodaje derivata nafte jer se radi o veoma specifičnoj opremi i imovini.
- Sve navedeno, ipak, teško može vrijediti za globalne svjetske naftne kompanije koji svoje globalne interese gledaju sa **širega aspekta**, a ne samo na razini jednoga određenoga tržišta.
 - Shell i ENI izašli su sa slovenskoga tržišta zbog **niskih i kontroliranih** marži i prodali su izgrađene benzinske postaje uz minimalne gubitke ili čak bez njih.

Pregovaračka moć dobavljača

- Dobavljač naftnih derivata za maloprodaju jest veleprodaja, a veleprodaja naftne derivate nabavlja od rafinerija, pa ćemo u ovom pregledu kao dobavljače razmotriti rafinerije
- Od hrvatskih poduzeća samo **INA posjeduje rafinerije za preradu nafte** u Hrvatskoj i u ulozi je dobavljača goriva za neke ostale kompanije
- Zbog djelomično nekonkurentnih INA-inih rafinerija za preradu nafte, dobavljač za goriva EU kvalitete hrvatskim poduzećima maloprodaje naftnih derivata je veleprodaja austrijskog OMV i mađarskog MOL i spot tržište
- Dobavljači mogu biti i ostali sudionici naftnog tržišta, ali je **uvjet posjedovanje skladišta i strateških zaliha** u Hrvatskoj
- **Hrvatska uvelike ovisi o uvozu nafte.**
- Naftni derivati u Hrvatsku uvoze se uglavnom iz **Mađarske**, iz **Rumunjske** i iz **Bugarske**
- Dobavljači naftnih derivata ostvaruju visoku razinu snage svojih pregovaračkih moći zato što su potrebne visoke investicije u izgradnju nove rafinerije i zato što nude dobro koje je teško dostupno i koje ostvaruje **nizak stupanj supstitabilnosti**
- Dobavljači u hrvatskoj industriji maloprodaje naftnih derivata prodaju proizvode **koncentriranoj industriji**, čime se njihove pregovaračke moći dodatno umanjuju
- Opća ocjena razine visine pregovaračkih moći dobavljača može ocijeniti srednjom

Pregovaračka moć kupaca

- Kupci se unutar industrije natječu snižavanjem cijena, pregovaranjem za bolje uvjete plaćanja, višu kvalitetu ili za više usluga i okrećući konkurente jedne protiv drugih
- Sve navedeno postiže se na **štetu industrijske profitabilnosti**.
- Promjene cijena motornih goriva stalna su pojava u naftnoj industriji, i to sa zabilježenim neviđenim smanjenjem u posljednjim godinama
- Potrošnja proizvoda se ne smanjuje, a to je upravo zbog neelastičnosti potražnje karakteristične za naftnu industriju. Jednako je s vozačima, kao i s rastućom industrijom. Veličina i koncentracija kupaca naftnih derivata odražava se **brojem vozila**. Troškovi prebacivanja s jednoga dobavljača na drugoga, kao parametar u ocjeni pregovaračkih moći kupaca predstavljaju refleksiju diferencijacije. Za kupca naftnih derivata troškovi su prebacivanja s jednoga dobavljača na drugoga niski.
- Lojalnost kupaca nastoji se postići **stalnim promotivnim aktivnostima**

Profitabilnost kupaca

- Najveći udio u registriranim motornim vozilima u RH imaju **osobni automobili** (80%), a veliko je povećanje (6,3% godišnje) u promatranome razdoblju imao i fond **teretnih vozila**, koji je značajan potrošač zbog prijeđene godišnje kilometraže i prosječne potrošnje. Povećanje toga dijela motornoga fonda pokazuje pojačanu gospodarsku aktivnost. Sektori kartičnoga poslovanja morali bi pristupiti planskoj akciji pridobivanja pravnih osoba koje raspolažu određenim teretnim voznom parkom. Razina profita koji bi kupci ostvarili zasnivala bi se na veleprodajnim cijenama i na količinama.

Informiranost kupaca

- Zbog složenosti procesa proizvodnje i prerade naftnih derivata, kupac ne posjeduje potpune informacije o tome, pa tako potpunost informacije nije stavka koja utječe pozitivno na razinu pregovaračkih moći kupaca.
- Sukladno novom Zakonu o tržištu nafte i naftnih derivata, cijene goriva formiraju slobodno prema tržišnom principu
- Na formiranje Inine prodajne cijene naftnih derivata utječu mnogobrojni elementi, od kojih su među najvažnijima prosječna cijena derivata na mediteranskom tržištu, trošarine, odnos kune i dolara, logistički trošak, sezonski utjecaj i ponuda vrsta goriva na određenoj benzinskoj postaji. Nadalje, Ina svoje cijene redovito, otprilike jednom tjedno, revidira i prilagođava ovim elementima i promjenama na tržištu.

Opasnost od ulaska novih konkurenata

- Pridošlice mogu mijenjati industrijsku strukturu tržišnom ekspanzijom (ulaskom na posve novo tržište ili kvalitetnim proširenjem postojećega), proizvodnom ekspanzijom (prijenosom tehnoloških i marketinških znanja iz neke druge industrije), uzlaznom ili silaznom integracijom u industriju i širenjem imovine, znanja i umijeća korporacije u bliske ili povezane industrije
- Iako postoji realna mogućnost ulaska *manjih* konkurenata i novih benzinskih postaja na hrvatsko tržište, realna je opasnost od njihovog ulaska za postojeće konkurente trenutno mala
- Opasnost od ulaska *velikih* konkurenata opasnost je s najvišim izgledima da se iz minorne stavke pretvori u najveću opasnost postojećim konkurentima. Relativna stabilizacija političke situacije i stabilizacija tržišta uz smanjenje rizika za strane investitore, hrvatsku industriju maloprodaje derivata nafte u posljednjim godinama čine osobito atraktivnom za ulazak stranih ulagača
- Tri najveća sudionika industrije maloprodaje derivata nafte u RH u suvlasništvu su ili u vlasništvu vodećih europskih naftnih kompanija. Tri poduzeća ostvaruju oko 80% tržišnoga udjela iz čega se iscertava pokušaj ulaska stranih vlasnika na hrvatsko tržište. Globalna pozicija stranih vlasnika pokazuje visoku razinu know-how-a i visoku opasnost od njihovog ulaska u hrvatsku industriju maloprodaje derivata nafte.
- Jedna od ulaznih prepreka novim konkurentima je zasigurno: **Ekonomija obujma**.
- Potreba za ulaganjem velikih financijskih sredstava, da bi se uopće moglo konkurirati na nekome tržištu, **označuje visoku ulaznu prepreku**. To se posebno odnosi na slučajeve u kojima je potrebno investirati visoka sredstva u istraživanje i razvoj i oglašavanje.
- Otežan ili nemogući pristup postojećim **distribucijskim kanalima** kako je već navedeno veoma često predstavlja nepremostivu prepreku novim konkurentima.

Opasnost od ulaska novih konkurenata

- Povezanost zahtjeva za kapitalom s ostalim ulaznim zaprekama očituje se u slijedećem:
 - Pokretanje maloprodaje derivata nafte zahtijeva instaliranje velikoga broja benzinskih postaja i sklad radi postizanja ekonomije obujma
 - Da bi se postigla funkcionalna i psihološka proizvodna diferencijacija, potrebna su znatna ulaganja u istraživanje i razvoj i oglašavanje
 - Visoki su troškovi vezani uz ulazak u distribucijske kanale i financiranje kupaca ili u moguću izgradnju vlastitoga distribucijskoga kanala.
- Potrebna **kapitalna ulaganja** za konkuriranje na hrvatskome tržištu maloprodaje derivata **iznimno su visoka, određujući kapital kao visoku ulaznu prepreku**.

Opasnost od supstituta

- Supstitucijski su proizvodi direktnih ili indirektnih konkurenata koji imaju **jednaku funkciju** kao proizvodi industrijskoga poduzeća, odnosno zadovoljavaju iste potrebe potrošača, samo na drugačiji način.
- Kod broja supstitucijskih proizvoda potrebno je definirati kategorije, a što se tiče alternativnih goriva u ulozi pogonske energije, postoji čitav spektar mogućnosti
- Neka od najpoznatijih alternativnih goriva koja su u primjeni i koja imaju mogućnost da dijelom pokrivaju potrebe prometa i time sudjeluju u stvaranju uvjeta za djelomičnu ili potpunu neovisnost o nafti: prirodni plin, ukapljeni prirodni plin, propan, Fisher-Tropschov dizel (poznatiji kao GTL-dizel), pogon električnom energijom, gorivni članci i vodik (često zvan gorivom budućnosti), i tzv. «čista» biogoriva: biodizel, etanol, metanol (dobiven iz biomase).
- Zaključak je da način na koji supstituti zadovoljavaju potrebu potrošača, zbog teške dostupnosti, ne utječu na opasnost od zamjene industrijskim proizvodima

Projekcije

- Kada se uzmu u obzir neočekivani događaji kao što su političke krize i potencijalni teroristički napadi, postoji velika vjerojatnost da cijena nafte ponovno početi rasti i dosegnuti 80 dolara po barelu mnogo prije 2020., kada to očekuje Međunarodna energetska agencija (IEA).
- Europska unija postavila je klimatske i energetske ciljeve za 2030. godinu. Obvezujući ciljevi uključuju smanjenje emisija stakleničkih plinova za 40 posto u odnosu na 1990. i udio obnovljivih izvora energije od najmanje 27 posto u ukupnoj potrošnji energije. Kao poželjan, premda ne i obvezujući cilj ističe se povećanje energetske učinkovitosti za 27 posto. Niskougljična strategija osnova je za odluke i smjernice koje će morati provoditi svi sektori kako bi se značajno smanjile emisije stakleničkih plinova.
- Proračun obuhvaća emisije stakleničkih plinova koje su posljedica ljudskih djelatnosti i koje obuhvaćaju ugljikov dioksid (CO₂), metan (CH₄), didušikov oksid (N₂O), fluorirane ugljikovodike (HFC-e i PFC-e) i sumporov heksafluorid (SF₆), ugljikov monoksid (CO), dušikove okside (NO_x), nemetanske hlapive organske spojeve (NMHOS) i sumporov dioksid (SO). Tijekom cijelog promatranog razdoblja, udjeli emisija pojedinih stakleničkih plinova nisu se značajno promijenili. Najveći antropogeni doprinos nacionalnim emisijama stakleničkih plinova daje CO₂ čiji je udio u 2013. godini iznosio 76 posto
- **Kako je istaknuto, za 2030. godinu je na razini EU-a određeno smanjenje emisije za 40 posto u odnosu na 1990. godinu**

Modeliranjem koje je provedeno za potrebe utvrđivanja novog klimatsko-energetskog okvira do 2030. godine,

modelom PRIMES za dokument Procjena utjecaja okvira za klimatsku i energetska politiku u razdoblju do 2030.

godine, **za Hrvatsku** se utvrdilo sljedeće:

- smanjenje emisije ukupno **31 %**, a u sektorima izvan ETS-a 25%
- oko 25 % obnovljivih izvora energije u 2030. godini
- dodatni trošak primjene mjera, u odnosu na referentni scenarij, iznosio bi 0,2 % BDP-a
- cijena električne energije mogla bi porasti za oko 0,2 % na razini sustava
- cijena električne energije kod potrošača mogla bi biti na razini od 130 EUR/MWh
- koristi zbog izbjegnutih troškova utjecaja na zdravlje, zbog smanjenja emisije uslijed izgaranja fosilnih goriva mogle bi biti od 0,04 do 0,25 % BDP-a.

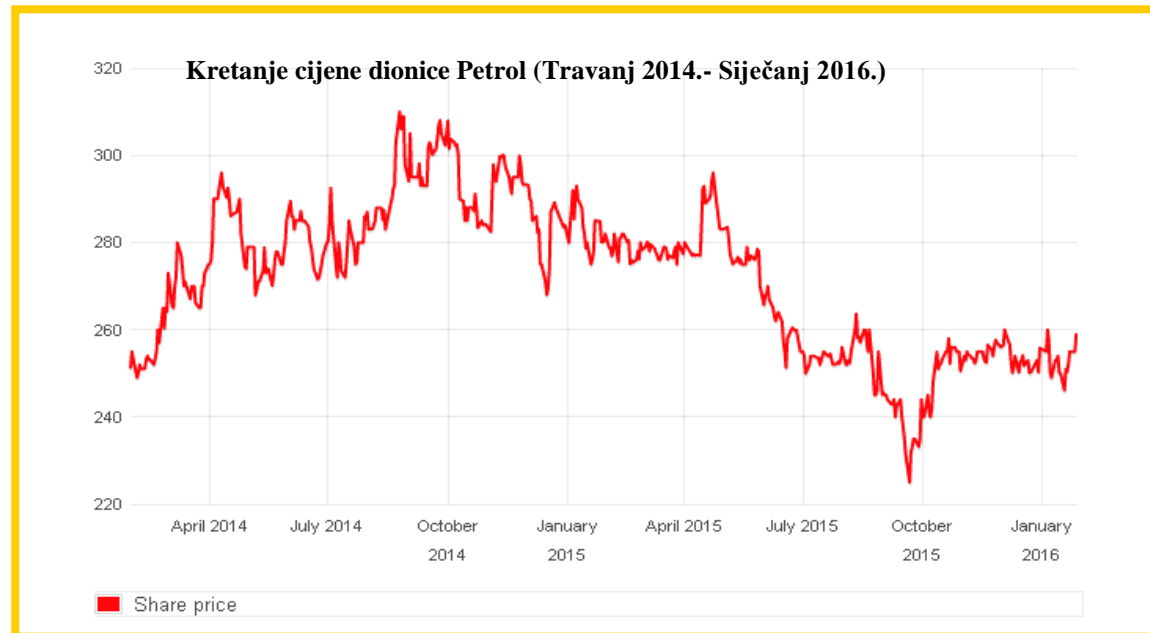
Istraživanje nafte i plina u Jadranu

- U studenom 2014. godine šest kompanija prijavilo se na natječaj za istraživanje i eksploataciju nafte i plina u hrvatskom Jadranu i iskazale su interes za ukupno 15 istražnih prostora. U siječnju 2015. godine Vlada je izdala dozvole za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika na deset istražnih prostora na Jadranu, a dobilo ih je pet kompanija - Marathon Oil, OMV, Eni, Medoigas i INA. Krajem srpnja konzorcij Marathon Oil i OMV odustao je od potpisivanja ugovora za svojih sedam istražnih prostora zbog neriješenog pitanja granice s Crnom Gorom, da bi u rujnu 2015. godine Vlada donijela **odluku o ukidanju dozvola** za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika na Jadranu na sedam istražnih prostora od kojih su američki Marathon Oil i austrijski OMV odustali, a sklapanje koncesijskih ugovora za druga polja odgodila za vrijeme nakon izbora

Slovenija -Petrol

Naftna industrija u Sloveniji- PETROL

- Republika Slovenija je neto-uvoznik nafte te najveći dio njezinih uvoza dolazi iz Rusije
- Najveća naftna kompanija Petrol bila je jednim dijelom u državnom vlasništvu sve do 1998. godine kada je prodajom zadnjih 15.6% državnog udijela postala potpuno privatizirano poduzeće
- Petrol je odgovoran za naftne zalihe i mrežu distribucije plina, te drži većinski udio u rafineriji Lendava i posjeduje najznačajniju mrežu benzinskih postaja u državi
- U istoj industriji prisutne su još dvije značajne kompanije: Istrabenz za naftu te Petrolzemeljski za plin
- Petrol ne djeluje samo u Sloveniji već na Kosovu i u svim bivšim zemljama SFRJ, isključujući Makedoniju
- Slovenija se nalazi na 114. mjestu na svjetskom popisu proizvođača nafte i naftnih proizvoda (305 bbl/day)

PESTLE analiza

POLITIČKI ČIMBENICI

- Pristupom Slovenije u članstvo Europske Unije te NATO saveza, stvoren je pozitivan efekt na inovativnost tako što je Slovenija dobila pristup zajedničkim fondovima za istraživanje i razvoj
- Ulaskom u EU, mnoge prepreke su maknute što je povećalo konkurentnost poduzeća.
- Iako slovenska Vlada postepeno provodi politiku smanjenja udjela državnog vlasništva u poduzećima, ista još uvijek ostaje direktno i indirektno najveći vlasnik poduzeća
- Svjetska Banka u svom izvještaju „Doing Business“ koje nadgleda efektivnost regulatorne poslovne klime, ocjenjuje sporo i neefikasno uklanjanje administrativnih prepreka što predstavlja veliku kočnicu za napredak inovativnosti u slovenskom gospodarstvu. (oko 43 mjesta od 183 zemalje)
- Postoje razne prepreke poduzetnicima u obliku komplicirane birokracije te državnog aparata

EKONOMSKI ČIMBENICI

- Slovenija godinama održava stabilnu monetarnu politiku kroz Euro, što pogoduje trgovini naftnih derivata
- Kroz mjerenje opterećenja gospodarstvu koji predstavljaju porezi i doprinosi u omjeru na slovenski BDP, Slovenija rangira u gornjoj trećini zemalja s najvećim opterećenjem. Nadalje, porezi na dohodak u Sloveniji eksplicitno rangiraju kao viši odnosu na EU prosjek.
- Rast kupovne moći u Sloveniji ima pozitivni utjecaj na inovativna djelovanja kao i na ekonomski rast. Ipak, postoji velika potreba za strukturnim promjenama i reformama koje su bitne za održivi rast produktivnosti, konkurentnosti te dugoročni stabilni rast.
- Možemo zaključiti da ekonomski rast te rast kupovne moći, kao i povećana privatna i javna ulaganja u R&D, pogoduju naftnoj industriji u Sloveniji. No, s druge strane, visoka inflacija i niski udio stranih direktnih investicija u BDP-u imaju negativan utjecaj na naftnu industriju

DRUŠTVENI ČIMBENICI

- Prema već spomenutom izvještaju „Doing Business“, Svjetska Banka ocjenjuje da Slovenija pripada sloju donjih 20% u kontekstu „Employing Workers“ indikatora koji opisuje složenost zapošljavanja i otpuštanja radne snage. Odnosno ima rigidno tržište rada koje koči poduzetništvo i restrukturiranje kompanija.
- Globalna financijska kriza smanjila je stopu zaposlenosti, čime je došlo do pada standarda.
- Obrazovni sustav se postupno poboljšava, no Slovenija još uvijek ima preveliki omjer studenata u odnosu na profesore što smanjuje mogućnost kvalitetnog obrazovanja.
- Kroz proteklo desetljeće Slovenija se suočava s teškim izazovom; manjkom magistara znanosti i tehnologije. To predstavlja vrlo težak izazov, jer predstavlja dugoročni problem koji se ne može riješiti u kratkom roku.

PESTLE analiza

TEHNOLOŠKI ČIMBENICI

- No, ipak, ulaganje privatnog sektora u R&D u zadnjih nekoliko godina se povećavalo, iako Slovenija još uvijek zaostaje za drugim EU članicama u tom aspektu. Nadalje, javno financiranje R&D-a također se povećalo zahvaljujući dobrom korištenju europskih strukturnih i kohezijskih fondova
- Udio R&D djelatnosti u bruto domaćem proizvodu vrlo je nizak u Sloveniji, posebno potrošnja u poslovnom sektoru
- Restrukturiranje slovenskog gospodarstva prema produktivnijim i tehnološki razvijenijim granama je potrebno, no zahtjeva vremena
- Slovenija dosta zaostaje za ostalim najrazvijenijim članicama EU27 grupe, stoga postoji veliki potencijal za rast tehnološki sofisticirane industrije koji nije još iskorišten
- Znanstveno-istraživački sektor je nedovoljno razvijen te trenutno stanje zahtjeva maksimiziranje efikasnosti resursa koje zemlja ulaže u znanje

PRAVNI ČIMBENICI

- Relativno dobro uređen pravni sustav, ali nedovoljno efikasan što koči razvijanje inovativne, visoko-tehnološke okoline.

EKOLOŠKI ČIMBENICI

- Prilagodba tehnologije u svrhu očuvanja okoliša predstavlja s jedne strane troškove, no s druge strane stvara prilike za inovaciju i razvoj.
- Kroz povećanje konkurentnosti i efikasnosti uslužnog sektora, koji je još uvijek niži od EU prosjeka, Slovenija će povećati inovativni potencijal svog cijelog gospodarstva i smanjiti negativne eksternalije na okoliš
- Eurposka Unija potiče mala i srednje velika poduzeća da se posvete održivom razvoju jednako u ekološkom kao i u društvenom smislu, što bi vodilo prema rastu konkurentnosti EU
- Slovenska Vlada osnovala je Vladin Ured za Klimatske Promjene, koji se prvenstveno fokusira na klimatske promjene. Ovaj čimbenik je jedan od najznačajnijih koji bi mogao utjecati na budući razvoj industrije nafte te na ograničenja istog

Porterov model pet sila u naftnoj industriji

Rivalitet među postojećim konkurentima

- Petrol Grupa predstavlja je najveće poduzeće u industriji nafte u Republici Sloveniji
- U 2014. godini Petrol d.d. Ljubljana imao je tržišni udio od 58% na slovenskom tržištu
- Kao ključna komparativna prednost navodi se vodeća pozicija za tranzitne rute s velikim naglaskom na lokacije na autoputu te glavne urbane i granične lokacije
- Najveći konkurent Petrolu je poduzeće OMV koje drži udio od 20% u tržištu . Ako procijenimo da ostatak konkurentskih kompanija drže 22% tržišnog udjela
- Visoka koncentriranost u industriji, a Petrol ima značajnu tržišnu moć
- Rast industrije nafte u Sloveniji okvirno je stabilan, no s obzirom na sadašnje globalne niske cijene naftnih derivata, to će predstavljati problem za daljnji rast iste
- Trenutne niske cijene nafte pogoduju potražnji za istom od strane poduzeća i potrošača, što će rezultirati na povećanje potražnje
- Valja napomenuti da svjetski pad u cijeni naftnih derivata je kratkoročne prirode, stoga se ovakvo trenutno stanje neće dugo zadržati u kontekstu rasta industrije i potražnje za naftnim derivatima
- Izlazne barijere općenito su visoke u naftnoj industriji, bez obzira o kojoj je državi riječ. Razlog tome su velika sredstva uložena u istoimenoj industriji te ostvareni visoki fiksni troškovi. Ipak, u slučaju Petrola s obzirom da isto poduzeće nije u većinskom vlasništvu države, postoji veća fleksibilnost pri izlasku iz industrije

Pregovaračka moć dobavljača

- Pregovaračka moć i snaga dobavljača ovisi o više čimbenika kao npr.: mogućnost podizanja cijene od strane dobavljača bez bitnog utjecaja na potražnju, kada je broj supstituta malen, kada poduzeće ima mogućnost napraviti vertikalnu integraciju prema dolje.
- Globalno gledajući, pregovaračka moć dobavljača u industriji nafte je ogromna
- Jedan od razloga značajne moći dobavljača jest visoka koncentriranost tržišta na globalnoj razini
- Konkretno, OPEC države članice kontroliraju 40% svjetskih zaliha nafte i stoga imaju jak utjecaj na cijenu nafte
- Najveći dobavljači Petrol Grupe su ruska naftna poduzeća

Pregovaračka moć kupaca

- Jačina kupovne moći s kojom se poduzeće susreće u odnosima sa svojim kupcima ovisi o dvije grupe čimbenika: 1. osjetljivost kupaca na cijenu koju im zaračunava poduzeće u industriji i 2. relativnoj pregovaračkoj moći kupaca.
- Razina cjenovne osjetljivosti kupaca određena je raznim čimbenicima
- U najviše slučajeva, razina cjenovne osjetljivosti je često relativno ne-elastična, zbog više razloga
- Prvi je taj što su naftni derivati vrlo važan proizvod kako za obične potrošače, tako i za ostala poduzeća iz drugih industrija
- Drugi razlog je zato što postoji malen broj supstituta te ti supstituti još nisu dovoljno razvijeni/rašireni.

Opasnost od ulaska novih konkurenata

- Industrija nafte slovi kao jedan od primjera gdje je opasnost od ulaska novih potencijalnih konkurenata vrlo niska
- Postoji cijeli niz složenih razloga, no navest ćemo one najbitnije u nastavku
- Prvi je ekonomija obujma. Ekonomija obujma može se definirati kao **cost advantage** koji proizlazi iz povećanja **outputa proizvoda**. Ekonomija obujma nastaje kada postoji obrnuto proporcijonalna povezanost između količine proizvedenih jedinica proizvoda i fiksnih troškova po jedinici proizvoda. Uzevši u obzir da su početni fiksni troškovi po jedinici proizvoda u početnoj fazi uvijek visoki u naftnoj industriji, vrlo je teško i izazovno novim kompanijama istovremeno konkurirati kroz nisku cijenu etabliranim vodećim kompanijama te istovremeno pokrivati te iste fiksne troškove.
- pristup distribucijskim kanalima isto tako utječe na malu opasnost od novih ulazaka u industriju

Opasnost od supstituta

- Globalno gledajući u zadnjih deset godina, broj i sofisticiranost supstituta nafte kao izvoru energije znatno se povećala
- Ti supstituti uključuju primjerice biogorivo, solarnu energiju, etanol te energiju vjetra. S obzirom na rastuće ekološke probleme i klimatske promjene koje korištenje nafte uzrokuje te pritisak javnosti zbog istih, možemo očekivati smanjenu proizvodnju i potražnju naftnih derivata u budućnosti.
- Također, prelazak na drugi supstitut predstavljao bi skupu investiciju za potrošače
- Najrašireniji primjer možemo naći kod vlasnika automobila kojima bi većini bilo preskupo prebaciti se na korištenje električnih automobila kao odgovor na visoke cijene naftnih derivata.

Zaključak

- Zaključno: Aktraktivnost naftne industrije kroz ostvarivanje profita općenito je vrlo velika. Kada uzmemo sve navedene čimbenike u obzir, unatoč rastućem širenju zastupljenosti obnovljivih izvora energije, naftna industrija još dugu niz godina predstavljat će veliku atraktivnost za investicije i poslovanje. Uzevši u obzir pozitivne rezultate poslovanja Petrol Grupe, najveće naftne kompanije u Sloveniji te optimistična predviđanja iste za budući period, možemo zaključiti da naftna industrija u Sloveniji u ovom trenutku predstavlja vrlo atraktivnu industriju za ulaganje.

Mađarska Mol

Naftna industrija u Mađarskoj- MOL

MOL GRUPA

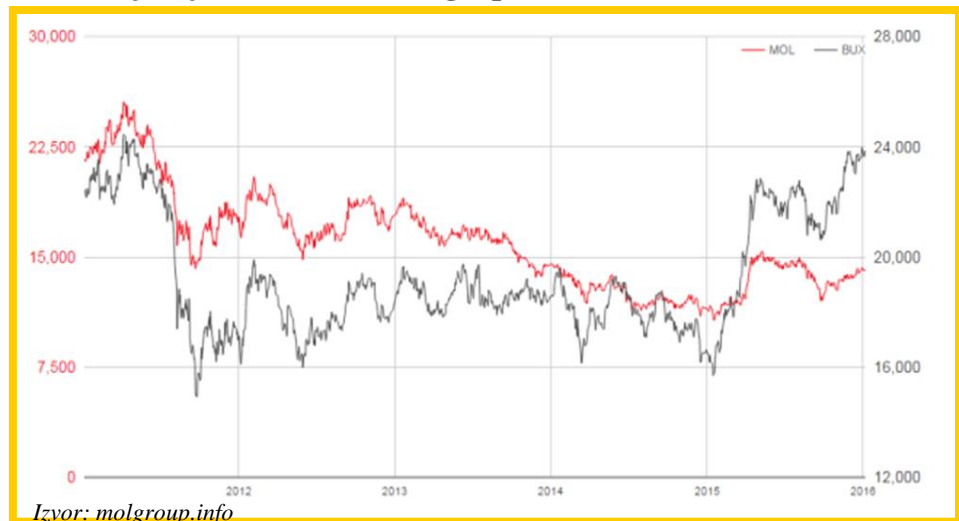
- Posluje u 40 zemalja već preko 70 godina
- 2014. – 27 480 zaposlenih
- Godišnja proizvodnja – 36 milijuna barela nafte; 4 rafinerije – dnevno 417 000 barela; 1750 benzinskih crpki u vlasništvu
- Dionice izlistane na burzama u Budimpešti, Warsawi i Luxemburgu (trenutna cijena dionice 14 155 (60,75 USD))
- Vlasnička struktura - Mađarska (24.7%), strani investitori (21.6%), manji investitori, strane naftne kompanije i banke

Ključne financijske vrijednosti MOL grupe

milUSD	2012.	2013.	2014.
Prihod	24 495,6	24 141	20 975
Dobit	692,2	-84,7	-171,9
Kapital	10 167,6	10 105,8	8 473,5
ROACE	5,20%	-3,70%	-0,10%
EBITDA	2 327,9	2 329	1 776
EBITDA marža	9,503%	9,647%	8,467%

Izvor: molgroup.info

Kretanje cijene dionice MOL grupe (2011.-2016.)

PESTLE analiza

Politički čimbenici

- Liberalizacija nakon ulaska Mađarske u EU (određivanje cijena)
- Mađarska je većinski vlasnik MOL-a te dolazi u pitanje potpuna liberalizacija izraloga što će pokušati ostvariti temeljni cilj poduzeća - maksimiziranje bogastva vlasnika

Ekonomski čimbenici

- Rast BDP-a 2013. 1.5%, a 2014. 3.6% ; javni dug iznosi 76.2% BDP-a
- Stopa nezapolenosti svega 7.7% (2014.)
- Ukupna prodaja dizela i benzinskih goriva prvi put raste 2014. nakon 5 godina pada
- Porezna politika: jedinstvena stopa poreza na dobit – 10%, PDV 27%, porezi za zaštitu okoliša

Socijalni čimbenici

- Udio zaposlenih unutar naftne industrije teško je odrediv jer ona obuhvaća više djelatnosti (upstream, downstream)
- Povezanost s društvom – sponzorstva (MOL – automobilistička natjecanja), programi obrazovanja (studentsko natjecanja Freshhh)

Tehnološki čimbenici

- Vrlo velik utjecaj tehnologije na razvoj ove industrije (produktivnost ključ uspjeha)
- Visoki zahtjevi sigurnosti (velika mogućnost zagađenja okoliša) zahtijevaju velika ulaganja u opremu, strojeve odnosno sve dijelove distribucijskog kanala
- MOL posjeduje certifikate zbog visokih standarda poslovanja: ISO 9001, ISO 14001, OHSAS 18001

Pravni čimbenici

- Harmonizacija zakonodastva Mađarske s zakonima EU
- Zakon o zaštiti okoliša, tržišna regulacija, zakon o zaštiti potrošača

Ekološki čimbenici

- Četiri skupine poreza: energetske porezi, porezi za onečišćenje, porezi na izvore energije i transportni porezi
- Porez na korištenje naftnih derivata (97HUF/kg), porez na prodaju energije, porez za ispuštanje štetnih tvari u prirodu, porez za korištenje vode (14.1HUF/m³), porezi za iskorištenje tla, porezi za korištenje guma (110HUF/kg) te porezi na korištenje motornih vozila

Porterov model pet sila u naftnoj industriji

Rivalitet među postojećim konkurentima

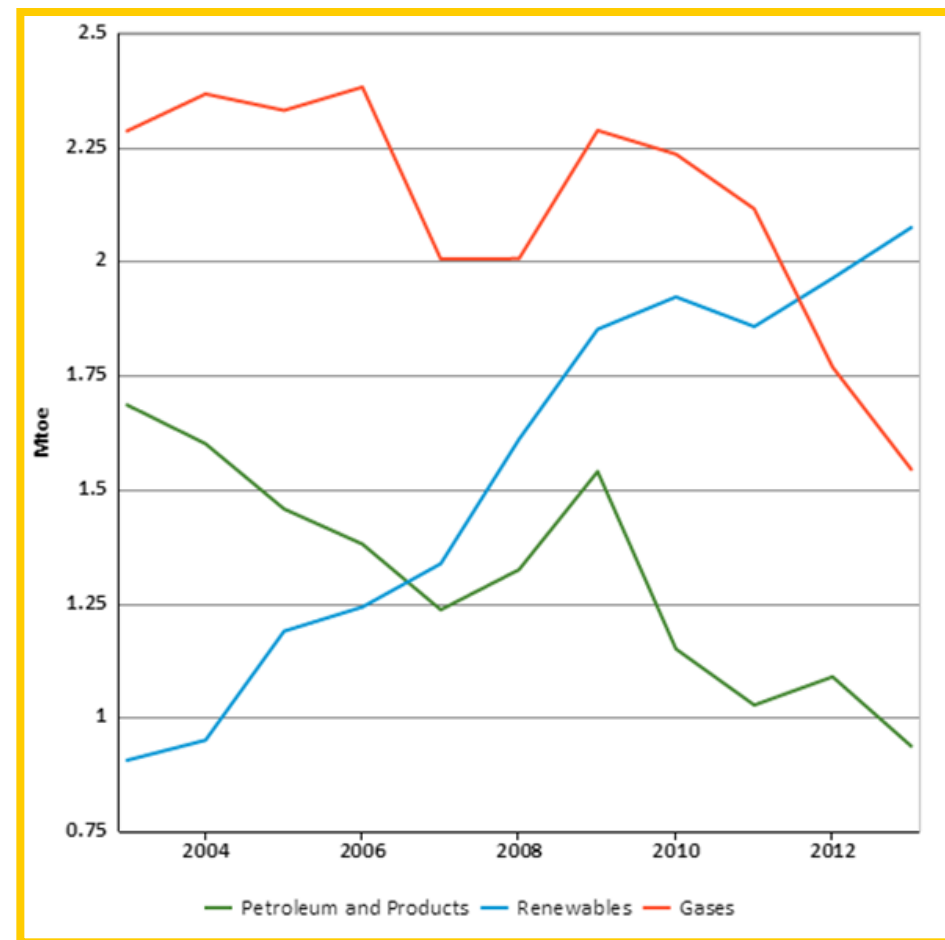
- Upstream (proizvodnja i eksploatacija) + downstream (rafiniranje, distribucija, prodaja)

- Upstream konkurenti – MOL nema značajnih konkurenata
- Downstream konkurenti – E.ON, OMW, ORLEN SA

- Visoke izlazne barijere – specijalizirana imovina, visoki standardi sigurnosti te strateška međuovisnost dijelova lanca

Pregovaračka moć dobavljača

- Visoka pregovaračka moć dobavljača
- Postoji nekoliko poduzeća koja imaju monopolski položaj nad nalazištima nafte i transportnim tokovima do Mađarske
- Poduzeća se nastoje štiti terminskim ugovorima s dobavljačima (MOL i Gazprom)
- Energent koji nema pravog supstituta u većini industrijskih grana Mađarske

Porterov model pet sila u naftnoj industriji

Pregovaračka moć kupaca

- Osjetljivost kupaca na promjenu cijena je mala – neelastičnost potražnje karakteristična za naftnu industriju
- Zbog liberalizacije tržišta, određivanje cijena je van domene poduzeća iz razloga što derivati ovise o cijenama nafte – pregovaračka moć kupaca je mala

Opasnost od ulaska novih konkurenata

- Upstream ulasci – gotovo nemogući jer Mađarska nema velika nalazišta nafte
- Downstream ulasci – preuzimanje ili otvaranje novih benzinskih stanica jesu glavni ulasci na mađarsko tržište naftne industrije

Opasnost od supstituta

- Glavni supstituti: zemni plin te obnovljivi izvori energije
- Uzlazni trend proizvodnje i potražnje za obnovljivim izvorima energije

Projekcije kretanja u industriji

Trendovi i projekcije za budućnost

- Velik utjecaj interesnih skupina koje zahtijevaju upotrebu obnovljivih izvora energije
- Udio obnovljivih izvora energije će se do 2050. prema projekcijama EK povećati prema ostalim energentima
- Stopa prelaska s nafte na obnovljive izvore neće biti prevelika pa će potražnja za naftom stagnirati, odnosno neće doživjeti znatan pad
- Očekuje se porast proizvodnje obnovljivih izvora energije od skoro 100% u narednih 15 godina

Proizvodnja i potražnja za naftom i obnovljivim izvorima energije

ktoe (kilotonne of oil equivalent)	2015.	2020.	2030.
Proizvodnja nafte	1000	1000	800
Proizvodnja obnovljivih izvora	2000	2545	3816
Potražnja za naftnim derivatima	5923	6081	5958
Potražnja za obnovljivim izvorima	1001	1138	1188

Izvor: ec.europa.eu

Srbija- NIS

Naftna industrija u Srbiji- NIS

- Republika Srbija, zemlja u jugoistočnoj europskoj na zapadnom dijelu Balkanskog poluotoka, pripada grupi zemalja koji nisu veliki proizvođači i potrošači nafte
- Srbija je po dokazanim rezervama sirove nafte 76. zemlja u svijetu sa 77.5 milijuna barela. usporedbe radi, Hrvatska je na 77. mjestu sa 71 milijun barela, a Slovenija, Bosna i Hercegovina te Makedonija nemaju dokazanih rezerva sirove nafte
- Što se tiče proizvodnje i prerade naftnih derivata, Srbija dnevno proizvede 61.590 barela po danu, a dnevna potrošnja iznosi 67.980 barela
- Vanjskotrgovinska bilanca proizvedenih i prerađenih naftnih derivata je negativna, dnevno uvozi 20.080 barela, a izvozi 12.050 barela.
- Ukupna potrošnja motornih goriva u 2014. godini iznosila je 2,11 milijuna tona, što predstavlja porast potrošnje u odnosu na 2013. godinu za 7.828 tone ili 0,3%.
- Zaposlenost u Srbiji je u konstantnom padu. Od 2010. godine broj zaposlenih je pao sa 1,796 milijuna na 1,689 milijuna u 2014. godini. Također, kao što opći podaci o zaposlenosti pokazuju, ni zaposlenost u proizvodnji naftnih derivata nije ostala imuna, te je sa 2878 zaposlenih u 2010. godini pala na 1758 zaposlenih u 2014. godini.

NIS-Naftna industrija Srbije

- Naftna industrija Srbije (NIS) i dalje je najprofitabilnija kompanija u Srbiji, iako je njena dobit u 2014. smanjena sa 48,3 milijarde dinara (oko 4 milijuna eura) u 2013. godini, na znatno manjih 27,8 milijardi dinara.
- Najveći dioničar NIS-a je Gazprom Neft koji ima udio u kompaniji od 56,155%, a slijedi ga Republika Srbija sa 29,874% udjela u kompaniji te mali dioničari koji pojedinačno drže manje od 1% dionica
- Gledajući kretanje cijene dionice u proteklih godinu dana, isključujući veće fluktuaciju u prvom tromjesječju 2015. godine, možemo zaključiti kako je cijena dionice NIS-a u konstantnom padu.
- Ukupna prodaja se smanjila za 18% ponajviše uzrokovano padom cijene nafte. Neto dobit kompanije u prvih devet mjeseci 2015. iznosi 10.9 milijarde RSD. Neto dobit se smanjila za 48% u usporedbi sa istim periodom 2014. godine zbog niskih cijena sirove nafte i naftnih derivata te negativna tečajna razlika USD/RSD. U prvom tromjesječju 2015. godine, udio srednjoročnih zajmova u kreditnom portfelju se povećala, što je rezultiralo u povoljnijoj ročnosti strukture portfelja. Osim toga, valutna struktura kreditnog portfelja se promijenila. Smanjenje udjela zajmova u američkim dolarima sa, 86% na 72%, u ukupnoj zaduženosti prema bankama u usporedbi sa prošlim periodom i povećanje udjela zajmova u eurima, sa 13% na 28%, eliminirali su negativne efekte u tečaju USD/RSD, koji su u 2015. godini više volatilni nego EUR/RSD tečaj. Ukupan dug prema bankama iznosi 670 milijuna USD. Temeljni kapital NIS-a iznosi 81.53 milijarde RSD koji je podijeljen na 163.060.400 dionica nominalne vrijednosti od 500,00 RSD po dionici.

PESTLE analiza

Politički čimbenici

- Politički čimbenici imaju veliki utjecaj na naftnu industriju. Također, same države imaju veliki utjecaj na igrače u industriji zato jer su vlasnici naftnih resursa. Takva vrsta kontrole državi daje pravo da koncesiju prodaju različitim kompanijama, koja im daje ekskluzivno pravo na eksploataciju i proizvodnju nafte na navedenom području kroz određeni vremenski okvir. Nadalje, to ima daje pravo da favoriziraju domaće nafte kompanije i samim time su u mogućnosti potisnuti strane kompanije sa tržišta.
- Uredba o načinu i uvjetima uvoza i prerade nafte i derivata nafte u Srbiji donesena 2001. čiji je cilj bio suzbijanje sivog tržišta, stabilizacije priljeva u budžet i osiguranja sredstava za rekonstrukciju naftnih postrojenja stavila je NIS u povlaštenu položaj kod uvoza motornih goriva, lož ulja i mazuta. Dana 29.12.2010. Vlada Republike Srbije donijela je novu važnu odluku kojim se od 1.1.2011. omogućuje slobodno formiranje cijena i slobodan uvoz naftnih derivata u Srbiji. Takvom liberalizacijom tržišta postigla se kvalitetnija opskrba i niže cijene derivata, kao i konkurencija na tržištu.

Ekonomski čimbenici

- Stopa PDV-a u Srbiji iznosi 20%, dok u Hrvatskoj iznosi 25%, u Sloveniji 22%, u Bosni i Hercegovini 17%, Crnoj Gori 19% te u Makedoniji 18%.
- Potražnja za naftom je neelastična, što je pozitivno za naftne kompanije jer treba drugo vremena da bi potrošači reagirali na promjene u cijeni. Uz tržišnu potražnju, još jedan važan faktor koji utječe na naftnu industriju je vrijednost američkog dolara, valuta u kojoj se nafta trguje. Proizvođači nafte, koji prodaju svoju naftu u dolarima, su konstantno izloženi promjenama u tečajevima između njihove nacionalne valute i dolara.

Društveni čimbenici

- Društveni čimbenici određuju preferencije društva prema različitim izvorima energije. Iako se svjetska potražnja za energijom konstantno povećava, udio nafte u ukupnoj potrošnji energije konstantno opada. Navodi o globalnom zatopljenju i socijalnoj osviještenosti društva su rezultirali povećanim fokusom na alternativne izvore energije. Općenito, ljudi su počeli shvaćati vrijednosti života u zdravoj okolini i pokazuju više brige za okoliš.

Tehnološki čimbenici

- Golemi utjecaj na industriju nafte ima i tehnologija. Tehnologija je ključan element u pronalaženju, eksploataciji i na kraju i proizvodnji nafte i naftnih derivata. Inovacije i poboljšanja u tehnologiji su omogućili eksploatiranje većeg volumena sirove nafte iz postojećih izvora. Također, napredak u tehnologiji je omogućio eksploataciju podvodnih rezervoara koji su bili ne mogući za eksploataciju zbog dubine na kojoj se nalaze, a za neke se tehnologija još uvijek razvija. Tehnologija će u budućnosti uvelike utjecati na razvitak same industrije kao i njezine dugoročne održivosti.

Pravni čimbenici

- Naftna industrija je podložna snažnim restrikcijama, kao nametanja specifičnih obaveza za eksploataciju, ekološka, zdravstvena i sigurnosna zaštita, kontrole za izdavanje koncesija i razvijanje nalazišta itd. Uz to kompanije su suočene sa ogromnim koncesijama, troškovima i porezima koje su u usporedbi sa ostalim aktivnostima o ostalim industrijama izuzetno velike. Najveći pravni čimbenici koji utječu na kompanije su usklađenost sa zakonima, regulativama i obavezama vezanim za promjene u klimi i okolišu. Postoje ekstenzivne međunarodne, narodne i lokalne regulative za proizvode, operacije i aktivnosti kojih se treba pridržavati.

Ekološki čimbenici

- NIS u svojim godišnjim izvještajima tvrdi da je zaštita okoliša jedan od njihovih glavnih prioriteta te navodi nekoliko realiziranih projekta na tu temu. 2014. godine u rafineriji u Pančevu modernizirani su kotlovi i peći i konstruiran je zatvoreni drenažni sistem kako bi se smanjile emisije dušikovog oksida i toksičnih plinova. U rafineriji u Novom Sadu, završen je projekt tretmana otpadnih voda sanacijom i rekonstrukcijom što je rezultiralo značajnim smanjenjem emisija ugljikovodika i mirisa.

Porterov model pet sila u naftnoj industriji

Rivalitet među postojećim konkurentima

- Intenzitet konkurencije između postojećih konkurenata ovisi o broju konkurenata na tržištu i njihovom potencijalu i kompetencijama. u industriji nafte konkurencija je velika. Naftne kompanije proizvode nisko diferencirane proizvode i izlazne barijere su velike u toj industriji. Uz visoki rivalitet i visoke izlazne barijere, ulogu imaju i visoki fiksni troškovi i spori industrijski rast.
- Naftna Industrija Srbije nema konkurenata u proizvodnji i preradi nafte, već samo u maloprodaji naftnih derivata na bezinskim crpkama. Od toga najveći su im konkurenti EKO Srbija(članica Hellenic Petroleum grupe), MOL Srbija(članica MOL grupe), OMV Srbija(članica OMV grupe), AVIA Srbija(članica Petrobart grupe), Lukoil Srbija(članica Lukoil-a) itd
- Naftna Industrija Srbije prodaje na godišnjoj razini nešto više od 200 milijardi RSD naftnih derivata, dok npr. MOL Srbija na godišnjoj razini prodaje 35 milijardi RSD naftnih derivata. Lukoil, koji je po prodaji isto tako daleko od NIS-a, ima oko 4% udjela u ukupnoj prodaju naftnih derivata na tržištu Srbije.

Pregovaračka moć dobavljača

- Pregovaračka moć i snaga dobavljača u naftnoj industriji je jaka. Najveći dobavljači su zemlje koje posjeduju naftne rezerve. Dobavljači traže izvrsno tehničko znanje i kompetenciju u industriji što povećava njihovu pregovaračku moć.
- U 2014. prosječni dostupni budžet člana nekog kućanstva iznosio je 19.948 RSD. Od toga 38,4% potrošeno je na bezalkoholna pića, 16.1% na vodu, struju, plin i druga goriva te 9% na transport.

Pregovaračka moć kupaca

- Nafta je roba koja ima malu lojalnost prema nekoj marki goriva. Potrošači naftnih derivata se mogu prebaciti sa jednog na drugog proizvođača koji nude iste derivate ovisno o tome koji od njih nudi nižu cijenu naftnih derivata.

Opasnost od ulaska novih konkurenata

- U naftnoj industriji ulazne barijere su vrlo visoke zbog visokih kapitalnih ulaganja i tehničkog znanja koje je potrebno u toj industriji. Najveće ulazne barijere za industriju nafte su patenti, kapitalna ulaganja, ekonomija obujma, državni propisi, diferencijacija proizvoda, ponašanje kartela i vlasništvo nad resursima.
- S obzirom na stanje ekonomije u Srbiji, nerealno je očekivati nove ulaske na tržište. Konkurenata NIS-a u preradi i proizvodnji nafte zasigurno neće biti ni u bliskoj ni u dalekoj budućnosti zbog neisplativosti investicije. No, moguće je očekivati ulazak novih igrača na tržište maloprodaje nafte.

Opasnost od supstituta

- Supstituti za naftu mogu biti ugljen, solarna energija, energija vjetra, hidro energija, nuklearna energija i mnoge drugi. Opasnost od supstituta je niska u industriji nafte zbog visokog troška proizvodnje alternativne energije koji nisu troškovno efektivni. Nadalje, alternativni izvori energije nisu toliko efikasni kao nafta. Međutim, kompanije i dalje investiraju u alternativne izvore energije ne bi li ih napravili efikasnima kao i naftu.
- Po primarnoj proizvodnji energije prednjači ugljen sa 72%, slijede nafta i naftni derivati sa 12% udjela, te hidro energija i prirodni plin sa 8% odnosno 5%.

Projekcije i trendovi

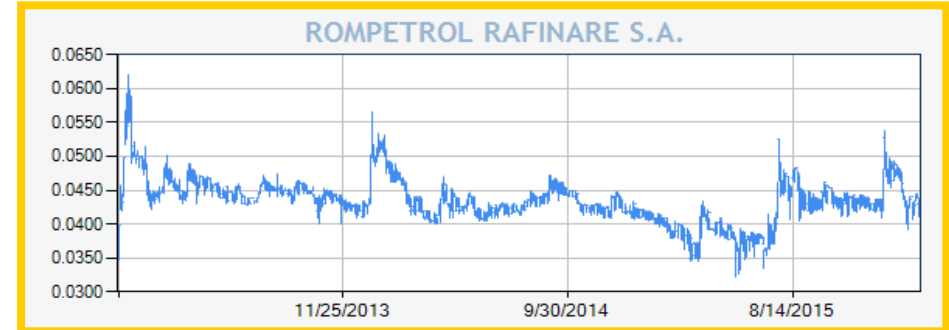
- NIS bi u sljedećih nekoliko godina trebao iskoristiti svoju poziciju na domaćem tržištu i u pogledu jeftinijih i efektivnih izvora kao i prodaje proizvoda sa nižim troškovima transporta.
- Tehnološka unaprjeđenja su ključ dugoročne kompetitivne proizvodnje i prodaje naftnih derivata pa se projicira nastavak održavanja visokih tehnoloških standarda u budućnosti
- Kroz sljedećih nekoliko godina količina proizvedene sirove nafte ne bi se trebala značajno mijenjati, dok se predviđa da će količina prodane nafte i naftnih derivata porasti
- EBITDA marža će rasti u skladu sa cijenom sirove nafte, što znači sporo i postepeno, a iznos amortizacije bi isto tako trebala rasti s obzirom na količinu investicija u proteklih nekoliko godina kao i investicijama u bližoj budućnosti što će dovesti do povećanja poreznih ušteda
- Zaduzenost kompanije se ne bi trebala smanjivati, već će prema procjenama ostati na istim razinama
- Volatilno okruženje na svjetskom tržištu nafte imalo je veliki utjecaj na poslovne operacije NIS-a, a očekuje se i u budućnosti, dok se s druge strane NIS sada suočava sa poteškoćama u generiranju slobodnog novčanog toka kako bi financirao predviđene troškove kapitala i dividendi

Rumunjska- Rompetrol

Industrija nafte u Rumunjskoj- ROMPETROL

- Rumunjska ima 0,6 tisuća milijuna rezervi nafte, a dnevno proizvode oko 86 tisuća barela nafte što čini 0,1% svjetske proizvodnje.
- Potrošnja u 2012. godini je iznosila 191 tisuća barela nafte dnevno, u 2013. godini 174 tisuće, dok u 2014. godini 187 tisuća barela nafte dnevno.
- U 2014. godini prosječna cijena nafte na referentnom tržištu Brent iznosila je 98,95 dolara po barelu. 2013. prosječna cijena bila je 108,66 dolara po barelu, dok je 2012. cijena bila 111,67 dolara po barelu nafte.
- Rumunjska je jedan od najvećih naftnih proizvođača u centralnoj i istočnoj Europi. Domaća proizvodnja pokriva 40% potrošnje.

- **Kretanje cijena dionice posljednje 3 godine**

PESTLE analiza

Politički čimbenici

- Povećanje trošarina na gorivo
- Smanjenje PDV-a

Ekonomski čimbenici

- Pozitivna ekonomska kretanja
 - Porast BDP-a
 - Pобољшanje bilance plaćanja
 - Povećanje potrošačke snage stanovništva

Društveni čimbenici

- Opada broj stanovnika
- Visoka nezaposlenost mladih

Tehnološki čimbenici

- Korištenje alternativnih izvora energije ima 0,4% svih automobila u Rumunjskoj
- Europska komisija je postavila ciljeve koje bi Rumunjska trebala ispuniti do 2020. godine. Oni se odnose na smanjenje ispuštanja štetnih plinova u okoliš, odnosno efikasnijeg korištenja energije te povećanje korištenja obnovljivih izvora energije

Pravni čimbenici

- Pravni sustav nije učinkovit, imaju problema s naplaćivanjem poreza, korupcijom, radom na crno

Ekološki čimbenici

- Porezi što se tiče okoliša čine 2,3% BDP-a
- Planira se uvesti oporezivanje vozila ovisno o štetnosti za okoliš

Porterov model pet sila

Rivalitet među postojećim konkurentima

- Koncentrirano tržište – četiri najveća poduzeća na tržištu su OMV Petrom, Rompetrol (KMG), LukOil te Mol. OMV Petrom ima najveći tržišni udio koji iznosi oko 34%, slijedi ga Rompetrol (KMG) sa oko 25%, LukOil zauzima oko 18% tržišta, dok Mol drži oko 15% tržišta. Tržišni udio odnosi se na ostvarenu prodaju na benzinskim pumpama. U 2014. godini rasli profiti što se tiče nerafinerijskog dijela u svim navedenim poduzećima osim u LukOil-u.

Pregovaračka snaga dobavljača

- Većina poduzeća je vertikalno integrirano te osim maloprodaje, imaju i svoje rafinerije

Pregovaračka snaga kupaca

- Pregovaračka snaga kupaca je slaba, neelastična je potražnja, još je slaba zainteresiranost za alternativne izvore.

Opasnost od ulaska novih konkurenata

- Vodećoj četvorci prijete nekoliko poduzeća. Socar (the State Oil Company of Azerbaijan Republic) ulaže značajna sredstva kako bi proširio svoje poslovanje u Rumunjskoj te su postavili cilj od 10% tržišnog udjela te 100 benzinskih postaja koje žele imati u posjedu u Rumunjskoj. NIS Petrol također želi povećati svoj tržišni udio u Rumunjskoj i to otvaranjem dodatnih benzinskih postaja.

Opasnost od supstituta

- Opasnost od supstituta postoji, i to ponajviše od korištenja plina. Trenutno je zbog slabe infrastrukture i slabe potražnje za vozilima na prirodni plin ova opasnost mala, međutim očekuje se njezin porast u budućnosti, osobito zbog pritiska Europske unije te bogatstva plinom kojim raspolaže Rumunjska.

Rizici

Rizik

- Pri svojim operacijama poduzeća minimaliziraju rizike korištenjem hedginga jer nabavljaju naftu i njezine prerađivane u dolarima, dok je distribucija u pojedinim zemljama (Rumunjska, Bugarska, Moldavija...) gdje se plaća u lokalnim valutama.

Crna gora- Jugopetrol

Industrija nafte u Crnoj Gori- JUGOPETROL

- Kompanija za istraživanje, eksploataciju i promet nafte i naftnih derivata
- HELLENIC PETROLEUM INTERNATIONAL AG 2002. godine postaje većinski vlasnik s 54,53% vlasništva
- Kompanija zauzima vodeće mjesto na crnogorskom tržištu naftnih derivata i uspješno posluje već 60 godina
- Glavne aktivnosti kompanije su poslovi maloprodaje, veleprodaje, snabdijevanja, skladištenja, distribucije nafte i naftnih derivata, kao i istraživanje hidrokarbonata u podmorju jadrana
- Jugopetrol AD posjeduje mrežu od 38 benzinskih stanica u Crnoj Gori, 3 jachting servisa koji posluju pod EKO brandom, skladišne kapacitete na 2 petrolejske instalacije, 2 avio servisa, 2 skladišta robe, rezervnih dijelova i materijala, kao i transportne kapacitete u vlastitom posjedu
- Glavni cilj kompanije je zadržati vodeće mjesto na crnogorskom tržištu osiguravajući visok nivo kvalitete i pouzdanosti u snabdijevanju robom i uslugama, pri tome poštujući svoje potrošače i životnu sredinu, dajući puni doprinos društvenoj zajednici i vršeći modernizaciju svoje maloprodajne mreže i ostalih kapaciteta.

PESTLE analiza

Politički čimbenici

- Politički nemiri, prosvjedi negativno utječu na stabilnost u zemlji
- Nemiri na Kosovu
- Migracije stanovništva s područja Bliskog Istoka potencijalna opasnost glede stabilnosti

Ekonomski čimbenici

- Kriza u Grčkoj i njezina politička nestabilnost s obzirom da je većinski vlasnik kompanija iz Grčke
- Izravna strana ulaganja posebice u turizam i infrastrukturu pozitivno utječe na standard i gospodarski rast
- Pobljšanje bilance plaćanja
- Povećanje potrošačke snage stanovništva

Društveni čimbenici

- Nesuglasice po pitanju geopolitike i prosvjedi vezani uz to
- Visoka nezaposlenost
- Ulaganja i razvoj turizma ima pozitivan odraz na podizanje standarda

Tehnološki čimbenici

- E-uprava, ulaganje u tehnološki infrastrukturu
- Europska komisija je postavila ciljeve koje bi Rumunjska trebala ispuniti do 2020. godine. Oni se odnose na smanjenje ispuštanja štetnih plinova u okoliš, odnosno efikasnijeg korištenja energije te povećanje korištenja obnovljivih izvora energije

Pravni čimbenici

- Pravni sustav nije učinkovit, problemi s crnim tržištem, korupcijom

Ekološki čimbenici

- Rizik transporta naftnih derivata tankerima iz Grčke
- Degradacija okoliša na obali

Porterov model pet sila

Rivalitet među postojećim konkurentima

- Izrazito koncentrirano tržište, a Jugopetrol je praktički monopolist na tržištu Crne Gore.

Pregovaračka moć dobavljača

- Poduzeće je dio veće kompanije preko koje nabavlja naftu, te nema pregovaračku moć odnosno dobavljači su ti koji je imaju

Pregovaračka moć kupaca

- Pregovaračka moć kupaca je beznačajna odnosno gotovo ni ne postoji, zbog neelastičnosti potražnje, a s druge strane slaba je zainteresiranost i mogućnost korištenja alternativnih izvora energije

Opasnost od ulaska novih konkurenata

- Opasnost od ulaska novih konkurenata nije značajan kako zbog malog tržišta Crne Gore, ali i već pozicioniranosti Jugopetrol-a kao vodeće kompanije sa razgranatom mrežom benzinskih crpki

Opasnost od supstituta

- Opasnost od supstituta je beznačajna, te su alternativni izvori energije tek u začetima na tržištu Crne Gore.

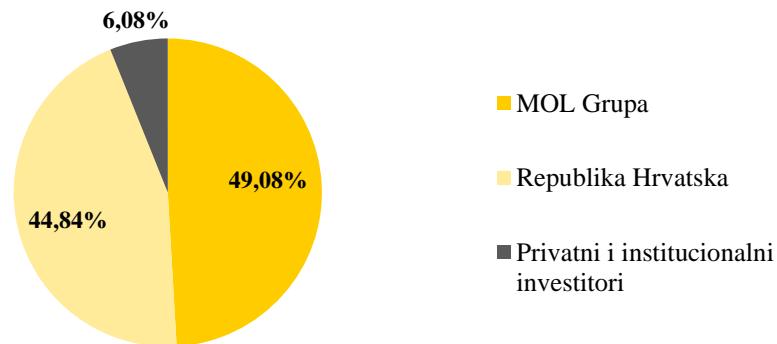
SADRŽAJ

Analiza makrookruženja Hrvatske i Slovenije	3
Analiza naftne industrije	16
 Analiza poduzeća Ina d.d.	58
Analiza poduzeća Petrol	71

Općenito o poduzeću Ina Grupa

- Osnutak: 1. siječnja 1964. godine – Kombinat nafte i plina
- 26. studeni 1964. – poduzeće formira današnji naziv INA
- 1. prosinca 2006. godine izlistavanje dionica na Zagrebačkoj burzi
- Vlasnička struktura:

Udio pojedinih subjekata u vlasničkoj strukturi

Izvor: Službena web stranica poduzeća Ina d.d.

- Srednje velika europska kompanija:
 - EBIDTA 2.580 milijuna kuna
 - 12.503 zaposlenika
 - Aktiva iznosi 22.215 milijuna kuna
 - Udio u djelatnosti prema EBIT 50,19%

Temeljne djelatnosti:

- Istraživanje i proizvodnja nafte i plina
- Segment djelatnosti rafinerije i marketing
- Trgovina na malo

Misija

- „INA, d.d. je utjecajan sudionik na tržištu nafte, derivata i plina u Hrvatskoj i susjednim zemljama, koja je stalnim unapređenjem poslovanja i kvalitete proizvoda i usluga, usmjerena na stvaranje veće vrijednosti.”

Vizija

- „Biti uvažavan i poželjan partner, poznat po izvrsnosti proizvoda i usluga, poštenim i brižno njegovanim odnosima i zaštiti interesa naših vlasnika, kupaca, radnika i drugih partnera.”

SWOT analiza Ine Grupa

SNAGE

1. Ulaganja u modernizaciju
2. Briga za zaposlenike
3. Razgranata maloprodajna mreža
4. Know how
5. Održiva konkurentska prednost
6. Visoka razina prepoznatljivosti od strane potrošača
7. Visoko kvalitetna goriva u skladu s europskim standardima
8. Briga za okoliš
9. Dosljednost misiji, viziji, strategiji i politici poduzeća
10. Vertikalno integrirana

SLABOSTI

1. Visoki troškovi zbrinjavanja opasnog otpada
2. Zastarjela tehnologija
3. Nepostojanje zadanih ciljeva vezano za smanjenje emisije stakleničkih plinova
4. Korištenje baklje
5. Značajan gubitak prihoda
6. Dodatni troškovi tehnoloških gubitaka rafinerija u iznosu od 325 mil. kuna pogoršali su konkurentnost i investicijsko ozračje Ininog rafinerijskog poslovanja
7. Otpuštanje radnika i smanjenje obujma poslova
8. Gubitak u 2013. godini i relativno skromna dobit u 2014.
9. Lošiji financijski pokazatelji u odnosu na prosjek industrije
10. Nedovoljno učinkovito korištenje energije

PRILIKE

1. Slabija pregovaračka moć kupaca
2. Ekološka reputacija poduzeća
3. Reputacija dobrog poslodavca
4. Visoke barijere ulaska novih konkurenata
5. Jačanje sinergije na razini MOL grupe
6. Nepostojanje velike diferenciranosti u cijenama među konkurentima na tržištu
7. Mogućnost korištenja EU fondova
8. Kontinuirano razvijanje kvalitetnih odnosa s kupcima i dobavljačima
9. Rast broja istražnih bušotina u Hrvatskoj
10. Mogućnost sudjelovanja u tržišnim mehanizmima donesenim u sklopu Kyoto protokola

PRIJETNJE

1. Moguća buduća pojava supstituta
2. Iscrpljivanje izvora
3. Ulazak u EU - europska pravna regulativa i standardi
4. Ulazak u EU - novi konkurenti
5. Slabljenje imidža u javnosti uslijed afera
6. Recesija i nemiri u svijetu
7. Potreba za konstantnim ulaganjem u inovacije radi poboljšanja efikasnosti i zadržavanja konkurentske pozicije
8. Visoki troškovi uvođenja „zelene” energije
9. Konstantni pritisci za smanjenjem onečišćenja od strane javnosti
10. Cijene nafte i naftnih derivata te rafinerijske mreže nepredvidivo se mijenjaju

Bilanca Ina Grupe

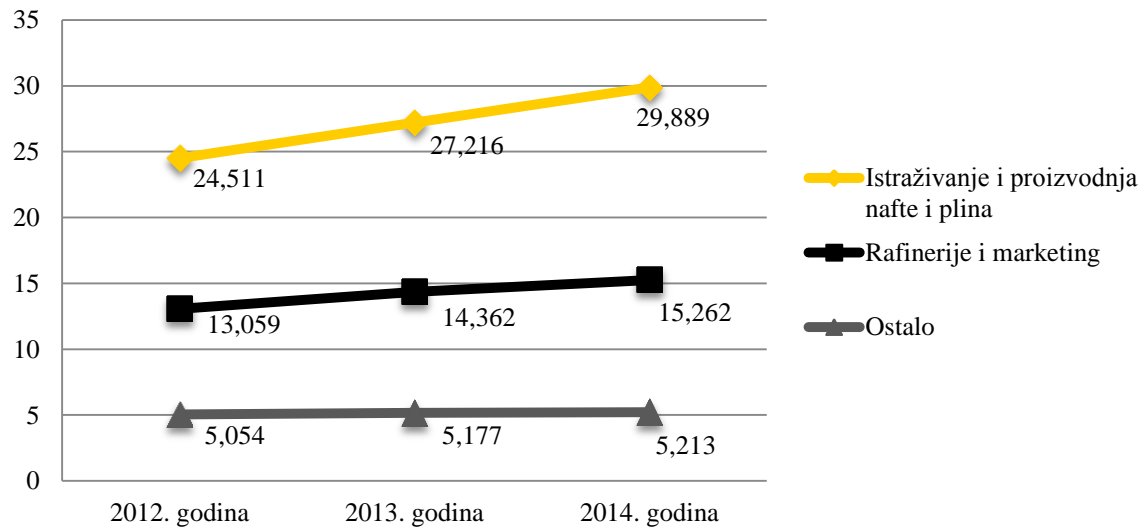
Bilanca Ina d.d.

mil. HRK	2012	2013	2014
A) POTR. ZA UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL	0	0	0
B) DUGOTRAJNA IMOVINA	20.900	18.567	17.097
I. NEMATERIJALNA IMOVINA	859	707	640
II. MATERIJALNA IMOVINA	19.056	16.309	14.500
III. DUGOTRAJNA FINACIJSKA IMOVINA	226	191	45
IV. POTRAZIVANJA	202	233	170
V. ODGODENA POREZNA IMOVINA	557	1.127	1.742
C) KRATKOTRAJNA IMOVINA	7.300	7.342	5.118
I. ZALIHE	3.352	3.219	1.924
II. POTRAZIVANJA	3.286	3.411	2.291
III. KRATKOTRAJNA FINACIJSKA IMOVINA	32	144	282
IV. NOVAC U BANCI I BLAGAJNI	488	402	467
D) PLAĆ. TROŠK. BUDUĆ. RAZD.	142	166	154
E) UKUPNO AKTIVA	28.200	25.909	22.215
A) KAPITAL I REZERVE	14.955	12.876	11.661
I. TEMELJNI (UPISANI) KAPITAL	9.000	9.000	9.000
II. KAPITALNE REZERVE	0	0	0
III. REZERVE IZ DOBITI	2.505	2.284	2.851
IV. REVALORIZACIJSKE REZERVE	13	6	121
V. ZADRZANA DOBIT ILI PRENESENI GUBITAK	3.437	1.586	-311
VI. DOBIT ILI GUBITAK POSLOVNE GODINE	0	0	0
VII. MANJINSKI INTERES	0	0	0
B) REZERVIRANJA	3.057	3.265	3.405
C) DUGOROCNE OBVEZE	1.375	2.107	873
D) KRATKOROCNE OBVEZE	8.814	7.662	6.277
E) ODG. PLACANJE TROSKOVA I PRIH. BUDUĆ. RAZD.	0	0	0
F) UKUPNO PASIVA	28.201	25.910	22.216

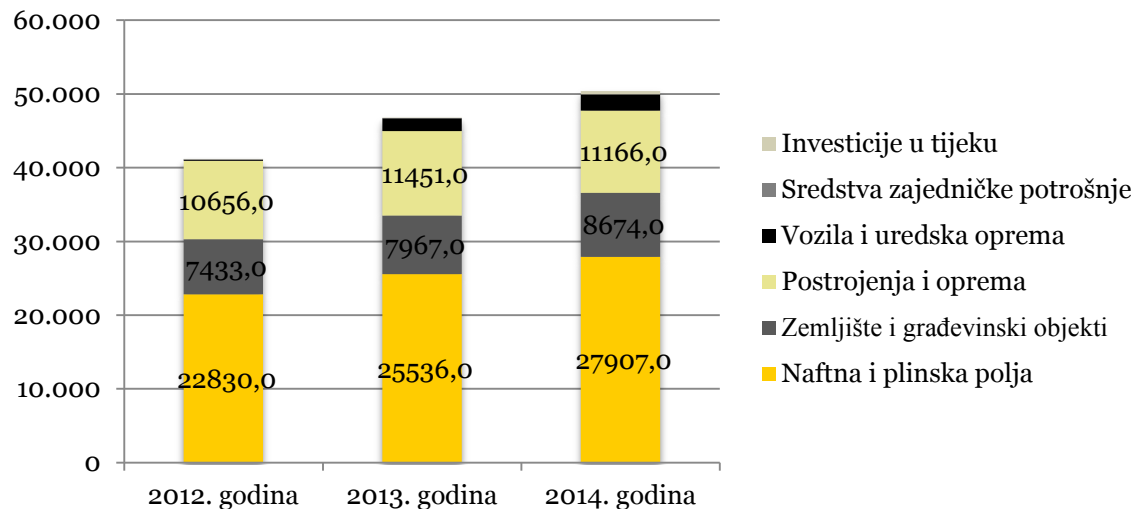
Analiza bilance Ina Grupe

- U aktivi dugotrajna imovina uzima najveći udio, od 74,11% u 2012. godini preko 71,66% u 2013. godini do 76,96% u 2014. godini. Ovakav visok postotak objašnjava se prirodom Ininog poslovanja koja zahtjeva dugotrajnu materijalnu imovinu (npr. rafinerije, postrojenja, naftne i plinske platforme i dr.) za normalno odvijanje poslovanja. Također vrlo je značajna i financijska imovina zbog brojnih ulaganja u povezana društva.
- Udio materijalne imovine se kretao između 62,95% i 67,57% što se ne čini kao neka velika fluktuacija, ali treba imati na umu da se dogodio znatno sniženje apsolutnog iznosa. Ukupno smanjenje iznosi 4,5 mlrd. kn.
- Udio odgođene porezne imovine raste iz godine u godinu zbog lošijih rezultata u razdoblju promatranja. Radi prikazanih gubitaka udio raste sa 1,98% na 7,84% ili apsolutni rast od skoro 1,2 mlrd kn.
- U zalihama je 2014. godine zabilježeno sniženje od 550 mil. kn u gotovim rafinerijskim proizvodima, 130 mil kn u sirovjoj nafti i 270 mil kn smanjenje nedovršene proizvodnje.
- Kratkoročne obveze uzimaju udio u pozicijama pasive između 31,25% u 2012. pa do 28,25% u 2014. godini. To su većinom obveze po bankovnim kreditima, obveze prema dobavljačima porezi i slično. Ina se konstantno zadužuje i uzima kredite radi brojnih poslovnih kombinacija i investicija.
- Rezerviranja se u najvećoj mjeri odnose na napuštanje proizvodnih polja (2,34 mlrd kn u 2012., 2,36 mlrd kn u 2013. i 2,2 mlrd kn u 2014. godini) i za zaštitu okoliša.
- Značajno smanjenje dugoročnih kredita uslijed isteka rokova. Trenutno je vrlo malo dugoročnih kredita, većina ih je kratkoročnih.

Rast amortizacije imovine po segmentima

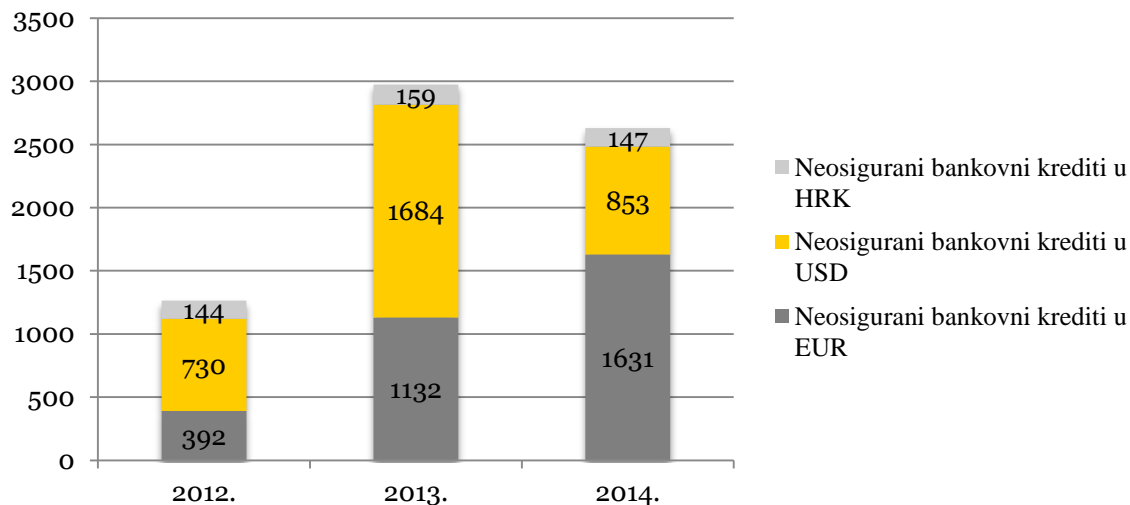
Amortizacija imovine po vrsti imovine

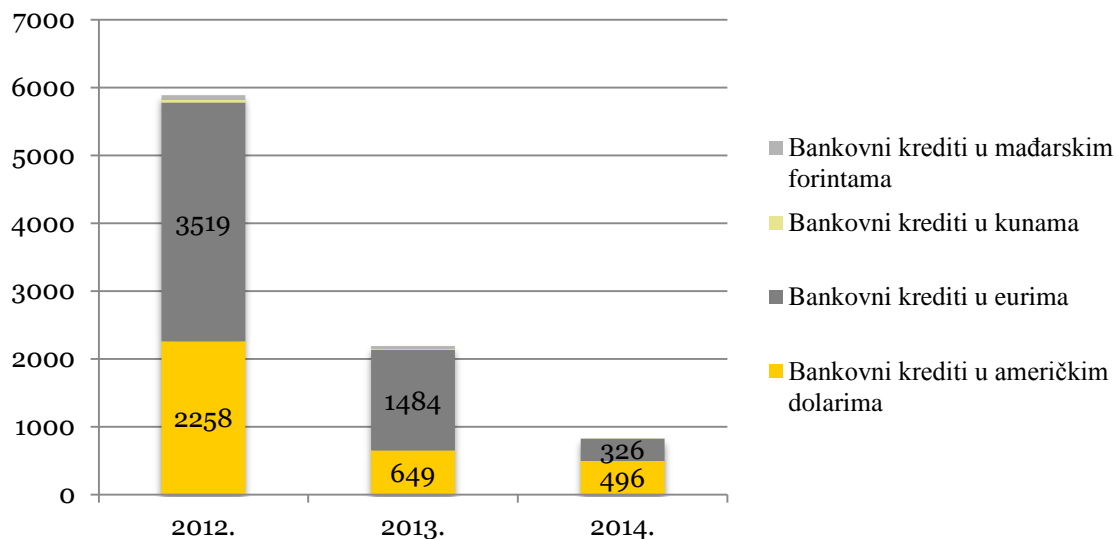
Amortizacija imovine

- Amortizacija raste značajno u području istraživanja i proizvodnje tijekom promatrane tri godine.
- Rast amortizacije istraživanja i proizvodnje za preko 5 mlrd. kn ili preko 22%. Amortizacija raste više nego nabavna vrijednost te ukupna vrijednost imovine pada.
- Nepovoljan položaj za INA grupu zbog pada snage mogućeg budućeg zaduživanja i slično.
- Neto knjigovodstvena vrijednost pada u svim segmentima i vrstama.

Kratkoročni krediti

Dugoročni krediti

Kreditni po valutama

- Dugoročni krediti su prikazani sa tekućim dijelom koji trebaju biti otplaćeni u godini gledanja.
- Najveći kreditori su PBZ, EBRD, ICF debt pool LLP, The Bank of Tokyo i Mol grupa.
- Krediti su najčešće u svrhe općeg ili projektnog financiranja. (npr. modernizacija rafinerija Rijeka i Sisak)
- Kratkoročni krediti su ugovori o kreditnim linijama za financiranje kupovine nafte i naftnih derivata.
- INA ne špekulira sa kretanjem kamatnih stopa, stoga kredite ugovara sa promijenjivom kamatnom stopom.

Analiza računa dobiti i gubitka Ina Grupe

Analiza promjena računa dobiti i gubitka

- Ukupni prihodi od prodaje u 2014. godini iznosili su 23.759 milijuna kuna te su 13% niži u odnosu na 2013. godinu. Razlog tome je niža prodaja prirodnog plina uzrokovana prirodnim padom proizvodnje i nižim cijenama.
- Troškovi sirovina i materijala niži su 17% od troškova 2013. i iznosili su 11.353 milijuna kuna. Pad troškova uzrokovala je manja prerada ostalih sirovina.
- Troškovi prodane robe zabilježili su smanjenje od 33%, na iznos od 3.705 milijuna kuna, kao rezultat nižeg uvoza prirodnog plina u usporedbi sa 2013. godinom.
- Promjene operativnih troškova ostvarenih u 2014. godini:
 - Ostali materijalni troškovi bili su 24% viši te su iznosili 2.455 milijuna kuna, prvenstveno zbog troškova podizvođača vezano za projekt STSI-ja u Bjelorusiji te zbog dugoročnih ugovora za transport plina koji su na "preuzmi ili plati" principu uslijed čega nastaju troškovi transporta iako nema uvoza.
 - Troškovi usluga u iznosu od 1.000 milijun kuna zabilježili su povećanje od 23%, uglavnom zbog ENI poreza za 2013. godinu koji je imao neutralan učinak u 2014. godini zbog ukidanja povezanog rezerviranja.
 - Amortizacija u iznosu od 2.132 milijuna kuna bila je 6% niža u odnosu na 2013. godinu uglavnom zbog niže sirijske i rafinerijske amortizacije. u 2013. godini amortizirala se dugotrajna nematerijalna imovina (iz koje se najveći dio odnosi na software, 91%) i nekretnine, postrojenja i oprema (iz koje se najviše amortizacije odnosi na naftna i plinska polja 62%)
 - Ispravci vrijednosti i rezerviranja imali su pozitivan učinak u iznosu od 810 milijuna kuna u odnosu na 2013. godinu kao rezultat manjih ispravaka vrijednosti zaliha prirodnog plina, ukidanja ispravka vrijednosti potraživanja od EG PC-a i manjeg vrijednosnog usklađenja sirijske imovine.
- Prihod poreza na dobit porasla je za 70% u 2014. godini te iznosi 437 milijuna kuna, u usporedbi s 308 milijuna kuna u 2013. godini.
- Veliki porast primjećuje se u neto financijskim troškovima, koji su porasli za 50% u odnosu na 2013. godinu.

Konsolidirani račun dobiti i gubitka INA Grupe

Valuta(milHRK)	2012.	2013.	2014.
Prihodi od prodaje			
a) na domaćem tržištu	19.090	17.531	14.187
b) na stranom tržištu	10.805	9.913	9.572
Ukupni prihodi od prodaje	29.895	27.444	23.759
Kapitalizirana vrijednost vlastitih aktivnosti	269	361	459
Ostali poslovni prihodi	313	488	277
Prihodi iz osnovne djelatnosti	30.477	28.293	24.495
Promjene stanja zaliha gotovih proizvoda i nedovršene proizvodnje	281	-91	-935
Troškovi sirovina, materijala i energije	-15.151	-13.727	-11.353
Amortizacija	-2.016	-2.261	-2.132
Ostali materijalni troškovi	-1.696	-1.983	-2.455
Nematerijalni troškovi	-1.317	-815	-1.000
Troškovi osoblja	-2.636	-2.415	-2.467
Nabavna vrijednost prodane robe	-5.377	-5.536	-3.705
Vrijednosno usklađenje kratkoročne i dugotrajne imovine(neto)	-1.063	-2.769	-2.052
Rezerviranja za troškove i rizike(neto)	-143	-201	-108
Rashodi iz osnovne djelatnosti	-29.118	-29.798	-26.207
Gubitak iz osnovne djelatnosti	1.359	-1.505	-1.712
Financijski prihodi	177	213	234
Financijski rashodi	-469	-524	-856
Neto gubitak iz financijskih aktivnosti	-292	-311	-622
Gubitak prije oporezivanja	1.067	-1.816	-2.334
Prihod poreza na dobit	-380	308	437
Gubitak tekuće godine	687	-1.508	-1.897

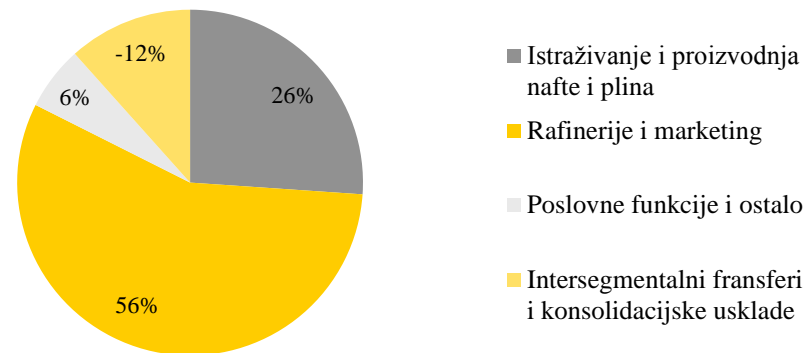
Izvor: INA godišnje izvješće 2013.; 2014.

Prihodi po poslovnim segmentima 2013./2014.

Informacije o poslovnim segmentima

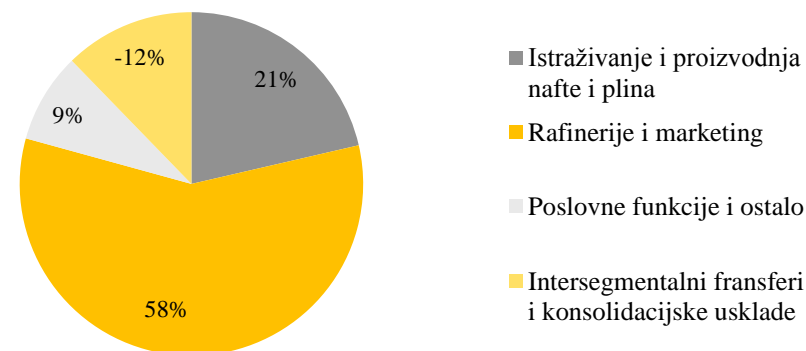
- IN A Grupa posluje kroz tri osnovna poslovna segmenta koji su definirani prema standardnom lancu vrijednosti naftnih kompanij. To su:
 - SD Istraživanje i proizvodnja nafte i plina – istraživanje, proizvodnja i prodaja sirove nafte, i prirodnog plina;
 - SD Rafinerije i marketing – prerada sirove nafte, veleprodaja naftnih derivata, maloprodaja naftnih derivata i robe široke potrošnje te logistika
 - Poslovne funkcije - pored gore navedenih poslovnih segmenata, poslovanje IN A Grupe uključuje segment koji pruža usluge temeljnim djelatnostima.
- Pri mjerenju poslovanja izbještajnog segmenta koristi se dobit iz razloga što Uprava vjeruje da informacija o profitu iz osnovne djelatnosti predstavlja relevantnu informaciju prilikom ocjenjivanja rezultata određenog segmenta.
- Financiranje Grupe (koje uključuje financijske troškove i prihode) i porez na dobit se iskazuju na razini Grupe i nisu relevantni za donošenje poslovnih odluka na razini segmenata djelatnosti
- Intersegmentalni transfer predstavlja efekt nerealizirane dobiti nastale prijenosom zaliha iz SD Istraživanja i proizvodnje nafte i plina na SD Rafinerije i marketing te se preko njega provodi eliminacija nerealizirane dobiti kao razlika između transferne cijene i domaće nafte.
- Vrednovanje zaliha domaće nafte, gotovih i polugotovih proizvoda u SD Rafinerije, marketing temelji se na transfernoj cijeni između SD Istraživanje i proizvodnja nafte i plina i SD Rafinerije i Marketing.
- Segment koji prodaje zalihe transakciju evidentira kao dobit odmah po transferu, dok se na razini Društva dobit evidentira kada je treća strana kupila robu.

Prihodi po poslovnim segmentima 2013.

Izvor: INA godišnji izvještaj 2013.

Prihodi po poslovnim segmentima 2014.

Izvor: INA godišnji izvještaji 2014.

Prihodi po zemljopisnim područjima 2013./2014.

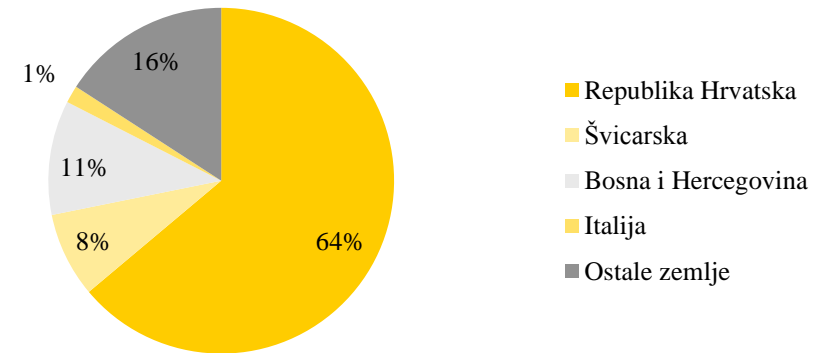
Po zemljopisnim područjima

INA Grupa	2013.	2014.
Republika Hrvatska	17.531	14.187
Švicarska	2.180	1.618
Bosna i Hercegovina	2.936	2.777
Italija	446	732
Ostale zemlje	4.351	4.445
Ukupno	27.444	23.759

Analiza promjena prihoda po zemljopisnim područjima

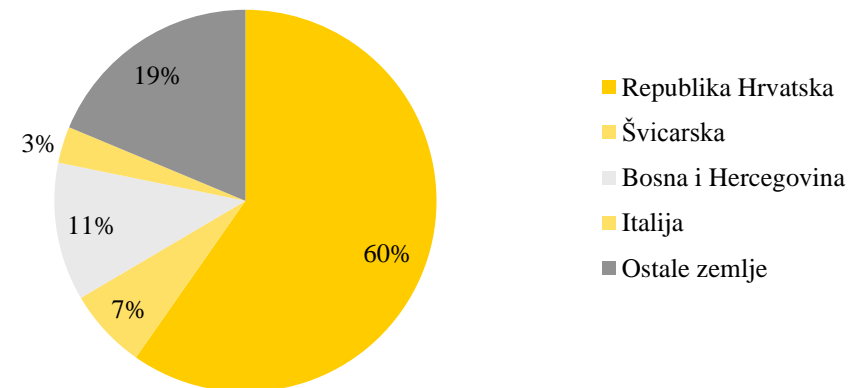
- U 2014. godini prihodi su pali za 86% u odnosu na prihode iz 2013. godine.
- Najveći dio prihoda u obje godine INA grupa ostvaruje u Republici Hrvatskoj koja joj donosi 63,9%, odnosno 59,7% prihoda, unatoč tome što se u istoj osjetio najveći pad prihoda u 2014. godini u odnosu na druge zemlje.
- Kao druga zemlja po veličini ostvarenih prihoda istakla se Bosna i Hercegovina kod koje INA grupacija ostvaruje 10,7%, odnosno u 2014. godini 11,7% prihoda što je, gledajući prema prihodima od ostalih zemalja u 2013. godini, porast za jedan postotni poen.
- Švicarska kao treća zemlja po ostvarenim prihodima INA grupaciji donosi 8% prihoda u 2013. godini, uz smanjenje na 6,8% prihoda u 2014. godini.
- U 2014. godini kao i u 2013. godini nijedan kupac nije istaknut kao glavni kupac jer prihod ni po jednom pojedinačnom kupcu nije bio veći od 10% ukupnih prihoda.

Prihodi od eksternih kupaca 2013.

Izvor: INA godišnje izvješće 2013.

Prihodi od eksternih kupaca 2014

Izvor: INA godišnje izvješće 2013.

Ugovorne obveze

UGOVORNE OBVEZE	Ugovorne stranke	Ugovorne obveze	Iznos ugovornih obveza
1. Ulaganje u ugovornim područjima Sjevernog Jadrana	<ul style="list-style-type: none"> • ENI Broatia BV • EDISON INTERNATIONAL S.p.A 	•Izvođenje aktivnosti proizvodnji rezervi plina na zemljopisnom području sjevernog Jadrana	<ul style="list-style-type: none"> •Ukupno: 731,72 mil.kn •Preostalo: 233,1 mil.kn
2. Obveza kupnje po "take or pay" ugovorima	•MET International AG	•Kupnja plina do 30.09.2015.	• Ukupno: 22,8 mil.kn
3. Obveze po ugovoru za transport plina	<ul style="list-style-type: none"> •GEOPLIN d.o.o. •Gas Connect Austria •ENI SpA 	•Obveze za transport plina	•Ukupno: 221 mil.kn
4. Poslovni najam	•Rotary Zrt	• preuzimanje rizika i koristi vlasništva	<ul style="list-style-type: none"> • nedospjele obveze od strane INA d.d.: 103 mil. Kn • Društvo Rotary Zrt: 25 mil.kn

Ugovorne obveze (nastavak)

Ugovorne obveze INA grupacije

Ulaganje u ugovornim područjima Sjevernog Jadrana

- U ulaganje u ugovornim područjima su uključeni ugovori o podjeli proizvodnje kroz koje se odvijaju aktivnosti proizvodnje rezervi prirodnog plina na zemljospisnom području sjevernog Jadrana
- INA d.d. je sklopila ugovore s:
 - ENI Croatia BV - ugovor o podjeli proizvodnje; ugovor se realizira preko zajedničke operativne kompanije INAgip s udjelima 50:50
 - EDISON INTERNATIONAL S.p.A. - ugovor o istraživanju i podjeli proizvodnje; odvija se preko operativne kompanije ED-INE s udjelima 50:50
- Na području Sjevernog Jadrana (3 razradne koncesije) ukupno instalirano 18 proizvodnih i 1 kompresorska platforma s ukupno 46 proizvodnih bušotina
- Na dan 31. prosinac 2014. godine IN Agip je na oba ugovorna područja imao 194 aktivna ugovora ukupne vrijednosti 731,72 milijuna kuna, a preostale obaveze po tim ugovorima na isti nadnevak iznosile su 233,1 milijuna kuna.
- ED -IN A je za potrebe razrade plinskog polja Izabela od 1. siječnja 2008. godine do 31. prosinca 2014. godine sklopila 93 (35 ih je još aktivno) ugovora ukupne vrijednosti 141 milijuna EUR, od čega je na dan 31. prosinca 2014. godine izvršeno 139,8 milijuna EUR.

Obveza kupnje po “take or pay“ ugovorima

- 1. listopada 2014. godine sklopljen je ugovor o kupnji plina sa subjektom MET International AG koji traje do 30. rujna 2015. godine.
- Na dan 31. prosinac 2014. godine buduće ugovorene obveze do isteka trajanja ugovora iznose 22,8 milijuna kuna.

Obveze po ugovoru za transport plina

- Buduće ugovorne obveze za transport plina sklopljene sa dobavljačima GEO PLIN d.o.o. do 2016. godine, te sa Gas Connect Austria i ENI SpA do 2018. godine.
- Obveze ukupno iznose 221 milijun kuna.

Poslovni najam

- Pod poslovne najmove se podrazumijevaju najmovi gdje najmodavac zadržava gotovo sve rizike i koristi od vlasništva nad imovinom.
- Priznaju se kao trošak u računu dobiti i gubitka na linearnoj osnovi tijekom razdoblja najma.
- Nedospjele ugovorne obveze po poslovnom najmu na dan 31. prosinca 2014. godine su ugovorene od strane IN A, d.d. u iznosu od 103 milijuna kuna, dok je 25 milijuna kuna poslovnom najma ugovorilo društvo Rotary Zrt.

Nepredviđene obveze

Rezerviranja za nepredviđene obveze

Rezerviranja za zaštitu okoliša

- rezerviranja za zaštitu okoliša nastaju zbog prirode osnovne djelatnosti INA grupe
- istraživanje, proizvodnja nafte i plina, prijevoz, rafinerijska proizvodnja i otprema derivata mogu imati učinak na okoliš, u smislu ispuštanja onečišćujućih tvari u okoliš
- sukladno načelu "onečišćivač plaća" INA grupa snosi troškove onečišćivanja okoliša koje kontroliraju lokalne uprave i državna tijela koja se bave zaštitom okoliša
- rezerviranja za zaštitu okoliša dijele se na:
 - Rezerviranja za zaštitu okoliša u INA, d.d. su iznosila 295 milijuna kuna, a za INA Grupu 309 milijuna kuna
 - potencijalne (nepredviđene) obveze na razini INA Grupe procijenjene su u iznosu od 635 milijun kuna, a na razini IN A, d.d. u iznosu od 423 milijuna kuna

Rezerviranja za sudske sporove

- vezano uz INA grupu vode se 3 sudska spora:
 - GWDF Partnership Munchen; GWDC Limited Cipar potražuje naknadu štete nastalu uslijed gubitka prava iz Joint Venture Agreement-a sa tvrtkom Saknavtobi, a do koje je došlo povlačenja iz pregovora kojim je trebao postati sudionik zajedničkog poslovnog pothvata.
 - OTF potražuje običnu štetu i izmaklu korist u iznosu od 66 mil. kn temeljem nepoštivanja odredbi LSTK ugovora za izgradnju „Sulfur Recovery unit“ za Rafineriju nafte Rijeka i neplaćene iznose po ispostavljenim „change orders“ te smatra da je INA protuzakonito naplatila bankovnu garanciju u visini 15% ugovorene cijene pa traži povrat i tog iznosa
 - Ljubljanska banka čije je potraživanje za dugom po osnovi zatezne kamate proizašlo je iz dva ugovora iz 1982. godine o korištenju kratkoročnog deviznog kredita u inozemstvu koje je INA- Rafinerija nafte Rijeka sklopila sa Ljubljanskomb bankom - Osnovnom bankom Zagreb.

NEPREDVIĐENE OBVEZE	REZERVIRANJE
1. ZAŠTITA OKOLIŠA	
A) rezerviranja za zaštitu okoliša	•295 mil. kn INA,d.d. •309 mil. kn INA Grupa
B) potencijalne (nepredviđene) obveze	•423 mil. kn INA, d.d. •635 mil.kn INA Grupa •iznosi nisu evidentirani jer je vrijeme događaja nesigurno te prema mjerenjima nema podataka o eventualnom onečišćenju
2. SUDSKI SPOROVI	
A)GWDF Partnership Munchen; GWDC Limited Cipar	•nije obavljeno •Razlog: izbor mjerodavnog prava, o kojem uvelike ovisi ishod, a posljedično i rezerviranja, nije izvršen •Zaključno: ishod spora je neizvjestan
B) OTF	•23 mil. kn •mogući ishod spora je gubitak, pa je stoga izvršeno rezerviranje u iznosu potencijalne obveze
C) Ljubljanska banka	•nije evidentirano •Razlog: gubitak neće nastati

SADRŽAJ

Analiza makrookruženja Hrvatske i Slovenije 3

Analiza naftne industrije 16

Analiza poduzeća Ina d.d. 58

Analiza poduzeća Petrol 71

Općenito o poduzeću Petrol

Općenito o poduzeću Petrol

O poduzeću

▪ Petrol je vodeće slovensko energetska poduzeće. Osnovano je u Ljubljani 1947. godine pod nazivom Jugopetrol, te preimenovano u Petrol 1953. godine. Središnja djelatnost Petrola je trgovina naftnim derivatima, plinom i drugim energentima. To je poslovna djelatnost kojom je Petrol generirao više od 80% svih prihoda od prodaje na slovenskom tržištu i postigao vodeći tržišni udio. Preostalih 20% prihoda Petrol ostvaruje maloprodajom robe i usluga. Trgovinom plina bavi se od 2010. godine, nakon što je preuzelo hrvatsko poduzeće Jadranplin. Osim marke Petrol, Grupa Petrol posjeduje brand Petrol Klub, Hip Hop trgovine, TipStop mehaničke radionice.

Tržišni položaj

▪ Najveći dio poslovanja Petrol trenutno ostvaruje na slovenskom tržištu. Odlikuje se jakim financijskim i tržišnim položajem. Najveće je slovensko energetska poduzeće, najveći slovenski uvoznik i najveća slovenska tvrtka po prihodu, a ujedno i jedno od najvećih slovenskih trgovačkih društava. Među vodeće se svrstava i prema vrijednosti imovine i neto prihoda i dobiti, kao i prema broju zaposlenih i dioničara.

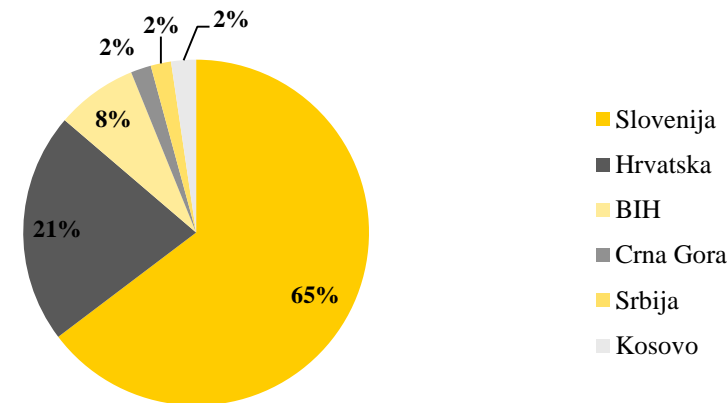
▪ Uz slovensko tržište prisutno je još u 5 zemalja istočne Europe. Sveukupno posjeduje 482 benzinskih postaja, od čega je 306 u Sloveniji, 102 u Hrvatskoj, 36 u BiH, 9 u Crnoj Gori, 9 u Srbiji i 11 u Kosovu. Prema benzinskim postajama tržišni udio Petrola u Sloveniji se procjenjuje na 58%. Mrežu benzinskih postaja nadopunjuje 100 autopraonica, 98 barova, 31 Express Vrsta usluga Stop i 7 mehaničkih radionica. Moderne i rasprostranjene maloprodajne mreže benzinskih postaja doprinose konkurentskoj prednosti.

Prisutnost na tržištu

▪ Petrol ima opsežan broj djelatnosti kojima se bavi. Neke od njih su:

- Naftno-trgovinske djelatnosti (proizvodi iz nafte..)
- Prodaja i distribucija plina
- Prodaja i distribucija električne i toplinske energije
- Prodaja proizvoda od drvene biomase
- Aktivnosti zaštite okoliša
- Učinkovito korištenje energije – izrada energetskih rješenja

Broj benzinskih postaja po državama

Izvor: www.petrol.hr

Općenito o poduzeću Petrol

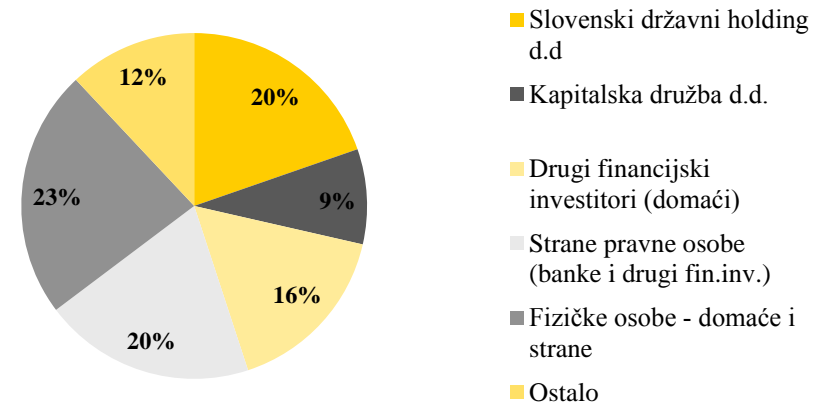
Sažetak glavnih financijskih i poslovnih informacija

▪Dionička struktura

- Najveći pojedinačni dioničar s 412,009 dionica je Slovenski državna holding d.d., nakon čega slijedi Československa Obchodni Bank s 266,846 dionica. Među glavnim pojedinačnim dioničarima su Kapitalska družba d.d., Vizija Holding Ena k.d.d. i vizija Holdinga k.d.d., NLB d.d., Nova KBM d.d., Ljubljana SOP, Perspektiva FT d.o.o. i Zvon ena holding d.d.
- Na dan 09.30.2015 je u vlasništvu stranih fizičkih i pravnih osoba 416,874 dionica, što predstavlja 19,98 posto vlasništva
- Na dan 09.30.2015. Petrol dd, Ljubljana, ima u vlasništvu 24,703 vlastitih dionica, što predstavlja 1,2 posto temeljnog kapitala.

▪Financijski položaj Grupe Petrol je i dalje jak unatoč znatnom pogoršanju uvjeta rada, koji se očituju u porastu nelikvidnosti i prezaduženosti poduzeća u Sloveniji i inozemstvu, kao i u slabijoj kupovnoj moći potrošača Petrola. Kroz aktivno dnevno planiranje novčanog toka i praćenje kupaca, Petrol je i dalje vrlo likvidan i ispunjava kriterije kratkoročne i dugoročne solventnosti.

Vlasnička struktura

Izvor: godišnji izvještaj, 2014.

SWOT analiza Petrola

SNAGE

1. diferenciranost u maloprodaji i veleprodaji
2. razvijena maloprodajna mreža
3. najveće Slovensko poduzeće
4. suradnje s Gazprom Neft
5. ponovni rast cijene dionica na Ljubljanskoj burzi
6. izgrađena infrastruktura za električna vozila
7. visoka i stabilna pozicija na tržištu
8. prepoznatljiv brand
9. horizontalna i vertikalna integriranost
10. nagrada za ekološki prihvatljive usluge
11. energetska rješenja
12. AEOF certifikat
13. pružanje električne energije
14. kreditni rejting BBB
15. emitirane euroobveznice

SLABOSTI

1. opasnost preuzimanja od strane inozemnih fondova
2. percepcije potrošača - negativna konotacija
3. etičnost poslovanja
4. ograničenje domaćeg tržišta
5. nema vlastitih rafinerijskih kapaciteta
6. pad cijene dionica (pad od 4.mj. – najveći u 9.mj. 2015.)
7. stagnacija rasta uz blagi pad u 2015. godini
8. privatizirana
9. rušenje reputacije - Jozo Kalem
10. velika osjetljivost na promjene cijena – rizik cijena

PRILIKE

1. globalni rast potražnje za energijom
2. rastuća popularnost alternativnih izvora energije
3. globalni oporavak od krize
4. kupnja dionica od strane MOL-a
5. gradnja podmorskog naftovoda (otok Krk)
6. gradnja LNG terminala
7. potpora EU - ulaganje u plinske interkonekcije
8. zakon o potrebnom energetsom certifikatu
9. liberalizacija ukapljenog plina od strane Rusije
10. Stabilnost slovenskog gospodarstva

PRIJETNJE

1. nestabilnost tržišnih cijena nafte
2. visoka konkurencija unutar industrije
3. strateško partnerstvo MOL-a i INA-e
4. integrirano regionalno partnerstvo u industriji nafte i plina (MOL, INA, Slovnaft, TVK)
5. globalno zatopljenje
6. pravne regulacije
7. alternativna energija
8. geopolitički rizici
9. nastavak krize
10. aprecijacija stranih valuta

Analiza bilance Petrola

Vertikalna analiza

- Analizirajući imovinu poduzeća vidljivo je da je poduzeće u promatranom razdoblju imalo prosječni omjer 60:40% u korist dugotrajne imovine.
 - U 2013. godini, dugotrajna imovina je iznosila nešto manje od 870 mil.EUR. Najveći udio dugotrajne imovine od 37,97% odnosi se na zemljišta i opremu, čiji je udio kontinuirano rastao tokom promatranog razdoblja. Zatim sljede investicije u povezana društva s udjelom od 32,73% čija se vrijednost smanjivala.
 - Kratkotrajna imovina je iznosila nešto manje od 480 mil.EUR. Najveći udio kratkotrajne imovine odnosi se na potraživanja; 63,19%, sljede zalihe i novac te novčani ekvivalenti.
 - Razlika kratkotrajna imovine i kratkoročnih obveza je negativna što znači da poduzeće ima negativnu vrijednost obrtnog kapitala. Obrtni kapital uvjet je likvidnosti i financijske stabilnosti. Niska razina obrtnog kapitala znači da je poduzeće podložno utjecajima na tržištu i da ne može samostalno financirati rast poslovanja.
- Analizirajući pasivu vidljivo je da je omjer kapitala i obveza u promatranim razdobljima iznosio oko 30%:70%, što znači da se poduzeće primarno financira iz tuđih izvora. Najznačajnije stavke kapitala su zadržana dobit i kapitalni višak.
 - U 2013. godini ukupne obveze iznosile su 68.80%, a odnosile su se primarno na kratkoročne izvore. Najznačajnije kratkoročne obveze odnose se na operativne obveze, odnosno obveze prema dobavljačima (71.90%). Njihov udio je kontinuirano rastao tokom promatranog razdoblja sa 64% u 2012. na 72% u 2014.
 - Najznačajnija stavka dugoročnih obveza jest financijske obveze, a odnose se na primljene dugoročne kredite i zajmove (94,25%).

Bilanca poduzeća Petrol

Valuta(tisEUR)	2012	2013	2014
Dugotrajna imovina	900.450	883.621	868.509
Nematerijalna imovina	55.206	141.121	144.122
Zemljišta i oprema	279.932	327.985	329.811
Ulaganja u nekretnine	12.650	12.158	12.327
Investicije u povezana društva	364.715	293.746	284.270
Investicije u zajednička ulaganja	4.741	3.930	4.082
Investicije u povezane subjekte	131.235	53.206	53.206
Financijska imovina namj.prođaji	6.358	1.536	1.515
Financijska potraživanja	17.163	23.433	18.231
Operativna potraživanja	520	1.400	541
Odgođena porezna imovina	27.930	25.106	20.404
Kratkotrajna imovina	456.890	500.079	476.928
Zalihe	138.925	131.176	92.922
Financijska potraživanja	9.162	14.234	16.948
Operativna potraživanja	266.206	289.940	301.362
Porezna imovina	6.948	0	0
Fer vrijednost fin.imovine	1.602	1.588	5.259
Avansi i ostala imovina	5.233	6.734	7.845
Novac i novčani ekvivalenti	28.814	56.407	52.592
UKUPNA AKTIVA	1.357.340	1.383.700	1.345.437
Kapital pripisat vlasnicima Petrol Grupe	406.290	398.510	419.763
Called-up kapital	52.241	52.241	52.241
Kapitalni višak	80.991	80.991	80.991
Rezerve	61.750	61.750	61.750
Rezerve za vlastite dionice	2.605	2.605	2.605
Dionice	-2.605	-2.605	-2.605
Ostale rezerve prihoda	125.146	149.809	164.638
Fer vrijednost rezervi	73.629	40.514	40.740
Hedging rezerve	-4.711	-1.893	-1.149
Zadržana dobit	17.243	15.098	20.523
Dugoročne obveze	371.833	283.026	416.286
Rezerviranja za plaće	2.356	2.572	4.965
Ostale naknade	2.525	2.525	2.649
Dugoročno odgođeni prihod	10.266	8.793	6.301
Financijske obveze	335.109	254.497	391.416
Operativne obveze	15.607	14.639	10.955
Odgođene porezne obveze	5.970	0	0
Kratkoročne obveze	597.218	702.164	510.388
Financijske obveze	200.205	280.385	131.581
Operativne obveze	372.759	406.006	366.964
Obveze za porez na dobit	0	5.073	2.057
Ostale obveze	6.254	10.701	9.785
Ukupne obveze	969.051	985.190	926.674
UKUPNA PASIVA	1.375.341	1.383.700	1.345.437

Izvor: Godišnji izvještaji Petrol grupe za 2012., 2013. i 2014. godinu

Analiza bilance Petrola d.d.

Horizontalna analiza

- Ukupna vrijednost aktive (i pasive) je porasla za 2% u 2013 godini. i smanjila se za 3% u 2014.godini.
 - Za porast ukupne vrijednosti u 2013. ponajviše je zaslužno povećanje nematerijalne imovine financirano iz kratkoročnih kredita, a za pad u 2014.godini smanjenje operativnih potraživanja.
- Dugotrajna imovina se smanjivala za 2% u 2013. i 2014..godini priamrno zbog smanjenja ulaganja u povezana društva i povezane subjekte.
- Kratkotrajna imovina se povećala za 9% u 2013. u odnosu na prethodnu godinu, zbog povećanja nenaplaćenih potraživanja i raasta vrijednosti novca i novčanih ekvivalenata, te se smanjila za 5% u 2014.godini zbog smanjenja iznosa zaliha.
- Vrijednost kapitala se smanjila za 2%, pa povećala za 5%. Na promjene u vrijednosti kapitala primarno utječe zadržana dobit, odnosno kretanje prihoda unutar promatrane godine.
- Ukupne obveze su se smanjile za 3% u promatranom razdoblju, obzirom na to da nije bilo dodanog zaduživanja u značajnim iznosima, te se vratio dio obveza za primljene kredite i pozajmice.
 - Dugoročne obveze su se smanjile u 2013., te povećale u 2014.godini zbog promjenama u vrijednosti financijskih obveza. Ukupno gledajući povećale su se za 12% u promatranom razdoblju što ide u prilog većinskom udjelu financiranja iz tuđih izvora.
 - Kratkoročne obveze su se tokom proamtranog razdoblja smanjile za 6%, zbog vraćanja dijela iznosa primljenih kredita.

Bilanca poduzeća Petrol

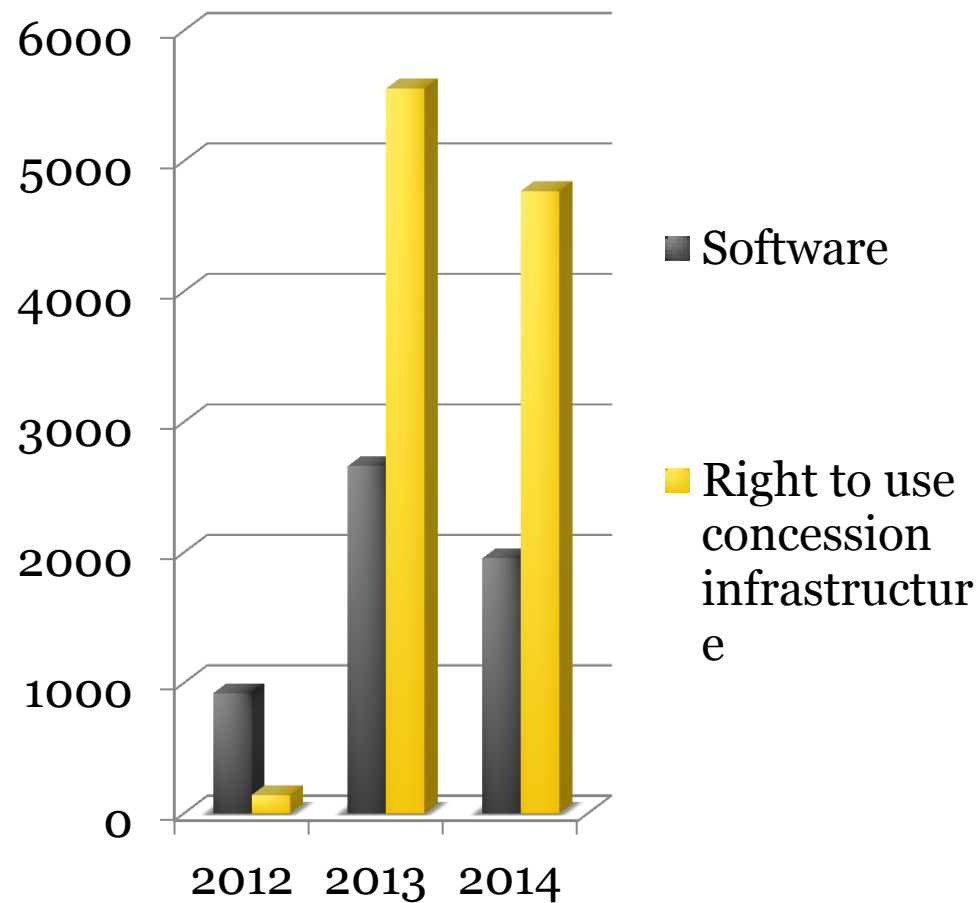
Valuta(tisEUR)	2012	2013	2014
Dugotrajna imovina	900.450	883.621	868.509
Nematerijalna imovina	55.206	141.121	144.122
Zemljišta i oprema	279.932	327.985	329.811
Ulaganja u nekretnine	12.650	12.158	12.327
Investicije u povezana društva	364.715	293.746	284.270
Investicije u zajednička ulaganja	4.741	3.930	4.082
Investicije u povezane subjekte	131.235	53.206	53.206
Financijska imovina namj.prodaji	6.358	1.536	1.515
Financijska potraživanja	17.163	23.433	18.231
Operativna potraživanja	520	1.400	541
Odgodena porezna imovina	27.930	25.106	20.404
Kratkotrajna imovina	456.890	500.079	476.928
Zalihe	138.925	131.176	92.922
Financijska potraživanja	9.162	14.234	16.948
Operativna potraživanja	266.206	289.940	301.362
Porezna imovina	6.948	0	0
Fer vrijednost fin.imovine	1.602	1.588	5.259
Avansi i ostala imovina	5.233	6.734	7.845
Novac i novčani ekvivalenti	28.814	56.407	52.592
UKUPNA AKTIVA	1.357.340	1.383.700	1.345.437
Kapital pripisat vlasnicima Petrol Grupe	406.290	398.510	419.763
Called-up kapital	52.241	52.241	52.241
Kapitalni višak	80.991	80.991	80.991
Rezerve	61.750	61.750	61.750
Rezerve za vlastite dionice	2.605	2.605	2.605
Dionice	-2.605	-2.605	-2.605
Ostale rezerve prihoda	125.146	149.809	164.638
Fer vrijednost rezervi	73.629	40.514	40.740
Hedging rezerve	-4.711	-1.893	-1.149
Zadržana dobit	17.243	15.098	20.523
Dugoročne obveze	371.833	283.026	416.286
Rezerviranja za plaće	2.356	2.572	4.965
Ostale naknade	2.525	2.525	2.649
Dugoročno odgođeni prihod	10.266	8.793	6.301
Financijske obveze	335.109	254.497	391.416
Operativne obveze	15.607	14.639	10.955
Odgodene porezne obveze	5.970	0	0
Kratkoročne obveze	597.218	702.164	510.388
Financijske obveze	200.205	280.385	131.581
Operativne obveze	372.759	406.006	366.964
Obveze za porez na dobit	0	5.073	2.057
Ostale obveze	6.254	10.701	9.785
Ukupne obveze	969.051	985.190	926.674
UKUPNA PASIVA	1.375.341	1.383.700	1.345.437

Izvor: Godišnji izvještaji Petrol grupe za 2012., 2013. i 2014. godinu

Petrol d.d.

Transferi investicija u tijeku

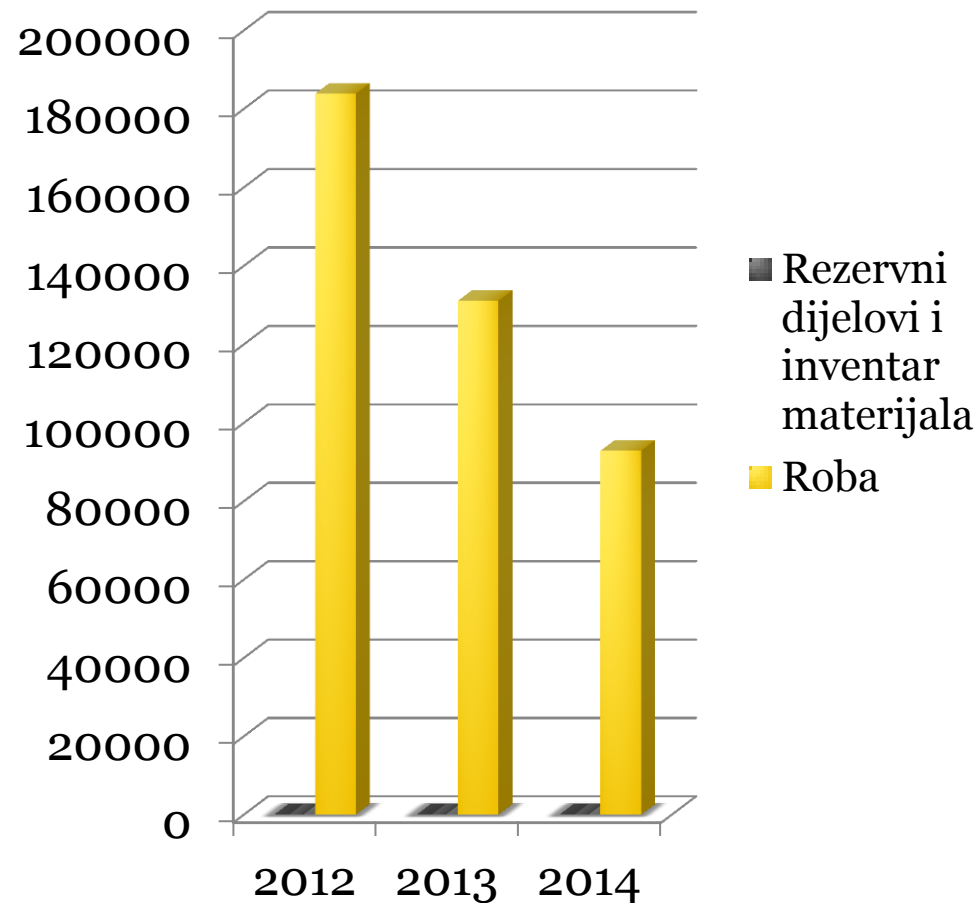
- U ulaganjima u 2012.godini, software je sudjelovao sa 87%, a prava na koncesije sa 13%, u 2013. godini odnos je iznosio 32% : 68%, a u 2014. 29% : 71%
- U 2013.godini, u odnosu na 2012. transferi su se povećali za 667%, a u 2014. su se smanjili 18% u odnosu na prethodnu godinu

Petrol d.d.

Zalihe

- Zalihe se ponajprije odnose na zalihe rezervnih dijelova i zalihe roba. Kroz promatrano razdoblje, zalihe roba imale su u svakoj godini udio od preko 99%.
 - Zalihe roba sastoje se od : goriva, naftnih derivata i ostalih roba.
 - U 2012. godini odnosi navedneih zaliha iznosili su: 80% : 4% : 1&%
 - U 2013. godini odnosi navedneih zaliha iznosili su: 79% : 4% : 17%
 - U 2014. godini odnosi navedneih zaliha iznosili su: 70% : 5% : 25%
- Ukupne zalihe su se tokom navedenog vremena smanjivale, što znači da poduzeće njima bolje upravlja.

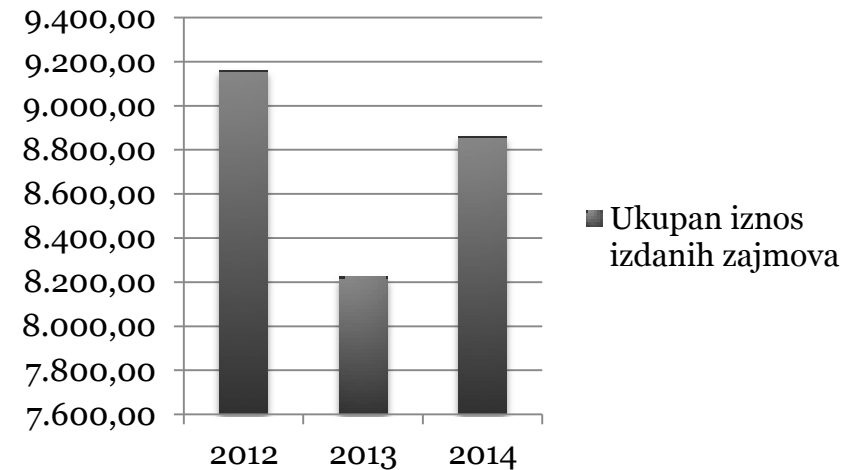

Petrol d.d.

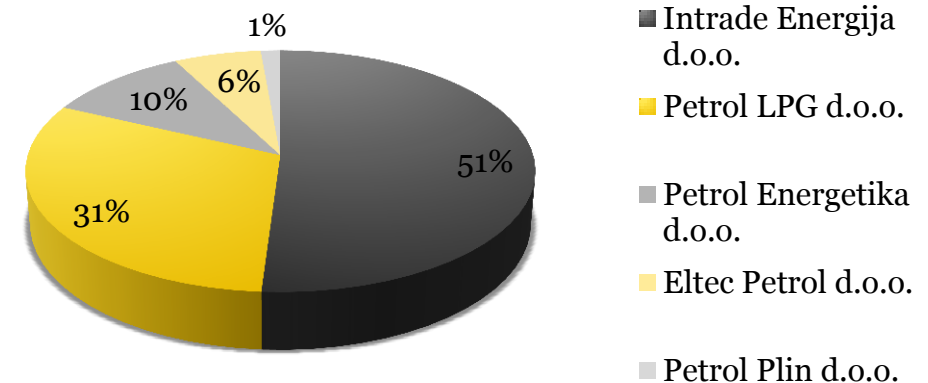
Dani zajmovi

- Ukupni zajmovi u iznosu od 7.911.734 EUR, odnose se na kredite koji proizlaze iz prodaje financijskih instrumenata (70%), kredita pravnim osobama za plaćanje isporučene robe (18%), kredite cestovnim prijevoznicima za kupnju vozila (2%) i ostalih kredita (20%).
- Dani zajmovi uglavnom se odnose na kratkoročne zajmove kompanijama, članicama Petrol grupe.

Ukupan iznos izdanih zajmova

Struktura danih zajmova u 2014.godini

Petrol d.d.

Trenutna operativna potraživanja

- Trenutna operativna potraživanja uključuju: potraživanja od kupaca, potraživanja od države i ostalih institucija, potraživanja od kamata, dodatak za kamate i odtala poslovna potraživanja
- Ukupna vrijednost potraživanja se tokom promatranog razdoblja povećavala s 266 na 289 pa 300 milijuna eura, odnosno porast u 2013.godini u odnosu na 2012. iznosio je 9%, a u 2014. u odnosu na 2013. 4%.

STAVKA/GODINA	2012	2013	2014
Potraživanja od kupaca	283,554,812	300,199,633	318,434,469
Ispravak vrijednosti pot. od kupaca	(25,525,701)	(27,701,515)	(28,578,110)
Operativna potr. od države i dr.institucija	6,729,413	13,374,052	8,831,085
Operativna potraživanja kamata	2,532,467	3,871,702	4,098,807
Dodatak za kamate	(1,313,180)	(1,452,559)	(1,573,42)
Potraživanja od osig.društva	129,197	103,847	100,510
Ostala poslovna potraživanja	99,453	1,550,320	48.612
Ispravak vrijednosti za ostala potraž.	0	0	0
UKUPNO	266,206,461	289,939,480	301,361,931

Analiza računa dobiti i gubitka Petrola

- Iz računa dobiti i gubitka poduzeća Petrol vidljivo je konstantno povećanje ukupnih prihoda u razdoblju od 2012. do 2014. godine od 2,73%
- Osim porasta ukupnih prihoda vidljiv je i porast troškova prodane robe u iznosu od 1,04% u 2013. u odnosu na 2012., ali je vidljiv i pad istih za 1,52% u 2014. godini u odnosu na 2013. godinu
 - Trošak prodane robe čini vrlo veliki udio u ukupnim prihodima, čak preko 90% u sve 3 promatrane godine, i zato predstavlja važnu stavku koja ima utjecaj na promjenu ukupnog profita
- S obzirom da su ukupni prihodi poduzeća rasli, do porasta je došlo i kod ukupnih profita u 2013. u odnosu na 2012. godinu u visini od 5,03%, međutim s obzirom da su troškovi prodane robe rasli brže od porasta ukupnih prihoda u 2014. je došlo do smanjenje ukupnog profita u odnosu na 2013. u i visini od 0,34%
 - U 2014. je došlo do pada ukupnog profita u odnosu na 2013. godinu iz razloga što je došlo i do porasta trošarina u 2014. za 0,57% u odnosu na 2013. godinu
- Ukupni poslovni rashodi bilježe porast što predstavlja negativnu promjenu u računu dobiti i gubitka
 - U 2013. u odnosu na 2012. to negativno povećanje je iznosilo 0,23%, dok je povećanje u 2014. iznosilo 2,17% u odnosu na 2013.
- U sklopu poslovnih rashoda najznačajnije stavke su trošak usluge sa udjelom od 3,59%(2012.) do 3,23%(2014.) koji bilježi pad od početne do završne promatrane godine u visini od 7,46%, te trošak amortizacije koji bilježi konstantan rast kroz razdoblje od 3 godine

Račun dobiti i gubitka poduzeća "Petrol d.d."

Valuta(miEUR)	2012.	2013.	2014.
Ukupni prihod	3.193,96	3.236,55	3.281,03
Trošarine	-	676,07	679,96
Trošak prodane robe	- 2.956,06	- 2.986,69	- 3.032,02
Ukupan profit	237,90	249,86	249,01
Materijalni troškovi	- 9,82	- 10,06	- 11,66
Trošak usluge	- 114,67	- 107,37	- 106,11
Trošak rada	- 24,71	- 26,90	- 30,74
Amortizacija	- 23,79	- 27,69	- 29,33
Ostali troškovi	- 2,71	- 4,10	- 2,09
Poslovni rashod	- 175,70	- 176,11	- 179,93
Ostali prihodi	5,04	4,17	6,00
Ostali troškovi	- 0,04	- 0,04	- 0,33
Poslovni prihod	67,20	77,88	74,75
Financijski prihod plaćen od podružnica, suradnika	12,12	4,35	3,94
Ostali financijski prihodi	51,96	35,57	36,04
Ostali financijski rashodi	- 81,29	- 78,64	- 66,26
Neto financijski rashodi	- 29,33	- 43,07	- 30,21
Bruto dobit	49,99	39,16	48,48
Porez na dobit	- 15,50	- 8,96	- 7,37
Neto dobit	34,49	30,20	41,11

Izvor: godišnji izvještaji poduzeća "Petrol d.d." za 2012., 2013., 2014.

Analiza računa dobiti i gubitka Petrola

- Porast poslovnih prihoda je vidljiv u 2013. godini u odnosu na 2012. godinu u visini od 15,88%, dok su isti zabilježili pad u 2014. u visini od 4,01% no i dalje su viši nego u početnoj promatranoj godini i to za 11,24%
- Neto financijski rashodi bilježe negativan porast u odnosu na 2012. godinu sve do 2014. što dovodi do zaključka da je poduzeće negativno ulagalo u financijsku imovinu jer se vidi da su rashodi puno viši u odnosu na prihode
 - U 2013. taj porast je iznosio 46,82%, dok se u 2014. neto financijski rashod smanjio za 29,85%
- Bruto dobit ovog poduzeća se u 2013. smanjuje za 21,67% u odnosu na 2012. godinu, te u 2014. bilježi porast od 23,8%
- Porez na dobit kroz promatrana razdoblja bilježi smanjenje u svakoj godini u visini od 42,2% u 2013., te 17,74% u 2014. u odnosu na prethodnu godinu što će imati utjecaj na konačno povećanje neto dobiti
- Sukladno promjenama bruto dobiti događaju se i promjene neto dobiti koja u 2013. pada za 12,44%, dok u 2014. bilježi ponovni rast od 36,13% u odnosu na 2013. godinu

Račun dobiti i gubitka poduzeća "Petrol d.d."

Valuta(miEUR)	2012.	2013.	2014.
Ukupni prihod	3.193,96	3.236,55	3.281,03
Trošarine	-	676,07	679,96
Trošak prodane robe	- 2.956,06	- 2.986,69	- 3.032,02
Ukupan profit	237,90	249,86	249,01
Materijalni troškovi	- 9,82	- 10,06	- 11,66
Trošak usluge	- 114,67	- 107,37	- 106,11
Trošak rada	- 24,71	- 26,90	- 30,74
Amortizacija	- 23,79	- 27,69	- 29,33
Ostali troškovi	- 2,71	- 4,10	- 2,09
Poslovni rashod	- 175,70	- 176,11	- 179,93
Ostali prihodi	5,04	4,17	6,00
Ostali troškovi	- 0,04	- 0,04	- 0,33
Poslovni prihod	67,20	77,88	74,75
Financijski prihod plaćen od podružnica, suradnika	12,12	4,35	3,94
Ostali financijski prihodi	51,96	35,57	36,04
Ostali financijski rashodi	- 81,29	- 78,64	- 66,26
Neto financijski rashodi	- 29,33	- 43,07	- 30,21
Bruto dobit	49,99	39,16	48,48
Porez na dobit	- 15,50	- 8,96	- 7,37
Neto dobit	34,49	30,20	41,11

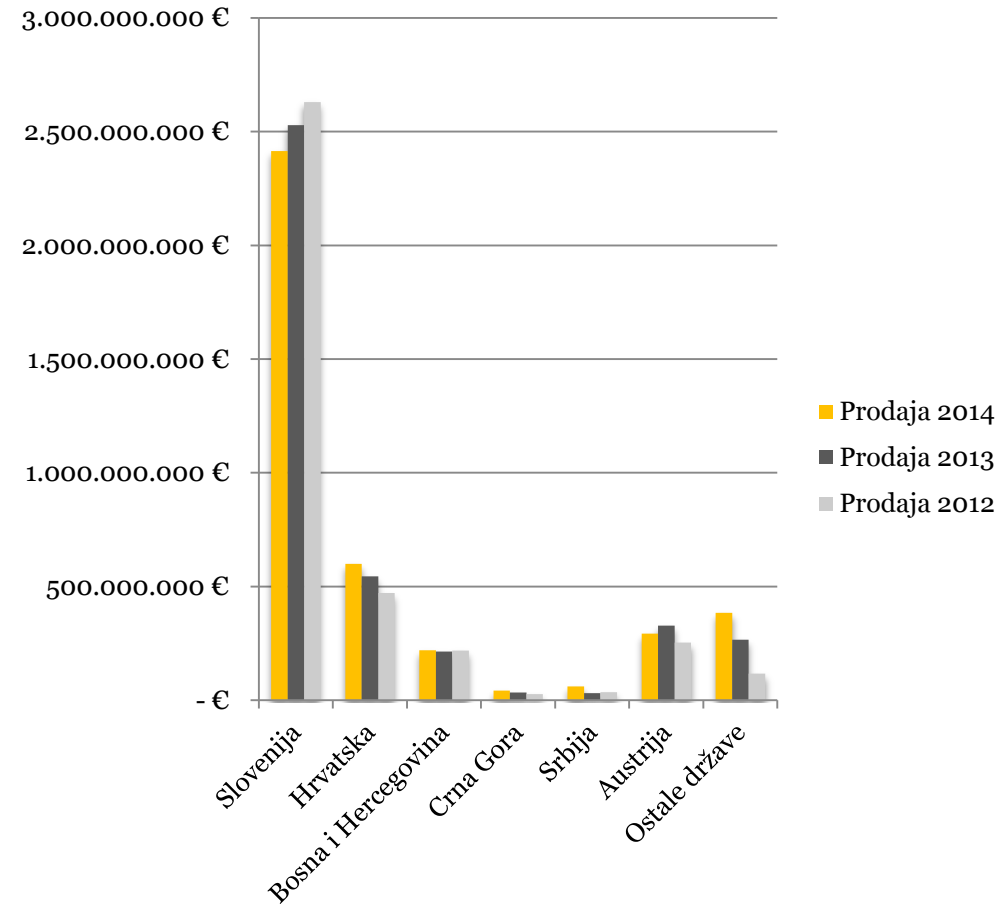
Izvor: godišnji izvještaji poduzeća "Petrol d.d." za 2012., 2013., 2014.

Analiza bilješki računa dobiti i gubitka Petrola

Analiza prodaje Petrola po geografski položajima

- U svrhu prezentiranja profita s obzirom na geografski položaj profit se determinira s obzirom na geografski položaj kupaca, a imovina se svrstava prema lokaciji na kojoj se nalazi
 - Iz grafikona se može vidjeti kako je u sve 3 promatrane godine prodaja bila najviša u Sloveniji, nakon čega slijedi prodaja u Hrvatskoj, dok se na 3. mjestu nalazi prodaja u “ostalim” promatranim državama izvan regije
 - U Sloveniji prodaja od 2012. godine do 2014. godine bilježi konstantan pad i to za 3,88% u 2013. godini u odnosu na 2012. godine, te pad od 4,88% u 2014. godini u odnosu na 2013. godinu
 - U Hrvatskoj se, za razliku od vodeće Slovenije, kroz 3 promatrane godine može zamijetiti konstantan rast prodaj i to za 15,42% u 2013. godini u odnosu na 2012. godinu, te za 9,92% u 2014. godini u odnosu na 2013. godinu
 - Iz ove analize se može zaključiti kako je “Petrol grupa” dodatno povećala razinu prodaje na području Hrvatske

Prodaja Petrola po geografskim položajima

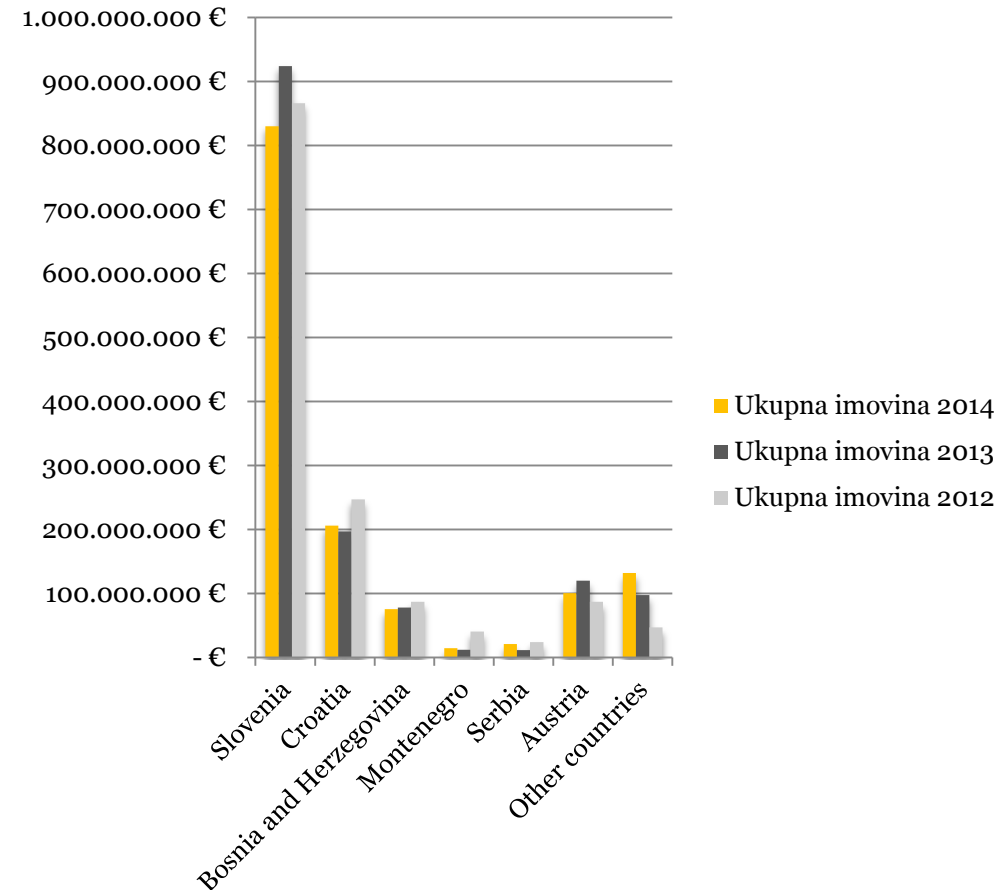

Analiza bilješki računa dobiti i gubitka Petrola d.d.

Analiza ukupne imovine Petrola po geografski položajima

- Ukupna imovina, kao i prethodno promatrani podaci prodaje, je najviša bila u Sloveniji, a slijede ju Hrvatska kao očito drugo tržište po važnosti za ovo poduzeće, dok su vrijednosti imovine podjednake u Austriji te u “ostalim” promatranim državama u kojim Petrol kao poduzeće posluje
 - Iz grafikona se može vidjeti kako je ukupna imovina u Sloveniji kroz 3 promatrane godine fluktuirala, odnosno vidi se porast iste u 2013. godini u odnosu na 2012. godinu za 6,72%, dok je u 2014. godini zabilježen pad ukupne imovine “Petrol grupe” u Sloveniji za 10,19% u odnosu na 2013. godinu
 - “Petrol grupa” u Hrvatskoj također nema konstantan rast ni pad ukupne imovine već se vidi promjena vrijednosti kroz 3 promatrane godine, pa se tako iz grafikona može vidjeti kako je najveća vrijednost ukupne imovine bila u 2012. godini sa 247,179,248 EUR, odnosno vidi se pad vrijednosti ukupne imovine za 20,26% u 2013. godini, dok se u 2014. godini u odnosu na 2013. godinu zabilježio porast iste za 4,47%

UKUPNA IMOVINA

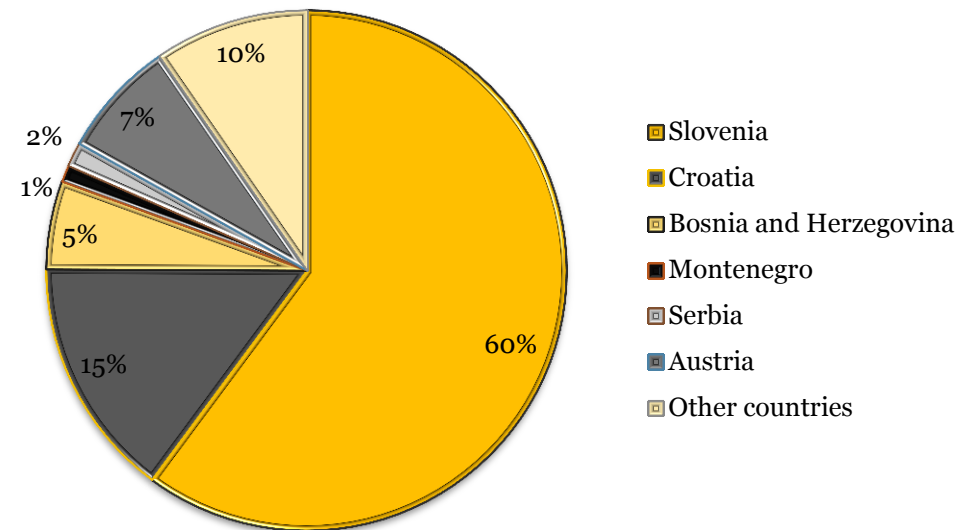

Analiza bilješki računa dobiti i gubitka Petrola d.d.

Analiza bilješki strukture kapitalnih ulaganja Petrola za 2014. godinu

- Iz prikaznog grafikona može se vidjeti kako su kapitalna ulaganja najveća u Sloveniji, a prate ih kapitalna ulaganja u Hrvatskoj sa udjelom od 15% odnosno "ostale države" sa udjelom od 10%
- Kapitalna ulaganja u 3 promatrne godine u Sloveniji su bila najviša u 2013. godini, a iznosila su 34.218.195EUR te to označava porast istog u odnosu na 2012. godinu za 16,63%, dok se u 2014. godini u odnosu na 2013. zamijećuje pad istog za 14,7%
- U Hrvatskoj su najveća kapitalna ulaganja bila u 2012. godini (15.792.813EUR) i nakon toga u sljedeće dvije godine se primjećuje pad od čak 53,28% u 2013. godini u odnosu na 2012., te pad od 1,85% u 2014. godini u odnosu na promatranu 2013. godinu

Kapitalna ulaganja po državama u 2014. godini

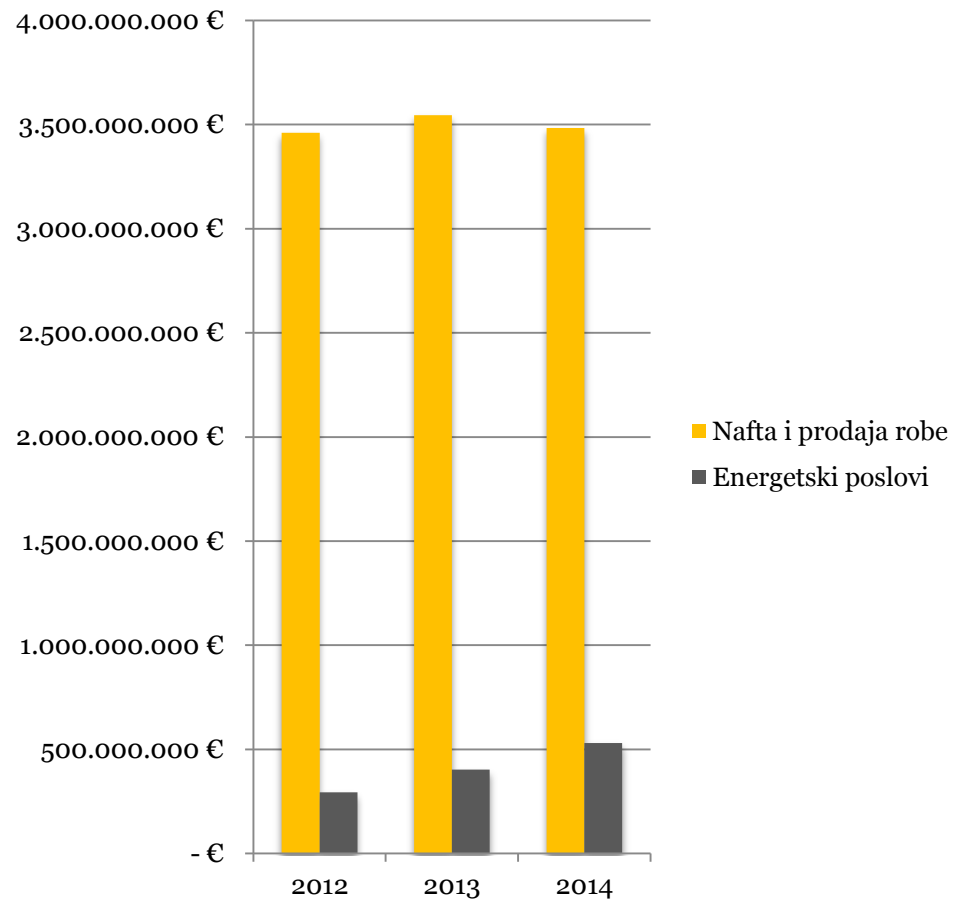

Analiza bilješki računa dobiti i gubitka Petrola

Analiza prihoda od prodaje Petrola

- Petrol se bavi prodajom nafte i naftnih prerađevina te se još bavi energetskim poslovima
 - Iz prikazanog grafa se vidi kako većina djelatnosti ipak otpada na poslove vezane uz naftu i naftne proizvode, i to u 2012. udio od 92,17%, u 2013. udio od 89,8% i u 2014. godini udio od 86,78%
 - Također se može vidjeti jedan konstantan prihod od prodaje naftnih prerađevina(iako prvo postoji rast pa pad u 2014. godini) i razlike između prihoda po godinama su minimalne
 - Manji udio u poslovanju zauzima poslovanje energetskim proizvodima(u 2012. udio od 7,83%, u 2013. udio od 10,2% te u 2014. godini udio od 13,22%) i iz grafa je vidljiv konstantan porast prihoda od prodaje koji se ostvaruje ovim putem

Prihod od prodaje

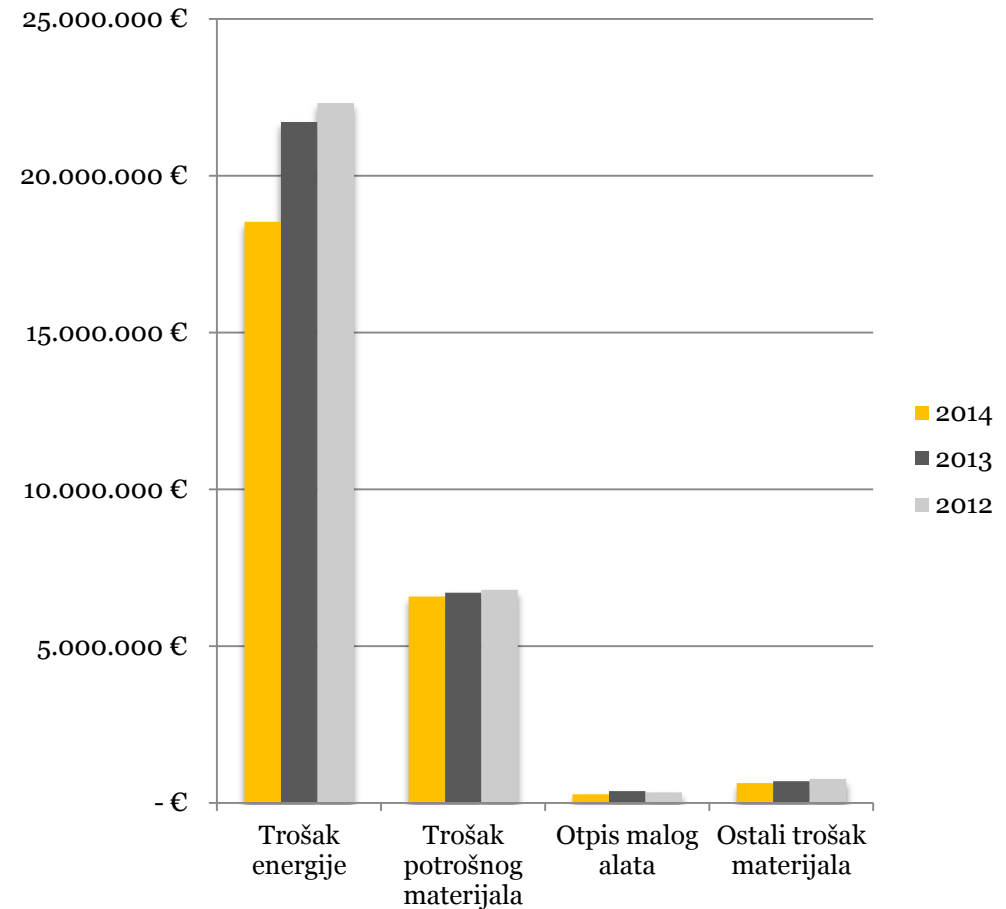

Analiza bilješki računa dobiti i gubitka Petrola

Analiza troška materijala Petrola

- Trošak materijala se u ovom poduzeću dijeli na trošak energije, trošak potrošnog materijala, otpis malog alata i ostali trošak materijala
- Vidi se kako u trošku materijala najveći udio zauzima trošak energije kroz sve 3 promatrane godine (2012.-73%, 2013.- 73%, 2014-71%) koji je najveći bio u 2012. godini sa troškom od 22.31.669EUR i vidi se pad kroz ostale dvije promatrane godine
- Osim prethodnog troška značajniju ulogu u trošku materijala zauzima trošak potrošnog materijala (2012. 22%, 2013.-22%, 2014.-25%) koji također bilježi pad kroz sve 3 godine, ali u puno manjem obujmu

Trošak materijala

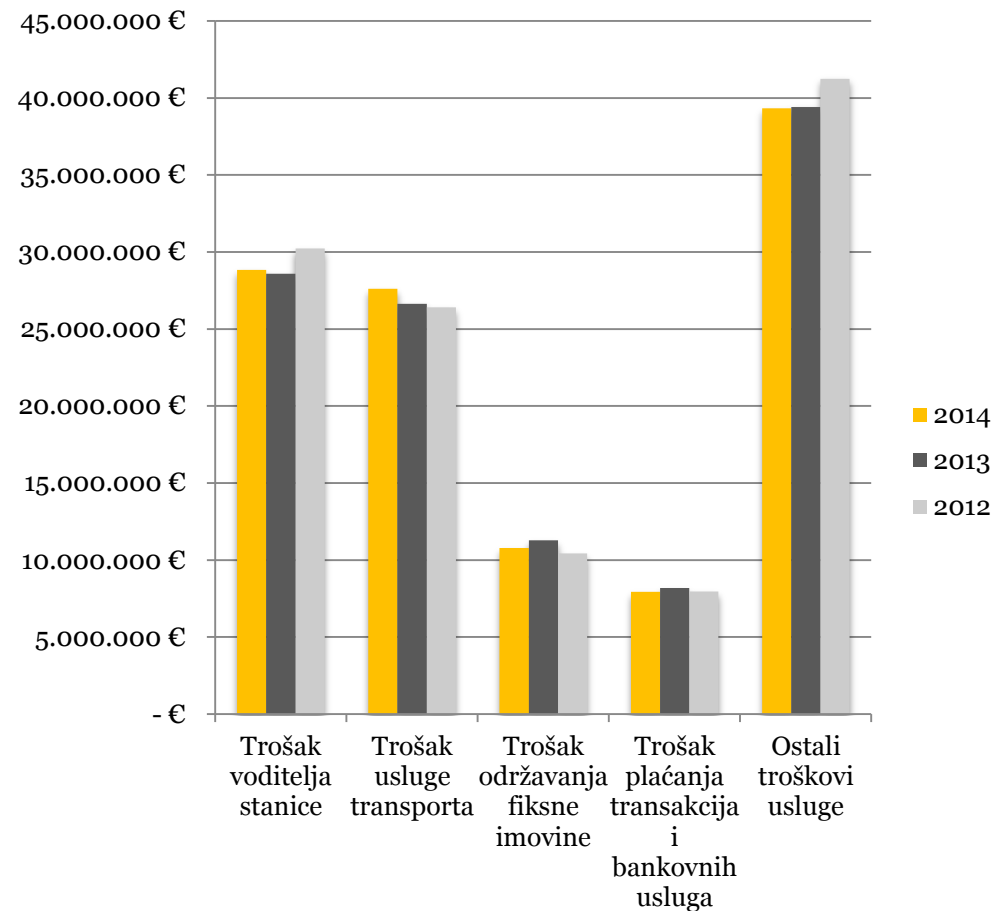

Analiza bilješki računa dobiti i gubitka Petrola

Analiza troška usluge Petrola

- Iz prikazanog grafa se može zaključiti kako najveći trošak usluge otpada na trošak koji se odvaja za vođitelja stanice, koji je kroz 3 godine fluktuirao (u 2012. godini je bio najviši, pa se vidi pad u 2013. godini od 5,42%, dok u 2014. godini taj trošak raste za 0,9%)
- Drugi značajniji trošak usluge otpada na trošak usluge transporta za koji je vidljiv rast kroz promatrane godine za 0,9% i u 2012. i u 2013. godini

Trošak usluge

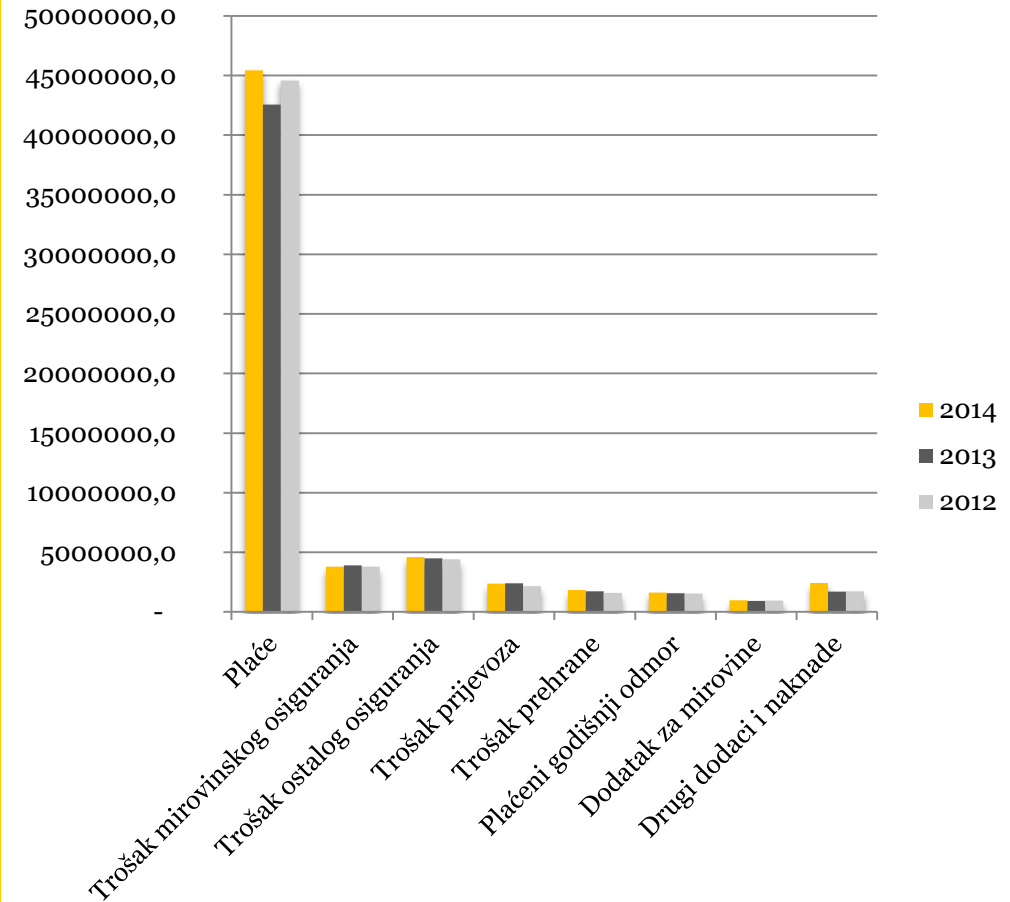

Analiza bilješki računa dobiti i gubitka Petrola

Analiza troška rada Petrola

- Najznačajniji trošak rada otpada na trošak plaća zaposlenicima, sa udjelom u ukupnim troškovima rada od čak 72%
 - U 2014. godini je taj trošak bio najveći iz čega se može zaključiti i kako su plaće zaposlenicima u 2014. porasle u odnosu na prethodne promatrane godine
 - U 2014. godini taj trošak je iznosi 45.428.531EUR te je u odnosu na 2013. veći za 6,74%, dok je u odnosu na 2012. godinu viši za 1,89%
 - Također se može vidjeti pad troška za plaće u 2013. godini u odnosu na 2012. godinu za 4,55%

Trošak rada

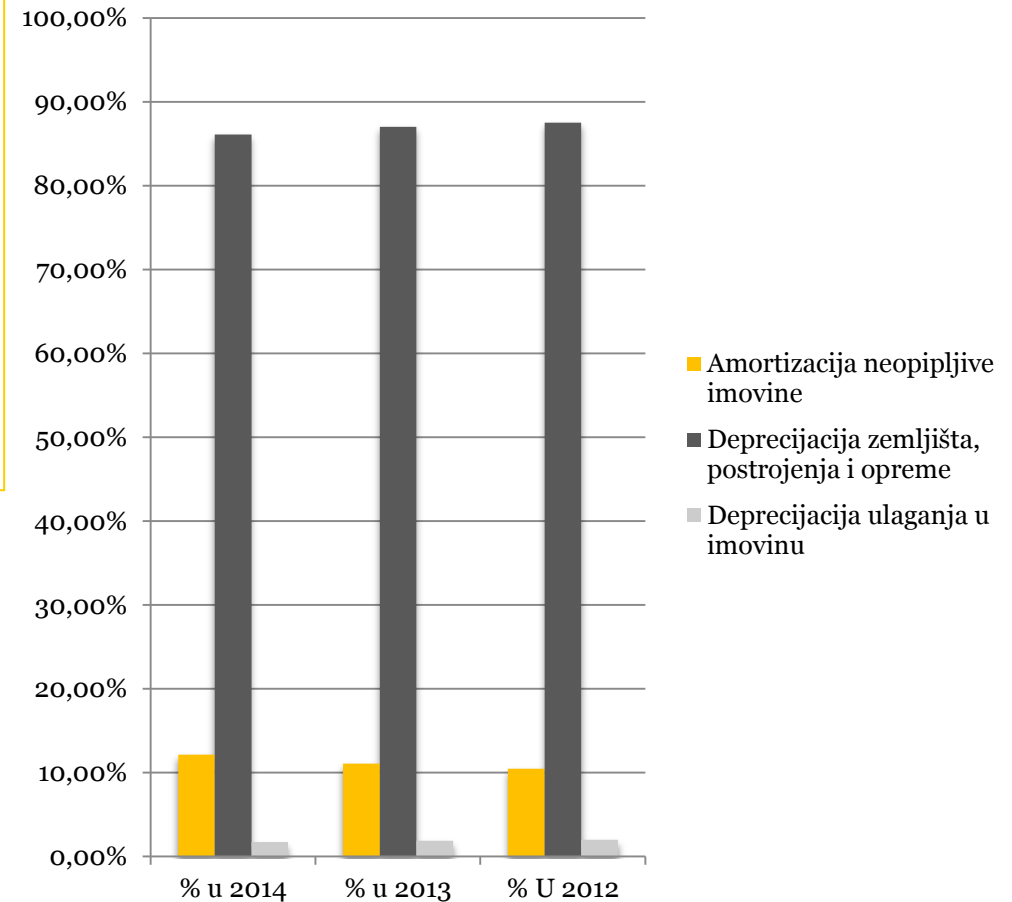

Analiza bilješki računa dobiti i gubitka Petrola

Analiza amortizacije i deprecijacije Petrola

- U sve 3 promatrane godine najznačajniji dio amortizacije odnosno deprecijacije otpada na deprecijaciju zemljišta, postrojenja i opreme poduzeća "Petrol grupa" u visi od oko 87% u sve 3 promatrane godine
- Ostatak udjela se odnosi na amortizaciju neopipljive imovine te deprecijaciju ulaganja u imovinu

Amortizacija i deprecijacija

Analiza bilješki računa dobiti i gubitka Petrola d.d.

Analiza ostalih finansijskih prihoda i rashoda Petrola

- Iz grafa koji se odnosi na analizu ostalih finansijskih prihoda vidljivo je kako se u sve 3 promatrane godine pojavljuje neto finansijski trošak zbog toga što su ostali finansijski rashodi veći kroz sve 3 godine u odnosu na ostale finansijske prihode
- Najveće neto finansijski gubitak se može vidjeti u 2013. godini koji je iznosi ča 40.345.993EUR i taj neto finansijski trošak je u odnosu na 2012. godinu povećan za 55,54%
- Taj isti neto finansijski trošak je u 2014. godini smanjen u odnosu na 2013. godinu za 17,31%

Ostali finansijski prihodi i rashodi

